

Hallituksen esitys eduskunnalle puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn sopimuksen, teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdyn Naton sopimuksen sekä niiden täytäntöönpanomenettelyjen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn sopimuksen sekä teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdyn Naton sopimuksen ja niiden täytäntöönpanomenettelyt sekä lait sopimusten ja niiden täytäntöönpanomenettelyjen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimukset ovat osa Naton oikeudellisesti sitovaa sopimuskehikkoa, johon Pohjois-Atlantin sopimukseen liittyvien uusien jäsenvaltioiden edellytetään sitoutuvan.

Keksintöjä koskeva sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 12.1.1961. Sopimuksella luodaan edellytykset patentin hakemiselle kansallisen puolustuksen etujen vuoksi alkuperämaassa salassa pidettäviksi määräytyille keksinnöille myös muissa Naton jäsenvaltioissa turvaamalla patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapito silloin, kun patenttia haetaan sopimuksen mukaisin menettelyin.

Teknisiä tietoja koskeva sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 7.2.1971. Sopimuksella sovitaan omistusoikeudellisten teknisten tietojen suojaamisesta ja käsittelystä välitettäessä tällaisia tietoja Naton jäsenvaltioiden ja Naton organisaatioiden kesken ja luodaan noudatettavat menettelyt tällaisten tietojen välittämiseksi.

Sopimuksia täydentävät niiden täytäntöönpanomenettelyt, jotka määrittävät sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanon käytännön toteuttamista ja yksityiskohtia.

Suomen osalta sopimukset tulevat voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun Suomi on tallettanut liittymiskirjansa Amerikan yhdysvaltojen hallituksen huostaan.

Esitykseen sisältyvät lait sopimusten ja niiden täytäntöönpanomenettelyjen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lait sisältävät myös asiasisältöisiä säännöksiä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimukset tulevat Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	5
2.1 Kansallinen turvallisuus patenttioikeudessa	5
2.2 Patenttilaki	7
2.3 Puolustukseen liittyvät keksinnöt kansallisessa patenttioikeudessa	8
2.4 Asiamiehen käyttöä koskeva sääntely	10
2.5 Liikesalaisuudet ja muut immateriaalioikeudet	10
2.6 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista	11
3 Sopimusten tavoitteet	15
3.1 Sopimus puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi	15
3.2 Naton sopimus teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin	15
4 Keskeiset ehdotukset	16
5 Esityksen vaikutukset	16
6 Lausuntopalaute	17
7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	21
7.1 Sopimus puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi	21
7.2 Puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn sopimuksen täytäntöönpanomenettelyt	26
7.3 Naton sopimus teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin	28
7.4 Teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdyn Naton sopimuksen täytäntöönpanomenettelyt	34
7.5 Sopimusten täytäntöönpanomenettelyjen liitteet	36
8 Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut	37
8.1 Laki puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä	37
8.2 Laki teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdystä Naton sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä	39
9 Voimaantulo	40
10 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	40
11 Suhde muihin esityksiin	40
12 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	40
12.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	40
12.2 Käsittelyjärjestys	43
LAKIEHDOTUKSET	50
1. Laki puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä	50
2. Laki teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdystä Naton sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä	52
SOPIMUSTEKSTIT	53

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Yleistä

Puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehty sopimus (jäljempänä keksintösopimus) sekä teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehty Naton sopimus (jäljempänä teknisiä tietoja koskeva sopimus ja sopimukset yhdessä Naton tekniset sopimukset) pohjaavat Pohjois-Atlantin sopimuksesta (SopS 17 ja 18/2023) johdettavien velvoitteiden täytäntöönpanoon. Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolet ovat sopimuksen 2 artiklan mukaisesti sitoutuneet edistämään yksittäisten tai kaikkien osapuolten välistä talousyhteistyötä. Sopimuksen 3 artikla sisältää osapuolten sitoumuksen ylläpitää ja kehittää, yhdessä ja erikseen, jatkuvan ja tehokkaan oman valmistautumisen ja keskinäisen avun pohjalta, kansallista ja yhteistä kykyään puolustautua aseellisia hyökkäyksiä vastaan.

Sopimus puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi

Patentti on viranomaisen myöntämä määräaikainen yksinoikeus, jonka perusteella patentinhaltijalla on oikeus kieltää muilta keksintönsä ammatimainen hyödyntäminen (kielto-oikeus). Patentin myöntämisen edellytyksenä on, että keksintö on teollisesti käyttökelpoinen, uusi ja eroaa olennaisesti aikaisemmin tunnetuista ratkaisuista. Patenttisuoja on aina maantieteellisesti rajattu, ja suojaa saa vain patentin kohteena olevissa maissa (territoriaaliperiaate). Tämän vuoksi keksintö on yleensä patentoitava erikseen eri valtioissa. Kansalliset ja alueelliset patenttiviranomaiset myöntävät patenttioikeuksia kukin omalla alueellaan. Vaikka hakemusmenettelyitä on osin keskitetty (esim. eurooppapatentti), patentit ovat yhä pääasiallisesti luonteeltaan kansallisia oikeuksia, ja myös kansainväliset järjestelmät rakentuvat kansallisille patenttijärjestelmille.

Patentoimiseen liittyy olennaisena osana patentoitujen keksintöjen julkaiseminen. Patenttijärjestelmä perustuu ajatukselle vaihtokaupasta: keksijä julkistaa keksintönsä ja saa vastineeksi määräaikaisen yksinoikeuden sen ammatimaiseen hyödyntämiseen. Keksintöjen julkaisemisella on monta eri tarkoitusta, se muun muassa mahdollistaa muiden keksintöjen patentoitavuuden tutkimisen sekä jo olemassa olevien patenttien loukkaamisen välttämisen. Patenttiasiakirjoissa kuvataan yksityiskohtaisesti uusia teknisiä ratkaisuja, niiden käyttökohteita ja alalla havaittuja ongelmia. Patenttiasiakirjoista onkin muodostunut maailman merkittävin teknisen tiedon lähde. Teknisen tiedon lisäksi patenttiasiakirjat sisältävät kaupallista tietoa esimerkiksi siitä, mihin tekniikkaan ja mille markkina-alueille kilpailijat panostavat.

Tietyt keksinnöt voidaan katsoa valtion keskeisten turvallisuusetujen kannalta niin merkittäviksi, että niiden julkisuutta on perusteltua rajoittaa. Suomessa tällaisiksi keksinnöiksi on perinteisesti katsottu maanpuolustukselle merkitykselliset puolustustarvikkeita koskevat keksinnöt, joiden saattaminen vieraiden valtioiden tietoon on syytä estää. Keksinnön salassa pidolla turvataan keksinnön ja sen mahdollistaman maanpuolustuksen suorituskykyä parantavan teknologian hyödyntäminen kansallisten etujen mukaisesti ja toisaalta sen estäminen, että niitä käytettäisiin vieraan valtion tai muiden tahojen toimesta tavalla, joka vaarantaa kansallista turvallisuutta. Useat maat ovat säättäneet keksintöjen salassapidosta kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai yleisen turvallisuuden perusteella.

Keksinnön määrääminen salassa pidettäväksi kansallisten turvallisuusasetusten turvaamiseksi yhdessä maassa johtaa yleensä siihen, että kun keksinnölle on haettu patenttia tai se on myönnetty, samalle keksinnölle ei saa hakea patenttia muissa maissa. Tällaisen kiellon on katsottu estäneen salassa pidettäviä keksintöjä koskevan tiedon välittämisen Naton jäsenvaltioiden välillä ja vaikuttaneen kielteisesti myös liittouman puitteissa toteutettavan puolustustarvikkeiden tutkimukseen, kehittämiseen ja tuotantoon liittyvän yhteistyön edistämiseen.

Ottaen huomioon Pohjois-Atlantin sopimuksen 2 artiklassa ilmaistu tahto edistää talousyhteistyötä yksittäisten tai kaikkien Naton jäsenvaltioiden hallitusten välillä sekä 3 artiklan sitoumus ylläpitää ja kehittää jatkuvan ja tehokkaan oman valmistautumisen avulla kansallista ja yhteistä kykyä vastustaa aseellisia hyökkäyksiä, Naton jäsenvaltiot ovat katsoneet keskinäistä avunantoa varten suotavaksi välittää vastavuoroisesti tietoa puolustukseen liittyvistä keksinnöistä. Luodakseen edellytykset tällaiselle tiedonvälitykselle ne ovat sopineet keksintöjen salassapidon vastavuoroisesta turvaamisesta keksintösopimuksella.

Naton sopimus teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin

Teknisiä tietoja koskevan sopimuksen tavoitteena on turvata teknisten tietojen omistajien oikeuksia, kun tietoja välitetään puolustustarkoituksiin. Sopimuksen tekeminen on ollut tarpeen sen takia, että tietojen oikeudenomistajat ovat olleet haluttomia antamaan näitä tietoja välitettäväksi tilanteessa, jossa tietojen suojasta ja käyttämisestä ei ole sovittu monenvälisellä kansainvälisellä sopimuksella. Sopimuksella on luotu järjestelyt, jotka ottavat huomioon osapuolina olevien hallitusten lisäksi myös Naton ja Naton organisaatioiden aseman tiedonvaihtamisessa. Sopimuksella pyritään pääasiassa helpottamaan monenvälistä tiedonvaihtoa ja Naton sisällä tapahtuvaa tiedonvaihtoa, mutta sitä voidaan hyödyntää myös jäsenvaltioiden kesken niiden niin halutessa.

1.2 Valmistelu

Sopimusten valmistelu

Keksintösopimus on valmisteltu asiantuntijatyöskentelynä kansallisten puolustusmateriaalijohtajien konferenssin (*Conference of National Armaments Directors, CNAD*) alaisessa teollisoikeuksien työryhmässä. Pohjois-Atlantin neuvosto hyväksyi sopimuksen 16.7.1959. Sopimus allekirjoitettiin Pariisissa 21.9.1960 ja se tuli kansainvälisesti voimaan 12.1.1961 Amerikan yhdysvaltojen ja Norjan talletettua ratifioimis- ja hyväksymiskirjansa. Sopimuksen allekirjoittajaosapuolten lisäksi sopimukseen ovat sittemmin liittyneet kaikki Naton jäsenvaltiot Islantia lukuun ottamatta.

Keksintösopimusta täydentävät sen täytäntöönpanomenettelyt. Täytäntöönpanomenettelyillä on luotu sopimuksen osapuolina olevien hallitusten kesken yhteiset toimintatavat sopimusvelvoitteiden täytäntöön panemiseksi. Täytäntöönpanomenettelyt on laadittu Naton asianomaisessa työryhmässä, ja ne on hyväksytty Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä 7.3.1962.

Myös teknisiä tietoja koskeva sopimus on valmisteltu Naton teollisoikeuksien työryhmässä. Sopimus allekirjoitettiin Brysselissä 19.10.1970 ja se tuli kansainvälisesti voimaan 7.2.1971 Kanadan ja Amerikan yhdysvaltojen talletettua ratifioimis- tai hyväksymiskirjat. Sittemmin sopimukseen ovat liittyneet kaikki Naton jäsenvaltiot Islantia ja Portugalia lukuun ottamatta.

Teknisiä tietoja koskevaa sopimusta täydentävät sen täytäntöönpanomenettelyt sekä Pohjois-Atlantin neuvoston päätöslauselma sopimuksen soveltamisesta Naton organisaatioihin. Täytäntöönpanomenettelyissä on sopimuksen määräysten täytäntöönpanoa koskevat käytännön toimintatavat ja erityisesti ne, jotka liittyvät sen soveltamiseen Naton organisaatioihin ja neuvoa-antavan komitean toimintaan. Täytäntöönpanomenettelyt on laadittu Naton asianomaisessa työryhmässä ja Pohjois-Atlantin neuvosto hyväksyi ne 1.1.1971. Vastaavasti Pohjois-Atlantin neuvoston päätöslauselmassa vahvistetaan, että 30.4.1971 alkaen sopimusta sovelletaan myös Naton organisaatioihin.

Kansallinen valmistelu

Suomi haki Naton jäsenyyttä 17.5.2022. Jäsenyyskeskustelut käytiin 4.7.2022 ja liittymispöytäkirjat allekirjoitettiin 5.7.2022. Suomi liittyi Pohjois-Atlantin sopimukseen 4.4.2023, jolloin Suomesta tuli Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuoli ja sitä myötä Naton jäsenvaltio. Kuten Pohjois-Atlantin sopimuksen hyväksymisestä koskevassa hallituksen esityksessä 315/2022 vp (s. 24–25) on tehty selkoa, Suomen jäsenyys Natossa edellyttää, että Suomi liittyy 12 kuukauden kuluessa Pohjois-Atlantin sopimusta koskevan liittymiskirjan tallettamisesta myös tiettyihin muihin Naton puitteissa tehtyihin sopimuksiin, kuten puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroista turvaamista koskevaan sopimukseen ja teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehtyyn Naton sopimukseen.

Puolustusministeriö asetti 20.9.2022 työryhmän valmistelemaan hallituksen esitystä Naton teknisten sopimusten hyväksymisestä. Työryhmässä olivat edustettuina puolustusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja Pääesikunta. Työryhmä kokoontui yhteensä 12 kertaa. Työryhmä kuuli valmistelun aikana ulkoministeriötä, Patentti- ja rekisterihallitusta, Patenttiasiamiesyhdistys ry:tä, Patentti-Insinöörit ry:tä, Puolustus- ja ilmailuteollisuus PIA ry:tä, Pääesikuntaa ja Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry:tä.

Työryhmä sai hallituksen esityksen muotoon laaditun mietintönsä valmiiksi 11.9.2023. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa muun muassa ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta, elinkeinoelämän edustajilta sekä järjestöiltä ajalla 19.9.–16.10.2023 Lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta. Annetut lausunnot ovat saatavilla valtioneuvoston hankesivuilla hankenumera PLM009:00/2022. Lausuntojen sisältöä selvitetään jäljempänä jaksossa 6. Esitys on viimeistelty puolustusministeriössä virkatyönä.

Sopimusten ruotsinkielisten käännösten valmistelussa on tehty yhteistyötä Ruotsin kanssa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Kansallinen turvallisuus patenttioikeudessa

Kansallinen turvallisuus on otettu huomioon useissa patentteja koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa. TRIPS-sopimuksen (sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista) (SopS 4/1995) 73 artiklassa on yleinen turvallisuutta koskeva poikkeussäännös. Patenttiyhteistyösopimuksen (Patent Cooperation Treaty, PCT) (SopS 58/1980), jolla on luotu kansainvälinen patentinhakujärjestelmä, artiklan 27 kappaleen 8 mukaan sopimusta ja sen sovellutussääntöjä ei ole tarkoitettu tulkittaviksi rajoittamaan sopimusvaltion vapautta suorittaa niitä toimenpiteitä, joita pidetään välttämättöminä kansallisen turvallisuuden säilyttämiseksi.

Turvallisuutta koskeva poikkeus sisältyy myös patenttilakisopimukseen (Patent Law Treaty, PLT) (SopS 7/2006), jolla on harmonisoitu patenttihakemuksia sekä patentteja koskevia muodollisia säännöksiä. Sen 4 artiklan mukaan sopimus tai siihen liittyvät sovellutussäännöt eivät rajoita sopimuspuolen vapautta ryhtyä tarpeelliseksi katsomiinsa toimenpiteisiin olennaisten turvallisuusetujen säilyttämiseksi.

Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (European Patent Convention, EPC) (SopS 8/1996; SopS 43/1997; SopS 92 ja 93/2007) jäljempänä Euroopan patenttisopimus, johdannossa todetaan, että se on patenttiyhteistyösopimuksen 45 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu alueellinen patenttisopimus. Euroopan patenttisopimuksen 75 artikla sallii sopimusvaltion kansallisen säätelyn, jonka mukaan eurooppapatenttia koskeva hakemus on annettava ensin kansalliselle viranomaiselle, tai tällaisen hakemuksen jättämiselle tulee olla kansallisen viranomaisen ennakolta antama lupa. Lisäksi sopimuksen 77 artikla mahdollistaa sen, että eurooppapatenttia koskevaa hakemusta, jonka kohde on julistettu salaiseksi, ei kansallisen patenttiviranomaisen toimesta toimiteta edelleen Euroopan patenttivirastoon. Mikäli hakemusta ei toimiteta Euroopan patenttivirastolle soveltamismääräysten mukaisessa määräajassa, hakemus katsotaan peruutetuksi. Lisäksi kansallinen turvallisuus on otettava huomioon 135 artiklan 2 kappaleen mukaisessa tilanteessa, kun hakija tai patenttioikeuden haltija tekee pyyntöä kansallisen menettelyn soveltamiseksi.

Yhtenäisestä patenttisuojasta annetulla asetuksella (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2012 yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä) luotiin 25 jäsenvaltion kesken Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklaan perustuva järjestely, jossa eurooppapatentti saa yhtenäisen oikeusvaikutuksen sopimusvaltioiden alueella. Kyseinen asetus on siten Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklassa tarkoitettu erillissopimus.

Edellä esitetyn mukaisesti patenttiyhteistyösopimuksen 27 artiklaan sekä patenttilakisopimuksen 4 artiklaan sisältyvät yleiset turvallisuutta koskevat poikkeussäännöt. Nämä poikkeussäännöt tulevat sovellettaviksi myös Euroopan patenttisopimuksen osalta, sillä Euroopan patenttisopimus on patenttiyhteistyösopimuksessa tarkoitettu alueellinen patenttisopimus ja Euroopan patenttijärjestö on liittynyt patenttilakisopimukseen. Euroopan patenttisopimuksessa on yllä kuvatun mukaisesti tarkemmat määräykset salaiseksi julistetusta patenttihakemuksesta sekä kansallisen turvallisuuden huomioon ottamisesta tilanteessa, kun hakija tai patenttioikeuden haltija tekee pyyntöä kansallisen menettelyn soveltamiseksi. Edelleen yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus on Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklassa tarkoitettu erillissopimus ja siten kansallista turvallisuutta koskeva poikkeus ulottuu myös asetuksessa säänneltyyn järjestelyyn. Lisäksi merkittävää on, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SopS 66 ja 67/2009) 4 artiklan 2 kohdan mukaan erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla.

Keksintösopimus ei ole ristiriidassa kansainvälisten patenttisopimusten kanssa siitä huolimatta, että sopimuksen ydinmääräys keksintöjen salassapidon turvaamisesta on vastoin keskeistä patenttioikeudellista periaatetta keksinnön julkistamisesta. Kansainvälisiin patenttisopimuksiin perustuvat järjestelyt sisältävät kansallista turvallisuutta koskevan poikkeuksen ja keksintösopimuksen edellyttämä salassapito rajautuu vain keksintöihin, jotka on määrätty salassa pidettäväksi kansallisen puolustuksen etujen vuoksi.

2.2 Patenttilaki

Patenttien hakeminen salassa pidettävillä keksinnöillä perustuu kansallisille patenttijärjestelmille. Suomen kansallisesta patenttijärjestelmästä ja patentin hakemisesta sekä

sen myöntämisen edellytyksistä säädetään yleisesti patenttilaissa (550/1967) ja patenttiasetuksessa (669/1980).

Patenttilain 1, 1 a, 1 b ja 2 §:t sisältävät säännöksiä patentoitavuuden edellytyksistä. Lain mukaan patentti voidaan hakemuksesta myöntää mihin tekniikan alaan tahansa liittyvään keksintöön, jota voidaan käyttää teollisesti. Keksinnön on oltava uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen hakemuksen tekemispäivää ja sen on erottava siitä olennaisesti.

Patenttilain 2 luvussa säädetään kansallisen patenttihakemuksen käsittelystä ja väitemenettelystä. Lain 7 §:n mukaan patenttihakemus tulee tehdä kirjallisesti Suomen patenttiviranomaiselle, jona toimii Patentti- ja rekisterihallitus. Patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista. Patenttilain 7 a §:ssä on lueteltu ne tiedot, joita patenttiviranomaisen tulee merkitä kustakin hakemuksesta päiväkirjaan. Osa päiväkirjan merkinnöistä on salassa pidettäviä, kunnes merkintää koskeva patenttihakemus on tullut patenttilain 22 §:n mukaisesti julkiseksi.

Patenttilain 6 § määrittelee hakijan oikeuden etuoikeuteen. Territoriaaliperiaatteen mukaisesti patenttisuojaa saa vain patentin kohteena olevissa valtioissa, minkä vuoksi patenttisuojaa on haettava muissa valtioissa erikseen. Kun hakija tekee ensimmäisen tiettyä keksintöä koskevan patenttihakemuksen jossakin valtiossa, hänelle syntyy etuoikeus patentin hakemiseen myös muissa valtioissa. Pykälän mukaan patenttihakemus, jonka tarkoittama keksintö on patenttihakemuksen tekemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa tai toisessa valtiossa tehdyssä hakemuksessa, on katsottava patentoitavuutta arvioitaessa tehdyksi samanaikaisesti aiemman hakemuksen kanssa, jos hakija sitä pyytää. Etuoikeutta koskevan pyynnön esittämistavasta ja pyynnön tueksi annettavista asiakirjoista säädetään asetuksella tai määrätään asetuksen nojalla annettavalla patenttiviranomaisen päätöksellä.

Patenttihakemuksen muodollisista sisältövaatimuksista säädetään patenttilain 8 §:ssä. Pykälän 6 momentin mukaan hakijan on suoritettava hakemuksesta vahvistettu hakemusmaksu. Hakemuksesta on myös suoritettava vahvistettu vuosimaksu jokaiselta ennen hakemuksen lopullista ratkaisemista alkaneelta maksuvuodelta. Jos hakemus on säännösten mukainen eikä hakemuksen hyväksymiselle katsota olevan estettä, patenttiviranomaisen on lain 19 § mukaan ilmoitettava hakijalle, että hakemus voidaan hyväksyä. Hakijan on suoritettava vahvistettu painatusmaksu kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen antamisesta. Hakijan menettelyä vaatimukset täyttävästi patenttiviranomaisen tulee patenttilain 20 §:n mukaan hyväksyä hakemus, jollei estettä edelleenkaan ole. Hakemuksen hyväksymisestä on kuulutettava. Patentti katsotaan myönnettyksi sinä päivänä, kun hakemuksen hyväksymisestä on kuulutettu.

Patenttilain 20-22 §:ssä säädetään niistä patenttihakemuksen käsittelyn vaiheista, jotka sisältävät hakemusta koskevia julkisuussäännöksiä. Patentin myöntämisen edellytyksenä olevan kuuluttamisen lisäksi myönnetty patentti on merkittävä patenttiviranomaisen pitämään patenttirekisteriin. Patenttiviranomaisen on myös pidettävä patentin myöntämispäivästä lukien yleisön saatavana patenttijulkaisua. Lähtökohtaisesti patenttia koskevat asiakirjat ovat julkisia patentin myöntämispäivästä taikka viimeistään, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai etuoikeuspäivästä, vaikka patenttia ei ole vielä myönnetty.

Patenttilain 24 §:n nojalla kuka tahansa voi tehdä patentin myöntämistä seuraavan yhdeksän kuukauden aikana väitteen myönnettyä patenttia vastaan, jos tietää jotakin sellaista, jonka perusteella patentti tulisi kumota. Pykälässä säädetään lisäksi väitteen tekemisen muoto- ja muista edellytyksistä. Patentti voidaan väitteen johdosta kumota 25 §:ssä säädetyllä tavalla. Jos keksintö täyttää patentoitavuuden edellytykset eikä patentin voimassa pysyttämiseksi ole mitään

muuta 25 §:n 1 momentissa tarkoitettua estettä, tulee patenttiviranomaisen hylätä väite. Pykälä sisältää lisäksi säännökset patentin pysyttämisestä voimassa muutetussa muodossa ja tällaisen patentin patenttijulkaisun saattamisesta yleisön saataville sekä väitteen johdosta tehdyn päätöksen kuuluttamisesta sen saatua lainvoiman.

Patentti antaa sen haltijalle yksinoikeuden keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen. Patenttiloukkauksiin puuttumiseksi haltijalla on käytettävissään oikeussuojakeinoja. Patenttilain 9 luvussa säädetään patentin loukkauksiin liittyvistä oikeussuojakeinoista, korvausvelvollisuudesta ja tuomioistuinmenettelystä. Patenttilain 60 §:ssä säädetään patenttilain 22 §:n mukaan julkiseksi tulleiden hakemusasiakirjojen vaikutuksesta patentinloukkaukseen. Patentinloukkausta koskevia säännöksiä on vastaavasti sovellettava, jos joku sen jälkeen, kun hakemusasiakirjat ovat 22 §:n mukaan tulleet julkisiksi, käyttää ammattimaisesti hyväksi keksintöä, johon on haettu patenttia, jos patentti sittemmin myönnetään. Ennen kuin patentti on 20 §:n mukaan myönnetty, patenttisuoja käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä niistä patenttivaatimuksista, jotka hakemuksessa olivat hakemuksen tullessa julkiseksi, että itse patentin patenttivaatimuksista. Rangaistukseen ei tällöin voida tuomita, ja vahingonkorvaus sellaisesta hyväksikäytöstä, joka on tapahtunut ennen kuin patentti on myönnetty, voidaan määrätä ainoastaan 58 §:n 2 momentin mukaan.

Patenttilain 40 §:n mukaan patentti voidaan pitää voimassa, kunnes 20 vuotta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä. Patentista on suoritettava vahvistettu vuosimaksu jokaiselta maksuvuodelta, joka alkaa patentin myöntämisen jälkeen.

Patenttilain 3 ja 9 b luvut sisältävät säännökset koskien kansainvälisen patenttihakemuksen ja eurooppapatenttihakemuksen tekemistä.

2.3 Puolustukseen liittyvät keksinnöt kansallisessa patenttioikeudessa

Kansainvälisten patenttisopimusten mahdollistamalla tavalla monien muiden maiden tavoin myös Suomessa on säädetty sellaisten keksintöjen patentoimisesta, joilla on merkitystä maanpuolustukselle tai kansalliselle turvallisuudelle. Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetussa laissa (551/1967), jäljempänä maanpuolustuskeksintölaki, säädetään muun muassa tällaisten keksintöjen pakkolunastamisesta valtiolle, velvollisuudesta hakea patenttia ensisijaisesti Suomessa, salassapitovelvollisuudesta sekä hyväksikäyttö- ja ilmaisemiskiellosta.

Maanpuolustuskeksintölain 1 §:n 1 momentin nojalla keksintö, jolla on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta tärkeää, voidaan sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia, pakkolunastaa valtioneuvoston päätöksellä valtiolle. Lain 3 §:n 3 momentin mukaisesti hakemuksen käsittelyä jatketaan tavallisessa järjestyksessä, jollei valtioneuvosto ole kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä päättänyt keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle.

Pakkolunastuksesta maksetaan keksinnön haltijalle kohtuullinen korvaus valtion varoista. Kyseistä lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 102/1966 vp, s. 2/I) mukaan keksinnön salassa pitäminen rajoittaisi keksijän oikeutta keksintöön kohtuuttomasti, minkä vuoksi on katsottu tarpeelliseksi pakkolunastaa keksintö valtiolle täyttä korvausta vastaan. Keksinnön salassa pysymisen välttämättömyys on edellytys lain mukaiselle pakkolunastukselle.

Hallituksen esityksen mukaan käyttämällä sanaa ”pääasiallisesti” lain ulkopuolelle on jätetty ne keksinnöt, joiden merkitys on lähinnä taloudellista laatua eli lain on katsottu koskevan käytännössä lähinnä sotatarvikkeita koskevia keksintöjä. Lain perustelujen mukaan sen

säättämisen aikaan ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi luetella, mitä sotatarvikkeilla tarkoitetaan, vaan arvio keksinnön pääasiallisesta merkityksestä maanpuolustukselle ja salassapidon välttämättömyydestä on tehtävä tapauskohtaisesti (HE 102/1966 vp, s. 2). Lakia voidaan lähtökohtaisesti soveltaa kaikkiin keksintöihin, jos keksinnöllä katsotaan olevan pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle. Sen soveltamisala ei siis rajaudu nykyisin lainsäädännössä määriteltyihin puolustustarvikkeiden tai kaksikäyttötuotteiden käsitteisiin.

Suomessa asuvalle keksijälle tai hänen oikeudenomistajalleen on maanpuolustuskeksintölain 2 §:ssä säädetty velvollisuus hakea keksintöön patenttia ensisijaisesti Suomessa, jos on ilmeistä, että keksinnöllä pääasiallisesti on merkitystä maanpuolustukselle. Tällaisessa tapauksessa Suomessa asuvan keksijän tai hänen oikeudenomistajansa tulee tehdä myös eurooppapatenttia koskeva hakemus tai kansainvälinen patenttihakemus (PCT-hakemus) Suomen patenttiviranomaiselle. Vastaava eurooppapatenttia koskeva säännös sisältyy myös patenttilain 70 f §:n 2 momenttiin.

Maanpuolustuskeksintölain 3 §:n 1 momentin mukaan puolustusministeriön määräämällä henkilöllä on oikeus Patentti- ja rekisterihallituksessa tutustua tehtyihin patenttihakemuksiin. Käytännössä Patentti- ja rekisterihallitus tekee esikäsittelyn sisään tulevista patenttihakemuksista ja toimittaa tiettyihin teknologiaratkaisuihin liittyvät hakemusasiakirjat Puolustusvoimien nimetylle henkilölle katselmointia ja maanpuolustuksen näkökulmasta tehtävää arviota varten.

Maanpuolustuskeksintölain 4 §:n 1 momentin mukaan kaikkien viranomaisten on käsiteltävä laissa tarkoitettuja keksintöjä koskevia asioita salassa pidettävänä. Maanpuolustuskeksintölain 4 §:n 2 momentissa säädetään velvollisuudesta jättää salassa pitämisen lisäksi puolustusministeriön vaatimuksesta ministeriön tai puolustuslaitoksen asianomaisen elimen tekemät patenttihakemukset merkitsemättä julkiseen päiväkirjaan. Laissa tarkoitettujen keksintöjen salassapidon välttämättömyyden vuoksi myös tiettyjen muiden, patenttihakemuksen salassapidon vaarantavien keksinnön julkiseksi tekemistä tarkoittavien ja patentin väitemenettelyä koskevien patenttilain pykälien soveltamista on rajoitettu. Keksintöön, joka on lain mukaisesti käsiteltävä salaisena, myönnetään patentti maanpuolustuskeksintölain 5 §:n mukaan noudattamatta keksinnön julkiseksi tekemistä tarkoittavia patenttilain 20–22, 24 ja 25 §:n säännöksiä, jos patentin myöntämisen edellytykset muuten ovat olemassa. Maanpuolustuskeksintölain 7 §:ssä säädetään lisäksi kaikkia lain mukaisesta keksinnöstä tiedon saaneita koskevasta ilmaisu- ja hyväksikäyttökiellosta.

Maanpuolustuskeksintölain 8 § sisältää salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevat rangaistussäännökset. Lain 2 ja 7 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaiseen salassapitorikokseen tai -rikkomukseen, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n virkasalaisuuden rikkomista koskevien säännösten mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Keksintösopimuksen hyväksyminen ei vielä mahdollista sitä, että suomalaiset yritykset voisivat hakea sopimuksen mukaisesti patenteja muissa sopimusvaltioissa. Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain 1 §:n mukaan keksintö, jolla on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen maanpuolustuksen kannalta on tärkeää, voidaan valtioneuvoston päätöksellä pakkolunastaa valtiolle. Suomen lainsäädäntö ei siten tällä hetkellä mahdollista sitä, että yritykset tai yksityiset tahot omistaisivat salassa pidettäviä maanpuolustuskeksintöjä, joille he voisivat hakea patenttia toisissa sopimusvaltioissa.

Maanpuolustuskeksintölakia on sen laatimisajankohta ja sisältö huomioiden tarkoitettu sovellettavan vain Suomessa asuvan keksijän tai hänen oikeudenomistajansa sellaiseen keksintöön, jolla on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on Suomen maanpuolustuksen kannalta tärkeää. Tämän vuoksi lakia ei hallituksen näkemyksen mukaan voitaisi soveltaa sellaisiin keksintöihin, joille haettaisiin keksintösopimuksen perusteella patenttia Suomessa.

2.4 Asiamiehen käyttöä koskeva sääntely

Patenttilaki ei edellytä, että patentinhakija käyttää patenttihakemusta tehdessään asiamiestä, jos hakijan kotipaikka on Suomessa. Lain 12 §:n mukaan hakijalla on oltava Euroopan talousalueella asuva asiamies, jos hakijan kotipaikka on muualla kuin Suomessa. Vuoden 1966 hallituksen esityksessä (HE 101/1966, 12/II) patenttilain 12 §:n mukaista velvoitetta perustellaan käytännön syillä. Patentinhaltijan vastaavasta velvollisuudesta säädetään patenttilain 71 §:ssä.

Käytettäessä asiamiestä kansallista patenttisuojaa Suomen patenttiviranomaiselta haettaessa, voi patentinhakija valtuuttaa haluamansa henkilön toimimaan asiamiehenään. Käytännössä asiamiehenä toimii kuitenkin yleensä auktorisoitu patenttiasiamies. Auktorisoituja patenttiasiamiehiä ja asianajajia koskevissa laeissa on säädetty näitä ammattiryhmiä koskevista salassapitovelvoitteista.

Teollisoikeusasiamiesjärjestelmästä säädetään Suomessa auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetulla lailla (22/2014) ja asetuksella auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä (396/2014). Teollisoikeusasiamiehistä annetulla lailla on kumottu patenttiasiamiehistä annettu laki ja otettu käyttöön teollisoikeusasiamiesten auktorisointimenettely sekä tällaisten asiamiesten valvontaan liittyvä seuraamusjärjestelmä.

Lain 1 §:n mukaan teollisoikeudellisia toimeksiantoja hoitava asiamies voidaan auktorisoida siten kuin auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetussa laissa säädetään. Lain tarkoittama auktorisointi ei ole edellytys asiamiehenä toimimiselle, mutta laissa suojattujen patenttiasiamiehen, tavaramerkkiasiamiehen, mallioikeusasiamiehen ja teollisoikeusasiamiehen ammattinimikkeiden käyttö on lain 7 §:n 1 momentin mukaan varattu pelkästään auktorisoiduille asiamiehille.

Lain 9 §:ssä säädetään auktorisoidun asiamiehen salassapitovelvollisuudesta. Pykälän mukaan auktorisoitu asiamies tai hänen avustajansa ei saa luvottomasti ilmaista asiakkaansa sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liike- tai ammattisalaisuutta, joista hän tehtävässään on saanut tiedon. Edellä kuvatut luottamukselliset tiedot asiakkaan ja auktorisoidun asiamiehen välillä ovat pysyvästi salassapitovelvollisuuden alaisia, ellei asiakas nimenomaisesti tästä oikeudesta luovu.

Asiamiehenä toimiviin asianajajiin sovelletaan asianajajista annettua lakia (496/1958). Asianajalla tarkoitetaan lain 1 §:n 1 momentin mukaan henkilöä, joka on maan yleisen asianajajayhdistyksen jäsenenä merkitty asianajajaluetteloon. Asianajajia koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään asianajajista annetun lain 5 c §:ssä. Säännös vastaa sisällöllisesti auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain salassapitovelvollisuutta.

2.5 Liikesalaisuudet ja muut immateriaalioikeudet

Liikesalaisuuksista säädetään liikesalaisuuslaissa (595/2018). Lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa: a) joka ei ole kokonaisuutena tai osiensa

täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa; b) jolla a alakohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi on taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa; ja c) jonka laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi.

Kyseistä lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 49/2018 vp, s. 22) mukaan liikesalaisuudet voivat olla hyvin monen tyyppistä teknistä tai taloudellista tietoa. Jotta tieto voidaan luokitella liikesalaisuudeksi, tiedon on oltava salassa pidettävää. Lisäksi tiedolla on oltava taloudellista arvoa ja tiedon haltijan on tullut tehdä kohtuullisia toimenpiteitä pitääkseen tiedon salassa pidettävänä. Liikesalaisuuksia voivat olla muun muassa valmistustiedot, testitulokset, liikeideat, hinnoittelutiedot, taitotieto, markkinaselvitykset, talousennusteet, kilpailija-analyysit, asiakasrekisterit ja yritysten hallinnollis-organisatoriset tiedot. Myös niin sanottu negatiivinen tieto voi olla liikesalaisuus. Negatiivisella tiedolla tarkoitetaan esimerkiksi tietoa siitä, että jokin valmistusmenetelmä ei toimi.

Aineettomista oikeuksista (immateriaalioikeuksista) kuten patenteista, tavaramerkeistä ja tekijänoikeuksista, joihin liikesalaisuudet rinnastuvat osana yritysten aineetonta varallisuutta, on erillislait. Immateriaalioikeuksien suojasta on säädetty Suomessa muun muassa patenttilaissa (550/1967), hyödyllisyysmallioikeudesta annetussa laissa (800/1991), mallioikeuslaissa (221/1971), tavaramerkkilaisissa (544/2019), yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetussa laissa (32/1991) ja tekijänoikeuslaissa (404/1961). Aineettomien oikeuksien osalta oikeudenhaltija saa lähtökohtaisesti yksinoikeuden suojan kohteeseen, ja suojan sisältö on suhteellisen selkeästi määriteltä. Liikesalaisuus on vaikeammin määriteltävissä eikä anna sen haltijalle yksinoikeutta, mistä muun muassa seuraa, että liikesalaisuus voi olla samanaikaisesti laillisesti useamman eri henkilön hallussa. Liikesalaisuuden erityisluonteen vuoksi suojaavat säännökset yleensä estävät vain liikesalaisuuden oikeudettoman hankkimisen, ilmaisemisen ja käyttämisen. Liikesalaisuus voidaan hankkia siten laillisesti esimerkiksi käänteismallinnuksella, itsenäisellä kehitystyöllä taikka ostamalla tai lisensioimalla liikesalaisuuksia.

Liikesalaisuuden määritelmän kolmas vaatimus kohtuullisista toimenpiteistä tiedon suojaamiseksi tarkoittaa hallituksen esityksen (HE 49/2018 vp, s. 85) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan, että tiedon haltijan on toimillaan pyrittävä pitämään tieto salassa, ja että tiedon kanssa tekemisissä olevat mieltävät tiedon salaiseksi. Tiedon haltijan toimenpiteiden laajuutta on tarkasteltava tapauskohtaisesti riippuen muun muassa siitä, minkälaisia toimenpiteitä on tosiasiallisesti mahdollista tehdä ja minkälaisia tarpeita liikesalaisuuden haltijalla on tiedon salassa pitämiseksi. Keinovalikoima tiedon salassa pitämiseksi on laaja. Tietoja voidaan suojata esimerkiksi tietojärjestelmien ja fyysisten tilojen asianmukaisilla turvajärjestelyillä tai tiedon luottamuksellisuus voidaan kirjata yrityksen ja sen henkilöstön tai yrityksen ja sen yhteistyökumppanien välisiin salassapitositoumuksiin. Vaatimus kohtuullisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä ei toisaalta hallituksen esityksen mukaan tarkoita esimerkiksi sitä, että liikesalaisuuksia sisältävät asiakirjat tai tiedostot olisi nimenomaan merkittävä luottamuksellisiksi.

2.6 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, säädetään oikeudesta saada viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia

koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista julkisuuslain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Perustuslain 12 §:n 2 momentista johdettavaa julkisuusperiaatetta ilmentää julkisuuslain 1 §, jossa säädetään julkisuusperiaatteesta. Julkisuuslain 1 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Julkisuuslain esitöiden mukaan säännös vahvistaa julkisuusperiaatetta keskeisenä julkishallinnon periaatteena Suomessa. Pykälän tarkoitus on myös painottaa, että julkisuusperiaate on pääsääntö, josta voidaan poiketa vain lailla.

Viranomaisen asiakirjan julkiseksi tulemisesta säädetään julkisuuslain 6 §:ssä. Pykälän 1 momentin säännöksissä ei määritellä siinä tarkoitettujen asiakirjojen julkisuutta sinänsä, vaan ajankohtaa, jossa asiakirjat tulevat julkisiksi, jos asiakirjat muiden säännösten mukaan ovat julkisia. Tämän vuoksi 1 momentin säännökset ovat toissijaisia salassapitosäännöksiin sekä muihin tiedonsaantia rajoittaviin erityissäännöksiin nähden (HE 30/1998 vp, s. 58). Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan jatkuvasti ylläpidettävän diaarin ja muun luettelon merkintä tulee julkiseksi, kun se on tehty, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta julkisuuslaissa tai muussa laissa säädetä.

Julkisuuslain mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se julkisuus- tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Julkisuuslain 24 § sisältää luettelon muodossa säännökset yleisimmistä salassapitoperusteista, minkä lisäksi salassapito voi perustua muissa laeissa oleviin erityissäännöksiin.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään Suomen kansainvälisiin suhteisiin liittyvien asiakirjojen salassapidosta. Lainkohdassa tarkoitettut asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Lainkohdan mukaan tällä perusteella salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka koskevat muun muassa Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön tai Suomen valtion, Suomen kansalaisten, Suomessa oleskelevien henkilöiden tai Suomessa toimivien yhteisöjen suhteita toisen valtion viranomaisiin, henkilöihin tai yhteisöihin.

Maanpuolustusta koskeva salassapitosäännös sisältyy julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohtaan. Maanpuolustusta koskevan säännöksen vahinkoedellytyslauseke on kirjoitettu salassapito-olettaman muotoon eli kyseiset asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua. Säännöksen mukaan asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta ovat salassa pidettäviä. Lisäksi salassa pidettäviä ovat maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista koskevat asiakirjat.

Viranomaisten hallussa olevien yritysten liikesalaisuuksia sisältävien asiakirjojen suojaamisesta säädetään julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa. Sen mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien

oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista.

Liikesalaisuuslain säätämisen yhteydessä julkisuuslain kyseistä lainkohtaa muutettiin siten, että ilmaisu liike- ja ammattisalaisuus muutettiin yhdenmukaiseksi liikesalaisuuslaissa käytetyn ilmaisun liikesalaisuus kanssa. Kyseistä lainkohtaa koskevien yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tarkoituksena ei ollut muuttaa sitä, mitä julkisuuslain mukaan voitiin pitää liike- tai ammattisalaisuutena. Liikesalaisuuslain mukainen liikesalaisuuden määritelmä kattaa myös ammattisalaisuuden. Ammattisalaisuudella on erotuksena liikesalaisuuteen tarkoitettu enemmän vapaiden ammattien harjoittajien, kuten yksityisten lääkäreiden, arkkitehtien, asianajajien, itsenäisesti toimivien muotoilijoiden tai suunnittelijoiden taidollisia ja tiedollisia salaisuuksia.

Liikesalaisuuslain mukainen liikesalaisuuden määritelmä soveltuu liikesalaisuuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 49/2018 vp, s. 124) mukaan myös arvioitaessa, onko kyseessä julkisuuslain mukainen liikesalaisuus. Kuitenkin liikesalaisuuden määritelmän c kohdan osalta määritelmässä tarkoitetut toimenpiteet julkisuuslakia sovellettaessa arvioitaisiin objektiivisesti viranomaisen toimesta eikä näin ollen edellytyksenä ole liikesalaisuuden haltijan subjektiivisen salassapitotahdon selvittäminen rikoslaissa tarkoitetulla tavalla. Julkisuuslain esitöiden mukaan julkisuuslaissa ei omaksuttu rikoslaissa käytettyä yrityssalaisuuden käsitettä sen vuoksi, että salassapito edellyttäisi rikoslaissa omaksutun määritelmän mukaan yrittäjän salassapitotahdon selvittämistä. Muilta osin kuin salassapitotahdon osalta julkisuuslain muutosta edeltävän liike- ja ammattisalaisuuden käsitteen todettiin vastaavan yrityssalaisuuden käsitteen alaa (HE 30/1998 vp s. 95).

Jos elinkeinonharjoittaja ei itse pidä salassa sellaista tietoa, joka salassa pidettynä voisi olla liikesalaisuus, tieto ei täytä liikesalaisuuden tai muunkaan elinkeinosalaisuutta tarkoittavan käsitteen määritelmää. Epäselvissä tilanteissa viranomaisen oli jo muutosta edeltävän julkisuuslain muotoilun perusteella otettava arvioinnissaan huomioon yrittäjän salassapitotahto (HE 30/1998 vp. 95). Julkisuuslain osalta on huomattava, että viranomaisten asiakirjojen julkisuus on perustuslain 12 §:n mukaisesti pääperiaate, ja salassapitosäännökset ovat aina poikkeuksia tästä, minkä vuoksi julkisuutta koskevat rajoitukset kohdistuvat vain välttämättömään ja niiden tulkinta on suppeaa ja tarkkarajaista.

Viranomaistoiminnassa käsiteltävien julkisyhteisöjen omien liikesalaisuuksien suojaamisesta säädetään taas julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohdassa. Sen mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai muun julkisyhteisön tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön, laitoksen tai säätiön liikesalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta liiketoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi mainituille yhteisöille, laitoksille tai säätiöille taloudellista vahinkoa tai saattaisi toisen samanlaista tai muutoin kilpailevaa toimintaa harjoittavan julkisyhteisön tai yksityisen parempaan kilpailuasemaan tai heikentäisi julkisyhteisön tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön, laitoksen tai säätiön mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin tai sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista

Lakia kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004) sovelletaan erityissuojattaviin tietoaaineistoihin. Näillä tarkoitetaan sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja ja materiaaleja sekä asiakirjoista ja materiaaleista saatavissa olevia tietoja, sekä näiden perusteella tuotettuja asiakirjoja ja materiaaleja, jotka kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen mukaisesti on turvallisuuksiluokiteltu. Määräysvalta erityissuojattavaan tietoaaineistoon säilyy luovutuksen

jälkeenkin aineiston luovuttaneella valtiolla, kansainvälisellä järjestöllä tai toimielimellä. Lakia voidaan soveltaa vain, jos kansainvälinen sopimus on saatettu Suomessa voimaan perustuslaissa säädetyllä tavalla tai jos kysymys on Suomea muutoin sitovasta kansainvälisestä tietoturvallisuusvelvoitteesta.

Lain soveltamisalan piiriin kuuluvia erityissuojattavia tietoaaineistoja ovat lisäksi Suomen viranomaisen tai lain soveltamisalan piiriin kuuluvan elinkeinonharjoittajan laatimat asiakirjat, joista ilmenee Suomeen toimitettuihin erityissuojattaviin tietoaaineistoihin sisältyviä tai tällaisista saatavissa olevia tietoja. Lakia ei sovelleta pelkästään Suomen kansallista tietoa sisältävien asiakirjojen tai niiden osien salassapitoon tai luokitukseen.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia sovelletaan viranomaisten lisäksi myös elinkeinonharjoittajaan ja tämän palveluksessa olevaan silloin, kun elinkeinonharjoittaja on osapuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tai osallistuu tällaista sopimusta edeltävään hankintakilpailuun tai toimii tällaisen elinkeinonharjoittajan alihankkijana (1 §:n 2 momentti).

Turvallisuusluokitellulla sopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jonka toisen valtion viranomainen tai siellä kotipaikkaansa pitävä yritys taikka kansainvälinen järjestö tai toimielin aikoo tehdä tai on tehnyt kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa tarkoitetulla tavalla Suomessa kotipaikkaansa pitävän elinkeinonharjoittajan kanssa, jos tarjouskilpailuun osallistuminen tai sopimuksen toteuttaminen voi edellyttää pääsyä erityissuojattavaan tietoaaineistoon (2 §:n 1 momentin 3 kohta).

Erityissuojattava tietoaaineisto on pidettävä salassa, jollei kansainvälisestä tietoturvallisuusvelvoitteesta muuta johdu (6 §:n 1 momentti). Salassapitovelvollisuus koskee myös elinkeinonharjoittajaa tämän ollessa osapuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa. Suomen tekemissä kahdenvälisissä sopimuksissa, jotka koskevat eri valtioiden viranomaisten välistä salassa pidettävien tietojen vaihtoa ja suojaamista, on säännönmukaisesti määräys, joka rajoittaa luovutettujen tietojen käyttöä. Kyseisen määräyksen mukaisesti erityissuojattavaa tietoaaineistoa saa käyttää ja luovuttaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu, jollei se, joka on määritellyt aineiston turvallisuusluokan, ole antanut muuhun suostumustaan. Erityissuojattavien tietoaaineistojen käyttöä koskee siten vahva käyttötarkoitussidonnaisuus.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään velvollisuudesta merkitä erityissuojattavaan tietoaaineistoon sen turvallisuusluokka. Erityissuojattavaan tietoaaineistoon on tehtävä luokittelumerkintä, joka osoittaa, minkälaisia tietoturvallisuusvaatimuksia sen käsittelyssä on noudatettava (8 §). Mitä korkeampaan turvallisuusluokkaan aineisto kuuluu, sitä tiukempia tietoturvallisuustoimenpiteitä edellytetään. Laissa on yleinen velvoite toteuttaa tietoaaineiston käsittelyssä sen turvallisuusluokkaa koskevia käsittelymääräyksiä sekä valtuus säätää erityissuojattavan tietoaaineiston käsittelyssä noudatettavista eri turvallisuusluokkia vastaavista turvallisuustoimenpiteistä valtioneuvoston asetuksella (9 §). Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019), jäljempänä tiedonhallintalaki, 18 §:ssä on yleinen säännös valtionhallinnossa turvallisuusluokiteltavista asiakirjoista. Asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen (1101/2019), jäljempänä turvallisuusluokitteluasetus, 4 §:ssä säädetään turvallisuusluokituksen vastaavuudesta kansainvälisiä tietoturvallisuusvelvoitteita toteuttaessa.

Erityissuojattava tietoaaineisto on kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 10 §:n mukaan säilytettävä tiloissa, joissa asiakirjojen ja materiaalien sekä niihin sisältyvien tietojen suojaamisesta voidaan huolehtia kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa

edellytetyllä tavalla. Tilojen turvallisuusvaatimuksista säädetään turvallisuusluokitteluasetuksen 9 ja 10 §:ssä.

Lakiin kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista on kirjattu kansainvälisissä sopimuksissa oleva yleinen vaatimus siitä, että erityissuojattavaan tietoaaineistoon annetaan pääsy vain niille, jotka tarvitsevat tietoja tehtäviensä hoitamisessa. Nämä henkilöt on nimettävä etukäteen, jos kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteesta tätä edellytetään (lain 6 §:n 3 momentti). Sama koskee myös 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa.

Laissa on säännökset henkilöturvallisuus selvitystodistuksen (*Personnel Security Clearance, PSC*) ja yritysturvallisuus selvitystodistuksen (*Facility Security Clearance, FSC*) myöntämisestä. Henkilö- tai yritysturvallisuus selvityksen laatineen viranomaisen on salassapitosäännösten estämättä toimitettava todistuksen antamista ja siihen liittyvää harkintaa varten kansalliselle turvallisuusviranomaiselle tieto kaikista selvityksen laadinnassa ilmi tulleista selvityksen kohdetta koskevista seikoista (11 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentti).

Todistuksen antamista koskevaan arvioon sekä todistuksen voimassaoloon ja peruuttamiseen sovelletaan turvallisuus selvityslakia (726/2014) (kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 11 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti). Jos kansallinen turvallisuusviranomainen kieltäytyy antamasta henkilö- tai yritysturvallisuus selvitystodistusta, sen tulee ilmoittaa syyt tähän selvityksen hakijalle ja sen kohteelle annettavassa kirjallisessa päätöksessä (kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 11 §:n 3 momentti ja 12 §:n 3 momentti). Muutoksenhausta säädetään lain 20 a §:ssä. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain säännöksiä sovelletaan niin kauan kuin se turvallisuusluokituksen perusteena olevan yleisen edun vuoksi on tarpeen silloinkin, kun sopimus tai säädös, johon säännösten soveltaminen perustuu, ei enää ole voimassa (15 §). Salassapitovelvollisuuden lakkaamisesta on voimassa mitä julkisuuslaissa säädetään. Julkisuuslain 31 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan salassapitoaika on 25 vuotta, jollei toisin ole säädetty. Julkisuuslain 31 §:n 3 momentin mukaan asiakirjan salassapito voi jatkua 25 vuoden jälkeenkin, mikäli asiakirja sisältää kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukaan turvallisuusluokiteltua tietoa, ja mikäli tiedon antaminen asiakirjasta aiheuttaisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 7, 8 tai 10 kohdassa tarkoitettua seurauksen. Tällaiset asiakirjat tulevat julkisuuslain 31 §:n 3 momentin mukaan julkisiksi, kun turvallisuusluokitus on kumottu.

3 Sopimusten tavoitteet

3.1 Sopimus puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi

Sopimuksella edistetään Naton jäsenvaltioiden talousyhteistyötä luomalla edellytykset salassa pidettäviä keksintöjä koskevien patenttihakemusten tekemiselle muissa sopimusvaltioissa. Sopimuksen tavoitteena on myös Pohjois-Atlantin sopimuksen 3 artiklan veloitteen toteuttamiseksi mahdollistaa puolustukseen liittyviä keksintöjä koskevan tiedon välittäminen Naton jäsenvaltioiden välillä keskinäistä avunantoa varten. Jäsenvaltioiden välisellä tiedonvaihdolla voidaan edistää puolustukseen liittyviin keksintöihin liittyvää tutkimus-, kehittämis- ja tuotantoyhteistyötä ja siten ylläpitää ja kehittää kansallista ja yhteistä kykyä puolustautua aseellisia hyökkäyksiä vastaan.

3.2 Naton sopimus teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin

Sopimuksen tavoitteena on edesauttaa omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämistä ja käyttämistä puolustustarkoituksiin. Sopimuksella vahvistetaan Naton jäsenvaltioiden puolustuskykyä välittämällä omistusoikeudellisia teknisiä tietoja puolustusalan tutkimuksen, kehityksen ja puolustustarvikkeiden ja -materiaalien valmistuksen tueksi.

4 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Naton tekniset sopimukset ja niiden täytäntöönpanomenettelyt. Esitys sisältää lisäksi ehdotukset voimaansaattamislakeiksi, joilla saatetaan voimaan molempien sopimusten ja niiden täytäntöönpanomenettelyjen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lait sisältävät blankettisäännökset sekä keksintösopimuksen osalta myös voimaansaattamista koskevat asiasisällöiset säännökset.

Ehdotus keksintösopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen voimaansaattamislaki on niin sanottu sekamuotoinen voimaansaattamislaki, jossa blankettimuotoisen voimaansaattamissäännöksen lisäksi olisi tarvittavat asiasisällöiset säännökset. Ehdotetuilla asiasisällöisillä säännöksillä selvennettäisiin sopimuksen ja täytäntöönpanomenettelyjen mukaisia Suomen viranomaisten tehtäviä ja toimivaltaa. Lisäksi varmistettaisiin kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain soveltaminen sopimuksen perusteella salassa pidettäviä tietoja käsittelevään asiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan. Ehdotus teknisiä tietoja koskevan sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen voimaansaattamislaki on niin sanottu blankettimuotoinen laki.

5 Esityksen vaikutukset

Vaikutukset viranomaisen toimintaan

Esitykseen sisältyvien sopimusten ja lakien hyväksymisestä aiheutuu vaikutuksia viranomaistoimintaan. Keskeisin vaikutus tulee sopimusten perusteella välitettävien tietojen ja patenttihakemusten tietoturvallisuusvaatimuksista. Patenttihakemukset on käsiteltävä alkuperämaan määräämää turvallisuusluokkaa Suomessa vastaavan turvallisuusluokan vaatimusten mukaisesti. Tietoturvallisuusvaatimukset koskevat kaikkia tiedon välittämisen ja käsittelyn vaiheita. Keskeisin vaikutus viranomaistoimintaan kohdistuu Patentti- ja rekisterihallitukseen. Tietoturvallisuuden saattaminen sopimusvelvoitteiden mukaiseksi edellyttää Patentti- ja rekisterihallituksessa varautumista käsittelemään myös korkeamman turvallisuusluokkien tietoja ja siten huolehtimaan eri turvallisuuden osa-alueista kuten hallinnollisesta turvallisuudesta, henkilöstöturvallisuudesta ja toimitilojen fyysisestä turvallisuudesta.

Suomen on ilmoitettava keksintösopimuksen täytäntöönpanomenettelyjen perusteella toimivaltaisten puolustusviranomaisten ja patenttivarastojen sekä niiden erityisesti salassapitoimenpiteiden alaisia keksintöjä ja patenttihakemuksia käsittelevien osastojen nimet. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi puolustusviranomaisen tehtävät Pääesikunnalle. Patentti- ja rekisterihallitus käsittelee sopimuksen perusteella vastaanotettavia patenttihakemuksia. Samoin Suomen on ilmoitettava Naton pääsihteerille, kun Suomi pystyy panemaan menettelyt täytäntöön ja aikoo soveltaa niitä.

Sopimukset lisäävät jonkin verran hallinnollisia tehtäviä puolustushallinnossa ja Patentti- ja rekisterihallituksessa. Keksintösopimuksen perusteella Suomeen saapuvien patenttihakemusten määrästä ei ole saatavilla tarkempia tietoja, mutta määrän arvioidaan jäävän verrattain

vähäiseksi. Sopimukset saattavat lisätä välillisesti myös tarvetta laatia henkilö- ja yritysturvallisuusselvityksiä sellaisille yrityksille ja näiden henkilöstöille, jotka osallistuvat jatkossa sopimusten perusteella välitettävien tietojen käsittelyyn.

Vaikutukset elinkeinoelämään

Sopimukseen liittyminen parantaa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia osallistua Naton hankkeisiin ja ohjelmiin sekä jäsenvaltioiden väliseen kansainväliseen yhteistoimintaan, jolla tuetaan Naton toimintaa. Sopimuksilla edistetään jäsenvaltioiden välillä talousyhteistyötä, puolustusalan tutkimusta sekä puolustustarvikkeiden kehitystä ja valmistusta helpottamalla tiedonvaihtoa. Keksintösopimuksen osalta on kuitenkin huomattava, että suomalaiset yritykset pystyisivät hakemaan sopimuksen perusteella patenttia muissa sopimusvaltioissa vain siinä tapauksessa, jos kansallista lainsäädäntöä muutettaisiin niin, että yritykset ja yksityiset tahot voisivat omistaa maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä.

Teknisiä tietoja koskeva sopimus antaa suojaa sopimuksessa tarkoitetuille omistusoikeudellisille teknisille tiedoille, jotka voivat olla yritysten omistamia. Sopimus määrittää omistusoikeudellisten teknisten tietojen käyttöä, julkaisemista sekä vahingonkorvausoikeutta, mikäli tietojen omistaja kärsii vahinkoa, joka aiheutuu tietojen luvattomasta luovuttamisesta tai käytöstä. Tällä pyritään poistamaan esteitä yritysten osallistumiselle sellaiseen yhteistyöhön, jossa niiden omistusoikeudellisia teknisiä tietoja voitaisiin käyttää puolustustarkoituksiin.

Vaikutukset patentinhakijoita edustaviin asiamiehiin

Jotta asiamiehet voisivat edustaa patentinhakijoita, jotka hakevat salassa pidettäviä patenteja keksintösopimuksen mukaisesti Suomessa, tulisi heillä ja tarvittaessa heidän palveluksessaan olevilla olla täytäntöönpanomenettelyjen mukaisesti varmistetut asianmukaiset valtuudet saada turvallisuusluokiteltua tietoa sekä kyky suojata tämä tieto fyysisesti asianmukaisella tavalla. Tämä voi turvallisuusluokkatasosta ja tietojen säilyttämistavasta riippuen edellyttää kansallisen turvallisuusviranomaisen myöntämiä henkilö- ja yritysturvallisuusselvitystodistuksia. Etenkin yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta ja toimitilojen turvallisuusjärjestelyistä voi tulla kustannuksia asiamiehille. Yritykseltä peritään turvallisuusselvityslain nojalla tehdyistä turvallisuusselvityksistä maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Tällä hetkellä Suojelupoliisin laatima yritysturvallisuusselvitys maksaa yritykselle laajuudesta riippuen 5 000 tai 10 000 euroa ja perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys 120 euroa. Yritysturvallisuusselvitys ja sen perusteella annettu todistus ovat voimassa 5 vuotta, mistä voi olla yritykselle kilpailullista etua sen todentaessa yrityksen tietoturvallisuuden korkean tason. Selvitysmaksujen lisäksi kustannuksia voi tulla yritykselle turvallisuusjärjestelyiden, erityisesti toimitilojen ja tietojärjestelmien sekä tietoliikennejärjestelyjen, saattamisesta edellytetyille tasolle.

Taloudelliset vaikutukset

Keksintösopimuksen perusteella Suomeen saapuvien patenttihakemusten käsittelystä sopimusvelvoitteiden mukaisesti arvioidaan aiheutuvan Patentti- ja rekisterihallitukselle noin 30 000 euron kustannukset, jotka katetaan ilman erillisrahoitusta. Hakemusten määrän arvioidaan jäävän vähäiseksi, minkä vuoksi hakemukset käsiteltäisiin paperisina. Jos hakemusten määrä osoittautuu ennakoitua selvästi suuremmaksi, arvioidaan sähköisen käsittelyn tarvetta ja siitä koituvia kustannuksia uudelleen tulevana vuosina.

Nato-jäsenyyteen liittyviä kertaluonteisia lisäkustannuksia ja pysyviä kiinteitä kustannuksia muun muassa tietoturvallisuusratkaisuihin ja toimitilaturvallisuuteen liittyen on arvioitu yleisesti Naton tietoturvallisuussopimusta koskevan hallituksen esityksen (HE 4/2023) vaikutustenarviointeja koskevassa jaksossa 6.1.

6 Lausuntopalaute

Yleistä

Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa muun muassa ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta, elinkeinoelämän edustajilta sekä järjestöiltä ajalla 19.9.-16.10.2023 Lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta. Lausuntoja saatiin 16 kappaletta. Lausuntopyyntö ja lausunnot ovat saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella PLM009:00/2022.

Sisäministeriöllä, valtiovarainministeriöllä, opetus- ja kulttuuriministeriöllä, liikenne- ja viestintäministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, sosiaali- ja terveysministeriöllä, ympäristöministeriöllä, eduskunnan oikeusasiamiehellä, Patentti- ja rekisterihallituksella ja Patentti-insinöörit ry:llä ei ollut erityistä lausuttavaa esitysluonnoksesta. Esitystä pidettiin yleisesti kannatettavana.

Salassapitovelvoitteet

Oikeusministeriö totesi, että esityksen jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida ehdotetun 1. lakiehdotuksen 3 §:n erityissäännöksen suhdetta julkisuuslain lisäksi myös kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:ään ja perustella erityisesti, miksi ehdotettua ehdotonta salassapitosäännöstä pidetään välttämättömänä voimassa olevasta salassapitosääntelystä huolimatta.

Teknisiä tietoja koskevan sopimuksen osalta oikeusministeriö totesi, että ratkaisu siitä, että salassapidosta ei ole näiden tietojen osalta tarpeellista säätää, vaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentti ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 § olisivat riittäviä kattamaan riittävän salassapidon, on mahdollinen. Oikeusministeriö kuitenkin kiinnitti huomiota siihen, että esityksessä olisi tarpeen vielä täsmällisemmin perustella, miksi keksintösopimuksen osalta julkisuuslain ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain salassapitosäännökset eivät olisi riittäviä kattamaan sopimusmääräyksen vaatimuksia toisin kuin teknisiä tietoja koskevan sopimuksen osalta.

Esityksen jatkovalmistelussa on arvioitu, että kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n ehdottomaan muotoon kirjoitettu salassapitosäännös ja julkisuuslain salassapitosäännökset riittäisivät turvaamaan keksintösopimuksen salassapitovelvoitteen toteutumisen Suomessa. Siten keksintösopimuksen voimaansaattamislakiin ei esitetä erillistä salassapitosäännöstä.

Sopimusten irtisanomista koskevat artiklat

Ulkoministeriö ja valtioneuvoston oikeuskansleri katsoivat, että kyseessä olevien sopimusten irtisanomista koskevat artiklat kuuluvat lainsäädännön alaan. Heidän mukaansa keksintösopimuksen VII artiklan määräys sekä teknisiä tietoja koskevan sopimuksen IX artiklan vastaava määräys liittyvät kiinteästi sopimusten muihin lainsäädännön alaan kuuluviin määräyksiin pitäen niiden perusteella saadut velvoitteet, oikeudet tai valtaoikeudet voimassa sopimuksen irtisanomisesta huolimatta.

Jatkovalmistelussa esitystä on muutettu ehdotuksen mukaisesti ja samalla keksintösopimuksessa käytettyä termiä ”valtaoikeudet” on yhdenmukaistettu lausuntokierroksen jälkeen muotoon ”erioikeudet”.

Lainsäädännön alaan kuuluminen

Valtioneuvoston oikeuskansleri katsoi, että sopimusten kohdat, joissa on määräyksiä tiedoille annettavasta turvallisuuden tasosta, turvallisuusluokitellun tiedon käsittelylle asetetuista vaatimuksista, korvausvaatimuksista luopumisesta sekä salassa pidettäviin tietoihin liitettävästä selityksestä tai selityksessä mainittavien tietojen muunlaisesta ilmaisemisesta kuuluvat lainsäädännön alaan, koska niistä on Suomessa säädetty lailla tai niillä on yhtymäkohtia laintasoihin säännöksiin. Esitystä on jatkovalmistelussa täydennetty näiltä osin.

Käsittelyjärjestys

Ulkoministeriö kannatti esitysluonnoksen arviota, jonka mukaan sopimuksia täydentävien täytäntöönpanomenettelyjen hyväksymistä koskevan sopimuksentekotoimivallan delegoinnissa Pohjois-Atlantin neuvostolle ei olisi kyse perustuslain täysivaltaisuusääntelyn kannalta merkittävästä sopimuksentekovallan delegoinnista, vaan nykyaikaisessa kansainvälisessä yhteistoiminnassa tavanomaisesta sopimuksen täytäntöönpanon tarkemmasta sääntelystä, josta Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolet päättävät yksimielisesti.

Lausunnoissa nostettiin myös esille käsittelyjärjestystä koskevan jakson täydentäminen irtisanomislausekkeiden osalta. Valtioneuvoston oikeuskansleri mukaan jaksossa olisi syytä myös käsitellä keksintösopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen suhdetta perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinonvapauteen sekä keksintösopimuksen III artiklan suhdetta perustuslain 118 §:n 1 ja 3 momenttiin. Esitystä on jatkovalmistelussa täydennetty näiltä osin.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Valtioneuvoston oikeuskansleri toi lausunnossaan esille, että rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa. Valtioneuvoston oikeuskansleri piti esityksen 1. lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin muotoilua rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallisena.

Jatkovalmistelussa muokatussa keksintösopimuksen voimaansaattamista koskevan 1. lakiehdotuksen uudessa 4 §:ssä säädettäisiin, että patenttiasiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan sovellettaisiin kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia kokonaisuudessaan. Pykälän perusteluihin on kirjoitettu tarkemmin, miten kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 20 §:n rangaistussäännöstä sovellettaisiin asiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan. Jatkovalmistelussa tehtyjä muutoksia on käsitelty yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Kansallinen patenttilainsäädäntö

Pääesikunta ja Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry nostivat lausunnoissaan esille, että Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista sitä, että suomalaiset yritykset tai yksityiset tahot omistaisivat salassa pidettäviä maanpuolustuskeksintöjä, joille he voisivat hakea patenttia toisissa sopimusvaltioissa. Keksintösopimus mahdollistaa turvallisuusluokiteltua patenttia vastaavan patentin hakemisen kaikissa sopimusvaltioissa. Nykytilanteeseen nähden sopimus siten parantaa kotimaisen teollisuuden toimintaedellytyksiä Nato-maiden markkinoilla

mahdollistaen puolustuskeksintöjä koskevan patenttisuojan laajentamisen Suomesta sopimusvaltioihin. Tämä on kuitenkin mahdollista vasta patenttilain muutoksen myötä. Tämän takia liittymisellä keksintösopimukseen ei voida katsoa olevan suoraan esitysluonnoksen luvussa 5 mainittuja vaikutuksia suomalaisille yrityksille.

Esityksen vaikutusten arviointia on tältä osin tarkennettu. Työ- ja elinkeinoministeriö on toukokuussa 2022 asettanut patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä on muun patenttilainsäädännön ohella arvioida myös maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain muutostarpeet. Valmisteluvaiheessa käytyjen keskustelujen perusteella päädyttiin siihen, että mahdolliset muutostarpeet kansalliseen maanpuolustuskeksintöjä koskevaan lainsäädäntöön on tarkoituksenmukaisempaa arvioida tämän työn yhteydessä.

Yritysturvallisuusselvitysten kustannukset

Suomen patenttiasiamiesyhdistys ry ja Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry nostivat esille esityksessä mainitun yritysturvallisuusselvityksen merkittävän kustannuksen verrattuna hakemusten mahdolliseen vähäiseen määrään. Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry totesi, että vaikka esityksessä ei edellytetä asiamiehen käyttöä salassa pidettävän hakemuksen jättämiseksi, olisi tarpeellista, että Suomessakin on patenttiasiamiehiä, asianajajia tai muita oikeutettuja edustajia, jotka täyttävät keksintösopimuksen täytäntöönpanomenettelyiden vaatimukset turvallisuusluokitellun tiedon pääsyoikeuksista sekä tietoturvalisesta säilyttämisestä. Lausunnoissa esitettiin myös sen mahdollisuuden arvioimista, että hakemukset säilytettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen tiloissa, joissa asiamiehet voisivat käydä käsittelemässä salassa pidettäviä hakemuksia.

Keksintösopimusta soveltavat toimivaltaiset viranomaiset voivat arvioida tarvetta ja toteuttamismahdollisuuksia ehdotetulle järjestelylle.

Omistusoikeudellisten teknisten tietojen määritelmä

Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry nosti lausunnossaan esille, että esityksessä omistusoikeudellisten teknisten tietojen asemaa käsitellään toteamalla, että omistusoikeudelliset tekniset tiedot voivat sisältää yritysten liikesalaisuuksia, joista säädetään liikesalaisuuslaissa, sekä immateriaalioikeuksia, joista säädetään muun muassa patenttilaissa, tavaramerkkilaisissa ja tekijänoikeuslaissa. Tämän tarkemmin esityksessä ei käsitellä ”omistusoikeudellisten teknisten tietojen” käsitettä.

Lausunnossa tuotiin esille, että Suomen oikeusjärjestelmässä on perinteisesti katsottu, että liikesalaisuuksia tai tietoa ei omisteta, vaan yleisesti puhutaan niiden oikeasta tai laillisesta haltijasta. Suomen teollisoikeudellisen yhdistyksen käsityksen mukaan Naton sopimukseen liittyvä käsite juontanee siten juurensa angloamerikkalaisen oikeusjärjestelmän käsitteestä ”proprietary information”, joka ei kuitenkaan ole Suomen oikeusjärjestelmän mukainen.

Tästä syystä Suomen teollisoikeudellinen yhdistys piti tärkeänä, että esityksessä täsmennettäisiin, ettei sillä tai teknisillä tiedoilla koskevan sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen voimaansaattamisella ole tarkoitus luoda omistusoikeutta liikesalaisuuksiin tai tietoihin taikka muutenkaan muuttaa Suomen oikeusjärjestelmän nykytilaa liikesalaisuuden ja tietojen hallitsemisen osalta.

Esityksessä ei ole tarkoitus muuttaa Suomen liikesalaisuuksia koskevaa lainsäädäntöä. Sopimuksessa tarkoitettut omistusoikeudelliset tekniset tiedot voivat olla niin yritysten

liikesalaisuuksiin rinnastuvia tietoja kuin myös immateriaalioikeuksia tai muita vastaavia tietoja, jolloin Suomessa näihin sovelletaan näitä koskevaa Suomen lainsäädäntöä. Artiklan perusteluita on täsmennetty tältä osin.

7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

7.1 Sopimus puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi

Johdanto. Sopimuksen johdannossa sopimuksen osapuolet vahvistavat tahtonsa edistää talousyhteistyötä Pohjois-Atlantin sopimuksen 2 artiklassa sovitun mukaisesti sekä sopimuksen 3 artiklan mukaisesti tekemänsä sitoumuksensa ylläpitää ja kehittää jatkuvan ja tehokkaan oman valmistautumisen avulla kansallista ja yhteistä kykyään puolustautua aseellisia hyökkäyksiä vastaan. Johdannossa tunnistetaan, että puolustukseen liittyvän keksinnön määrääminen salassa pidettäväksi yhdessä Pohjois-Atlantin liiton maassa johtaa yleensä siihen, että kun keksinnölle on haettu patenttia tai se on myönnetty, samalle keksinnölle ei saa hakea patenttia muissa maissa, myöskään Pohjois-Atlantin liiton maissa. Tästä kiellosta johtuvan keksintöjen suojaamisen alueellisen rajoittamisen katsotaan voivan aiheuttaa vahinkoa patentinhakijoille ja siten haitata Pohjois-Atlantin liiton maiden välistä talousyhteistyötä. Osapuolet katsovat, että keskinäistä avuantoa varten on suotavaa välittää vastavuoroisesti tietoa puolustukseen liittyvistä keksinnöistä ja että kyseinen kiello voi joissakin tapauksissa vaikeuttaa tällaista tiedonvälitystä. Tämän vuoksi osapuolet katsovat, että jos kiellon alkuperänä oleva hallitus on valmis sallimaan patentin hakemisen yhdessä tai useammassa muussa Pohjois-Atlantin liiton maassa, edellyttäen, että myös näiden maiden hallitukset määräävät keksinnön salassa pidettäväksi, näiden ei tulisi voida kieltäytyä määräämästä sitä salassa pidettäväksi. Johdannossa myös vahvistetaan, että Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten hallitusten välillä on sovittu niiden keskenään vaihtaman turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta ja turvaamisesta.

I artikla. Artiklan 1 kohta sisältää määräyksen, jonka mukaan sopimuksen osapuolten hallitukset turvaavat sellaisten keksintöjen salassapidon, joita koskeva patenttihakemus on vastaanotettu sovituin menettelyin, ja varmistavat sen turvaamisen aina, kun se hallitus, joka on ensimmäisenä vastaanottanut näitä keksintöjä koskevan patenttihakemuksen ("alkuperähallitus"), on kansallisen puolustuksen etujen vuoksi määrännyt nämä keksinnöt salassa pidettäväksi.

Määräyksen mukainen keksinnön salassapidon turvaaminen sisältää lakiin perustuvan salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden. Lisäksi se kattaa asianmukaiset ja riittävät fyysiset turvallisuusjärjestelyt, joilla turvataan keksinnön kohde sen salassapidon elinkaaren ajan. Määräyksen tarkoittamaa salassapidon turvaamisvelvoitetta sovelletaan silloin, kun siinä tarkoitettua keksintöä koskeva patenttihakemus on vastaanotettu sovituin menettelyin. Patentin hakemista ja patenttihakemuksen vastaanottamista koskevista menettelyistä määrätään sopimuksen seuraavissa artikloissa sekä täytäntöönpanomenettelyjen A-osassa "Yleiset edellytykset ja vaatimukset".

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa, joka sisältää erityissuojattavaa tietoaineistoa koskevan ehdottomaan muotoon kirjoitetun salassapitosäännöksen. Erityissuojattava tietoaineisto on pidettävä salassa, jollei kansainvälisestä tietoturvallisuusvelvoitteesta muuta

johdu (6 § 1 mom.). Kansainvälisellä tietoturvallisuusvelvoitteella tarkoitetaan sellaista Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen sisältyvää määräystä sekä sellaista muuta Suomea koskevaa velvoitetta, jota Suomen on noudatettava ja joka koskee erityissuojattavan aineiston suojaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Erityissuojattavalla tietoaaineistolla tarkoitetaan sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja ja materiaaleja sekä asiakirjoista ja materiaaleista saatavissa olevia tietoja sekä näiden perusteella tuotettuja asiakirjoja ja materiaaleja, jotka kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen mukaisesti on turvallisuusluokiteltu (2 §). Suomi on tehnyt useita kahdenvälisiä tietoturvallisuussopimuksia Naton jäsenvaltioiden kanssa ja liittynyt Naton jäsenvaltioiden väliseen tietoturvallisuussopimukseen (SopS 55 ja 56/2023), jonka perusteella osapuolet ovat sitoutuneet suojaamaan myös jäsenvaltioiden turvallisuusluokitellun tiedon, joka toimitetaan toiselle jäsenvaltiolle Naton ohjelman, hankkeen tai sopimuksen tueksi. Keksintösopimuksen täytäntöönpanomenettelyjen A-osan ("Yleiset edellytykset ja vaatimukset") 2 kohta edellyttää alkuperähallitusta antamaan todistuksen, jonka mukaan patenttihakemuksessa tarkoitettu keksintö on puolustustarkoituksia varten määrätty salassa pidettäväksi ja jossa ilmoitetaan kyseisen maan määräämä turvallisuusluokka.

Julkisuuslain mukaan salassapitovelvoitteen alaisia ovat tietyt Suomen kansainvälisiä suhteita koskevat viranomaisen asiakirjat, joista tiedon antaminen aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä (24 § 1 mom. 2 kohta). Salassa pidettäviä ovat lisäksi viranomaisen asiakirjat, jotka koskevat maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua (24 § 1 mom. 10 kohta).

Viranomaiseen palvelussuhteessa olevan ja viranomaisessa muutoin toimivan samoin kuin viranomaisen toimeksiannosta toimivan ja tämän palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta säädetään julkisuuslain 23 §:ssä. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 7 §:ssä säädetään lisäksi lain soveltamisalan piiriin kuuluvia elinkeinonharjoittajia koskevasta vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajaan, joka on sopimusosapuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tai osallistuu tällaista sopimusta edeltävään hankintakilpailuun tai toimii tällaisen elinkeinonharjoittajan alihankkijana.

Keksinnön salassapidon turvaaminen rajoittaa lähtökohtaisesti patentinhakijan patenttioikeuteen kuuluvaa yksinoikeutta hyödyntää keksintöään ammattimaisesti ja merkitsee siten puuttumista omaisuuden suojaan. Omaisuuden suojasta säädetään perustuslain 15 §:n 1 momentissa. Salassapitovelvoitteen suhdetta omaisuuden suojaan on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin jaksossa 12.2.

Täytäntöönpanomenettelyjen A-osassa ("Yleiset edellytykset ja vaatimukset") tarkennetusti artiklan 1 kohdan mukainen turvaamisvelvoite edellyttää vastaanottajavaltiossa salassa pitämisen lisäksi toisesta sopimusosapuolena olevasta valtiosta tehtävän patenttihakemuksen luokittelua vähintään samantasoiseen turvallisuusluokkaan kuin alkuperämaassa. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään velvollisuudesta merkitä erityissuojattavaan tietoaaineistoon sen turvallisuusluokka. Erityissuojattavaan tietoaaineistoon on tehtävä luokittelumerkintä, joka osoittaa, minkälaisia tietoturvallisuusvaatimuksia sen käsittelyssä on noudatettava (8 §). Viranomaisen asiakirjojen salassapito- ja luokitusmerkinnästä säädetään julkisuuslaissa 25 §:ssä ja turvallisuusluokittelusta tiedonhallintalain 18 §:ssä. Turvallisuusluokitteluasetuksen 4 §:ssä säädetään turvallisuusluokituksen vastaavuudesta kansainvälisiä tietoturvallisuusvelvoitteita toteutettaessa. Lisäksi Suomen tekemissä tietoturvallisuussopimuksissa on säännönmukaisesti sovittu turvallisuusluokkien vastaavuuksista.

Patenttihakemuksen kohteena olevan keksinnön ollessa turvallisuusluokiteltu edellyttää 1 artiklan mukainen turvaamisvelvoite keksinnön kohteen turvallisuusluokkaa vastaavien tietoturvallisuusvaatimusten noudattamista. Täytäntöönpanomenettelyjen A-osa ("Yleiset edellytykset ja vaatimukset") ja B-osa ("Hakemukseen liittyvä kirjeenvaihto") sisältävät myös yleisluontoisia määräyksiä patenttihakemuksen tekemiseen liittyvien asiakirjojen ja kirjeenvaihdon turvallisesta välittämisestä ja välittämiseen sovellettavista turvallisuussääntelyistä ja -käytännöistä. Turvallisuusluokitellun tiedon käsittelylle asetetuista vaatimuksista säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa, tiedonhallintalaissa ja turvallisuusluokitteluasetuksessa. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 3 luvun säännökset sisältävät keskeiset laintasoiset tietoturvallisuustoimenpiteet. Lain 9 § sisältää yleisen velvoitteen toteuttaa tietoaineiston käsittelyssä sen turvallisuusluokkaa koskevia käsittelymääräyksiä.

Artiklan 1 kohdan mukainen keksinnön salassapidon turvaaminen edellyttää turvallisuusluokitellun tiedon osalta tietoon pääsyn omaavan henkilöstön luotettavuuden ja toimitilojen turvallisuuden varmistamista. Täytäntöönpanomenettelyjen A-osan ("Yleiset edellytykset ja vaatimukset") 3 –kohdassa määritellään patenttiasiamiehen tai muun edustajan käyttämiseen liittyvät yhteiset menettelyt, mukaan lukien velvollisuus varmistaa patenttiasiamiehen tai muun edustajan valtuus saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja hänen kykynsä tiedon fyysiseen suojaamiseen asianmukaisella tavalla.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n 3 momentin mukaan erityissuojattavaa tietoaineistoa käsittelevän viranomaisen on pidettävä huolta siitä, että tietoaineistoon on pääsy vain niillä, jotka tarvitsevat tietoja tehtävänsä hoitamisessa. Lain 11 ja 12 §:ssä säädetään henkilö- ja yritysturvallisuus selvitystodistuksesta. Lainkohtien mukaan kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa edellytetty henkilö- ja yritysturvallisuus selvitys laaditaan siten kuin turvallisuus selvityslaissa säädetään. Henkilö- ja yritysturvallisuus selvitystodistuksen antaa kansallinen turvallisuusviranomainen, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 10 §:ssä säädetään tiloihin liittyvistä turvallisuusvaatimuksista. Lainkohdan mukaan erityissuojattava tietoaineisto on säilytettävä tiloissa, joissa asiakirjojen ja materiaalien sekä niihin sisältyvien tietojen suojaamisesta voidaan huolehtia kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa edellytetyllä tavalla.

Patentinhakijaa edustavaan asiamieheen sovellettavilla kansainvälisillä tietoturvallisuusvelvoitteilla ja erityisesti niiden edellyttämällä henkilö- ja yritysturvallisuus selvitystodistuksilla on liityntäkohtia asiamiehen elinkeinovapauteen. Elinkeinovapaudesta säädetään perustuslain 18 §:n 1 momentissa. Sopimusmääräysten suhdetta patentinhakijaa edustavan asiamiehen elinkeinovapauteen on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin jaksossa 12.2.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että 1 kohdan määräys ei kuitenkaan rajoita alkuperähallituksen oikeutta kieltää tekemästä keksintöä koskevaa patenttihakemusta yhdelle tai useammalle muulle sopimuksen osapuolena olevalle hallitukselle.

Kohdassa 3 todetaan, että sopimuksen osapuolina olevat hallitukset sopivat laativansa artiklan täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimintamenettelyt. Täytäntöönpanomenettelyjen F- ja G-osissa on sovittu täytäntöönpanomenettelyjen muuttamisesta. Käytännössä sopimuksen I artiklan 3 kohdan ja täytäntöönpanomenettelyjen F- ja G-osien määräyksillä sopimuksen osapuolet ovat delegoineet täytäntöönpanomenettelyjen muuttamista koskevan toimivallan Pohjois-Atlantin neuvostolle. Sopimuksentekotoimivallan delegointia on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa 12.2.

II artikla. Artiklan mukaan 1 artiklan määräyksiä salassapidosta sovelletaan joko alkuperähallituksen tai patentinhakijan pyynnöstä. Jälkimmäisessä tapauksessa edellytetään, että patentinhakija esittää todisteet siitä, että alkuperähallitus on määrännyt keksinnön salassa pidettäväksi ja että patentinhakija on saanut tältä hallitukselta luvan hakea patenttia salaisesti kyseisessä maassa. Patentin hakemisen edellytyksistä säädetään yleisesti patenttilaissa. Patenttilain 8 § sisältää patenttihakemuksen muodolliset sisältövaatimukset.

Artiklan tarkemmasta täytäntöönpanosta on sovittu täytäntöönpanomenettelyjen A-kohdan 1 ja 2 alakohdissa.

III artikla. Artiklan määräys oikeuttaa sen hallituksen, jota on pyydetty turvaamaan keksinnön salassapito I artiklan mukaisesti, vaatimaan tämän turvaamistoimenpiteen soveltamisen edellytyksenä patentinhakijaa luopumaan kaikista korvausvaatimuksista sellaisten menetysten ja vahinkojen suhteen, jotka ovat aiheutuneet yksinomaan siitä, että keksintö on määrätty salassa pidettäväksi.

Perustuslain 118 §:n 1 momentin mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Perustuslain 118 §:n 3 momentissa säädetään yksityisen oikeudesta vaatia vahingonkorvausta julkisyhteisöltä, virkamieheltä taikka muulta julkista tehtävää hoitavalta, jos hän on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi. Viranomaisen vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslain (412/1974) 3 ja 4 luvussa ja valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelystä valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa (978/2014). Valtion korvausvastuu voi perustua myös jonkin muun lain säännökseen, oikeuskäytännössä vahvistettujen periaatteiden mukaiseen ankaraan vastuuseen taikka valtiota velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:ssä säädetään julkisyhteisön vastuusta virkamiehen aiheuttamasta vahingosta silloin, kun kyse ei ole julkisen vallan käyttämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työssä aiheuttaa. Pykälän 2 momentin mukaan, mitä 1 momentissa on sanottu työnantajasta, koskee vastaavasti valtiota, kuntaa ja muuta julkista yhteisöä tai laitosta, kun vahinko on aiheutunut sellaisen julkisyhteisön työntekijän taikka yhteisöön virka- tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa olevan henkilön virheestä tai laiminlyönnistä toiminnassa, jota ei ole pidettävä julkisen vallan käyttämisenä. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan valtio on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon silloin, kun toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Sopimuksen mukaisen keksinnön ollessa lain perusteella salassa pidettävä, ei viranomaiselle voitaisi syntyvän vahingonkorvausvelvollisuutta, koska sen ei voitaisi katsoa menetelleen virheellisesti tai laiminlyöneen velvollisuuksiaan käsitellessään keksintöä Suomessa salassa pidettävänä. Kyse ei olisi myöskään toiminnasta, josta valtio olisi tuottamuksesta riippumattomassa vastuussa.

Niiden patenttien osalta, joissa patentinhaltijana on maanpuolustuskeksintölain mukaisen lunastuksen perusteella Suomen valtio, keksinnön tekijälle suoritetaan kyseisen lain perusteella täyttä korvausta vastaava lunastuskorvaus, eikä niiden osalta sopimuksen III artiklan mukaisissa tilanteissa aiheudu vahinkoa keksinnön tekijälle, jonka sijaan patentin omistajaksi on tullut Suomen valtio. Valtiolle ei voitaisi katsoa aiheutuvan korvattavaa vahinkoa siitä, että valtio patentinhaltijana olisi velvollinen sopimuksen III artiklan mukaisissa tilanteissa luopumaan korvausvaatimuksista.

Määräyksen suhdetta perustuslain 118 §:n mukaiseen vastuuseen virkatoimissa on tarkasteltu käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa 12.2.

Artiklan tarkemmasta täytäntöönpanosta on sovittu täytäntöönpanomenettelyjen A-osan 5 kohdassa. Täytäntöönpanomenettelyjen liitteessä 1 on lueteltu ne valtiot, jotka yleensä vaativat patentinhakijaa luopumaan korvausvaatimuksista, mikäli keksinnöille haetaan sopimuksen mukaisesti patenttia kyseisessä valtiossa.

IV artikla. Artikla sisältää määräyksen I artiklan nojalla määrättyjen salassapitotoimenpiteiden kumoamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä. Artiklan mukaan salassapitotoimenpiteet kumotaan ainoastaan alkuperähallituksen pyynnöstä. Alkuperähallituksen tulee ilmoittaa muille asianomaisille hallitukselle kuusi viikkoa etukäteen aikomuksestaan kumota omat toimenpiteensä. Alkuperähallituksen tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon muiden hallitusten kyseisten kuuden viikon kuluessa esittämät vaateet, kiinnittäen asianmukaista huomiota Pohjois-Atlantin liiton turvallisuuteen.

Salassapitovelvollisuuden lakkaamisesta on voimassa mitä julkisuuslaissa säädetään. Julkisuuslain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjaa ei saa pitää salassa, kun salassapidolle laissa säädetty tai lain nojalla määrätty aika on kulunut tai kun asiakirjan salassa pidettäväksi määrännyt viranomainen on peruuttanut salassapitoa koskevan määräyksen.

Julkisuuslain 31 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan salassapitoaika on 25 vuotta, jollei toisin ole säädetty. Julkisuuslain 31 §:n 3 momentin mukaan asiakirjan salassapito voi jatkua 25 vuoden jälkeenkin, mikäli asiakirja sisältää kansainvälisistä tietoturvaselvitysoikeuksista annetun lain mukaan turvallisuusluokiteltua tietoa, ja mikäli tiedon antaminen asiakirjasta aiheuttaisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 7, 8 tai 10 kohdassa tarkoitetun seurauksen. Tällaiset asiakirjat tulevat julkisuuslain 31 §:n 3 momentin mukaan julkisiksi, kun niiden turvallisuusluokitus on kumottu.

Turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän poistamisesta ja muuttamisesta säädetään turvallisuusluokitteluasetuksen 5 §:ssä. Lisäksi kansainvälisissä tietoturvaselvitysoikeuksissa on määräyksiä turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän poistamisesta ja muuttamisesta.

V artikla. Artiklassa todetaan, ettei sopimus estä allekirjoittajahallituksia tekemästä kahdenvälisiä sopimuksia samaa tarkoitusta varten ja ettei sopimus vaikuta jo voimassa oleviin kahdenvälisiin sopimuksiin.

Suomella ei ole voimassa artiklassa tarkoitettuja kahdenvälisiä sopimuksia puolustukseen liittyvien keksintöjen salassapidon vastavuoroisesta turvaamisesta.

VI artikla. Artiklassa on sopimuksen ratifioimista ja hyväksymistä, tallettamista ja voimaantuloa koskevat määräykset. Sopimuksen ratifioimis- ja hyväksymisasiakirjat talletetaan Amerikan yhdysvaltojen hallituksen huostaan, joka ilmoittaa kunkin asiakirjan tallettamispäivästä muille sopimuksen osapuolille. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaksi allekirjoittajaosapuolta on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjansa. Kunkin muun allekirjoittajaosapuolen osalta sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua kunkin osapuolen ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjan tallettamisesta.

Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 12.1.1961 Amerikan yhdysvaltojen ja Norjan talletettua ratifioimis- ja hyväksymisasiakirjansa.

VII artikla. Artiklassa on sopimuksen irtisanomista koskevat määräykset. Osapuoli voi irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti sopimuksen tallettajana toimivalle Amerikan yhdysvaltojen hallitukselle, joka ilmoittaa kunkin irtisanomisilmoituksen tallettamisesta muille sopimuksen allekirjoittajaosapuolille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut ilmoituksen. Irtisanominen ei kuitenkaan vaikuta niihin velvoitteisiin, joista allekirjoittajaosapuolet ovat aiemmin sopimuksen määräysten perusteella sopineet eikä niihin oikeuksiin tai valtaoikeuksiin, jotka allekirjoittajaosapuolet ovat aiemmin sopimuksen määräysten perusteella saaneet.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 15 §:ssä säädetään tietoturvallisuusvelvoitteiden voimassaolosta. Sen mukaan lain 3 luvun säännöksiä sovelletaan niin kauan kuin se turvallisuusluokituksen perusteena olevan yleisen edun vuoksi on tarpeen silloinkin, kun sopimus tai säädös, johon säännösten soveltaminen perustuu, ei enää ole voimassa. Salassapitovelvollisuuden lakkaamisesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Lisäksi Suomen tekemissä tietoturvallisuussopimuksissa on säännönmukaisesti sovittu tietoturvallisuusvelvoitteiden voimassaolosta.

7.2 Puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn sopimuksen täytäntöönpanomenettelyt

Johdanto

Täytäntöönpanomenettelyjen johdannossa selostetaan täytäntöönpanomenettelyjen soveltamisedellytykset. Johdannon 2 kohdassa luetellut edellytykset liittyvät sopimuksen osapuolina olevien hallitusten oikeudelliseen toimivaltaan määrätä sellaisten keksintöjen patentoinnista ja salassapidosta, joiden paljastaminen voisi haitata maan kansallista turvallisuutta, sekä asianmukaisiin ja riittäviin fyysisiin turvallisuusjärjestelyihin, joilla pyritään varmistamaan kyseisten keksintöjen kohteen turvaamisen kaikilta osin vähintään Naton turvallisuusvaatimusten tasoisesti.

Yleiset edellytykset ja vaatimukset

Menettelyjen A-osassa kuvataan sopimuksen I artiklan 1 kohdassa tarkoitetut sovitut menettelyt, joita noudattamalla vastaanotettuja patenttihakemuksia koskeviin keksintöihin sovelletaan salassapidon turvaamisvelvoitetta. Osassa määriteltyjen edellytysten täyttyessä patenttihakemukset, jotka yksi Naton jäsenvaltio saa toiselta jäsenvaltiolta, joka pyytää hakemusten salassapitoa sopimuksen määräysten mukaisesti, pidetään salassa vastaanottajamaassa, ja ne luokitellaan vähintään samantasoiseen turvallisuusluokkaan kuin alkuperämaassa.

A-osan 1 ja 2 kohdissa tarkennetaan sopimuksen II artiklan määräystä siitä, kuka pyynnön sopimuksen 1 artiklan mukaisesta patenttihakemuksen salassapidosta voi esittää. Tällaisen pyynnön voi kohdan 1 mukaan joko esittää alkuperämaan hallituksen puolustusviranomaisen tai se voi antaa patentin hakijalle luvan tällaisen pyynnön esittämiseen. Kohdassa 2 tarkennetaan puolustusviranomaisen velvollisuutta antaa patentin hakemista varten todistus, jonka mukaan patenttihakemuksessa tarkoitettu keksintö on puolustustarkoituksia varten määrätty salassa pidettäväksi ja jossa ilmoitetaan kyseisen maan määräämä turvallisuusluokka. Kohdissa määriteltyjä tehtäviä voi hoitaa myös jokin muu taho puolustusviranomaisen puolesta.

Suomen toimivaltaisesta puolustusviranomaisesta ehdotetaan säädettäväksi sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen voimaansaattamislaissa. Suomessa sopimuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena puolustusviranomaisena toimisi Pääesikunta.

A-osan 3 kohta sisältää patenttihakemuksen tekemiseen liittyvien asiakirjojen ja kirjeenvaihdon tietoturvalliseen välittämiseen sekä patenttiasiamiehen, asianajajan tai muun edustajan käyttämiseen liittyvät menettelyt. Kohdassa alkuperämaan hallituksen puolustusviranomaisen tehtäväksi annetaan varmistaa, että kaikki hakemukseen liittyvät asiakirjat välitetään vastaanottajamaassa toimivalle alkuperämaan hallituksen suurlähetystölle diplomaattiteitse. Vastaanottajamaassa hakemukseen liittyvät asiakirjat välitetään kyseisen maan turvallisuussääntelyä ja käytäntöjä noudattaen.

Vastaanottajamaan patenttiviraston tulee vastaanottaa kaikki tällaiset asiakirjat yksinomaan virallisesti tunnustettujen ja riittävän turvallisten viestintäkanavien välityksellä. Menettelyissä käytetyllä termillä "patenttivirasto" tarkoitetaan kunkin maan virallista kansallista virastoa, josta määrätään teollisoikeuden suojelemisesta 20.3.1883 tehdyn Pariisin liittosopimuksen 12 artiklassa ja joka ottaa vastaan ja käsittelee keksintöjen patentointia koskevia hakemuksia kyseisen maan kansallisia säädöksiä ja määräyksiä noudattaen. Suomessa Pariisin yleissopimuksessa tarkoitettuna kansallisena virastona toimii Patentti- ja rekisterihallitus.

Edelleen kohdan 3 mukaan hakijan tahtoeissa patenttiasiamiehen, asianajajan tai muun edustajan edustavan hakijaa tai tämän ollessa välttämätöntä, suurlähetystön tulee varmistaa toimivaltaiselta vastaanottajamaan viranomaiselta, onko kyseisellä patenttiasiamiehellä, asianajajalla tai muulla edustajalla asianmukaiset valtuudet, joiden perusteella hän voi saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja pystyy suojaamaan tämän tiedon fyysisesti asianmukaisella tavalla. Suomessa kansallisena turvallisuusviranomaisena (National Security Authority, NSA) toimiva ulkoministeriö antaa kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliset henkilö- ja yritysturvallisuus selvitystodistukset siten kuin kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään.

A-osan 4 kohdassa on sovittu velvollisuudesta toimittaa vastaanottajamaan hallituksen toimivaltaiselle puolustusviranomaiselle keksintöä koskevia tietoja, jotta keksintöä voitaisiin arvioida puolustusetujen kannalta. Keksintöä koskevat tiedot toimitetaan pelkästään tiedoksi, eikä tämä vaikuta hakijan oikeuksiin.

A-osan 5 kohdassa tarkennetaan sopimuksen III artiklan soveltamista koskevia menettelyjä. Kohdan mukaan patentinhakijalla on vastaanottajamaan hallituksen sitä vaatiessa velvollisuus toimittaa alkuperämaan hallitukselle kirjallinen ilmoitus korvausvaatimuksista luopumisesta.

Hakemukseen liittyvä kirjeenvaihto

B-osassa tarkennetaan patenttihakemukseen liittyvän kirjeenvaihdon välittämistä koskevia menettelyjä. Lähtökohtaisesti myös menettelyjen mukaisesti käsiteltävään patenttihakemukseen liittyvä kirjeenvaihto on välitettävä ainoastaan käyttäen niitä turvallisia kanavia, jotka on ilmoitettu itse hakemuksen käsittelyä varten. Osassa määritellään ne poikkeukset, joissa kirjeenvaihto voidaan välittää ilman erityisiä turvallisuusjärjestelyjä.

Salassapidon kumoaminen

Menettelyjen C-osassa annetaan tarkemmat menettelyt sopimuksen IV artiklan soveltamiseksi. Alkuperähallituksen ilmoitus salassapitoimenpiteiden kumoamisesta sekä tätä koskeva ennakoilmoitus osoitetaan vastaanottajamaiden hallitusten toimivaltaisille

puolustusviranomaisille. Salassapitotoimenpiteiden kumoamista koskevan ilmoituksen saatuaan vastaanottajamaiden hallitusten tulee kumota omat salassapitotoimenpiteensä. Niiden vastaanottajamaiden kansallisten viranomaisten nimet ja osoitteet, joille salassapidon kumoamisesta ilmoitetaan, luetellaan täytäntöönpanomenettelyjen liitteessä 2 olevassa c kohdassa.

Kansalliset määräykset

Menettelyjen D-osan mukaan asiakirjassa tarkoitettujen menettelyjen lisäksi mahdollisesti laadittujen kansallisten menettelysääntöjen on oltava sopusoinnussa näiden menettelyjen kanssa. Sovellettavat kansalliset säädökset ja määräykset luetellaan liitteessä 1, ja toimivaltaisten puolustusviranomaisten ja patenttivirastojen sekä niiden erityisesti salassapitotoimenpiteiden alaisia keksintöjä ja patenttihakemuksia käsittelevien osastojen nimet ja osoitteet luetellaan liitteessä 2 olevissa a ja b kohdassa.

Osan mukaan kaikkien hallitusten tulee viipymättä ilmoittaa muille hallituksille ja Naton kansainväliselle sihteeristölle edellä tarkoitettujen menettelyjen perustana olevien säädöstensä ja määräystensä mahdollisista muutoksista mainiten samalla, miten muutokset vaikuttavat näihin menettelyihin. Hallitusten tulee ilmoittaa myös liitteessä 2 lueteltujen nimien ja osoitteiden muutoksista.

Menettelyjen soveltaminen, tarkistaminen ja hyväksyminen

E-osan mukaan sopimuksen osapuolena oleva hallitus ilmoittaa Naton pääsihteerille, kun se pystyy panemaan menettelyt täytäntöön ja aikoo soveltaa niitä. Naton pääsihteeri antaa asian välittömästi tiedoksi kaikille muille osapuolina oleville hallituksille. Menettelyjä sovelletaan tiedoksiantopäivästä lukien kyseisen hallituksen ja niiden muiden hallitusten välillä, joiden osalta pääsihteeri on jo antanut tällaisen tiedoksiannon.

F-osan mukaan Pohjois-Atlantin liiton asianomainen työryhmä arvioi menettelyjä niiden mahdollista tarkistamista varten joka toinen vuosi laskettuna siitä päivästä, jona Pohjois-Atlantin neuvosto on hyväksynyt ne, tai kun jokin osallistuvista hallituksista erikseen pyytää tätä arviointia.

G-osan mukaan Pohjois-Atlantin neuvosto hyväksyi menettelyt 7 päivänä maaliskuuta 1962 englannin ja ranskan kielellä, molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

7.3 Naton sopimus teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin

Johdanto. Sopimuksen johdannossa sopimuksen osapuolet ottavat huomioon Pohjois-Atlantin sopimuksen 3 artiklan mukaisen sitoumuksensa ylläpitää ja kehittää oman valmistautumisen ja keskinäisen avun pohjalta, kansallista ja yhteistä kykyään puolustautua aseellisia hyökkäyksiä vastaan. Johdannossa myös tunnistetaan, että tällaista kykyä voitaisiin kehittää muun muassa välittämällä omistusoikeudellisia teknisiä tietoja osapuolina olevien hallitusten ja Naton organisaatioiden välillä puolustusalan tutkimuksen, kehityksen ja puolustustarvikkeiden ja -materiaalien valmistuksen tueksi. Lisäksi sopimuksen osapuolet ottavat johdannon mukaan huomioon, että välitettyjen omistusoikeudellisten teknisten tietojen omistajien oikeudet olisi tunnustettava ja niitä tulisi suojella.

I artikla. Artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet seuraavasti:

Artiklan a) kohdan mukaan termi *puolustustarkoituksiin* tarkoittaa Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten kansallisen tai yhteisen puolustuskyvyn vahvistamiseksi joko kansallisten, kahdenvälisten tai monenvälisten ohjelmien mukaisesti tai toteutettaessa Naton tutkimus-, kehitys-, valmistus- tai logistiikkahankkeita.

Artiklan b) kohdassa on omistusoikeudellisten teknisten tietojen määritelmä. *Omistusoikeudelliset tekniset tiedot* tarkoittavat tietoja, jotka ovat luonteeltaan teknisiä, riittävän selkeitä käytettäväksi ja käyttökelpoisia teollisuudessa ja jotka ovat ainoastaan niiden omistajan ja häneen asianosaissuhteessa olevien henkilöiden tiedossa ja jotka eivät siten ole julkisesti saatavilla. Omistusoikeudelliset tekniset tiedot voivat sisältää esimerkiksi keksintöjä, piirustuksia, taitotietoa ja dataa.

Suomen lainsäädännössä ei tunnisteta suoraan ”omistusoikeudellisten teknisten tietojen” käsitettä. Käsitettä arvioidaan tämän sopimuksen sekä kansallisen lainsäädännön perusteella. Omistusoikeudelliset tekniset tiedot voivat sisältää yritysten liikesalaisuuksia tai immateriaalioikeuksia. Suomessa liikesalaisuuksista säädetään liikesalaisuuslaissa. Lain mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa, joka ei ole kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa ja jolla tämän vuoksi on taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa ja jonka laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi. Laissa säädetään muun muassa liikesalaisuuden oikeudettomasta käyttämisestä ja ilmaisemisesta. Immateriaalioikeuksien suojasta vastaavasti säädetään muun muassa patenttilaissa, hyödyllisyysmallioikeudesta annetussa laissa, mallioikeuslaissa, tavaramerkkilaissa, yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetussa laissa ja tekijänoikeuslaissa.

Artiklan c) kohdan mukaan termi *Naton organisaatio* tarkoittaa Pohjois-Atlantin neuvostoa ja kaikkia sen alaisia siviili- tai sotilaselimiä, mukaan lukien kansainväliset sotilasesikunnat, joihin sovelletaan joko Ottawassa 20 päivänä syyskuuta 1951 allekirjoitettua sopimusta Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tai Pariisissa 28 päivänä elokuuta 1952 allekirjoitettua pöytäkirjaa Pohjois-Atlantin sopimuksen nojalla perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta.

Artiklan d) kohdan mukaan *luovuttajahallitus tai -organisaatio* tarkoittaa tämän sopimuksen osapuolta tai Naton organisaatiota, joka ensimmäisenä välittää teknisiä tietoja omistusoikeudellisina.

Artiklan e) kohdan mukaan *vastaanottaja* tarkoittaa tämän sopimuksen osapuolena olevaa hallitusta tai Naton organisaatiota, joka vastaanottaa omistusoikeudellisina välitettyjä teknisiä tietoja joko suoraan luovuttajavaltiolta tai -organisaatiolta tai jonkin toisen vastaanottajan välityksellä.

Artiklan f) kohdan mukaan *luottamuksellinen luovuttaminen* tarkoittaa teknisten tietojen luovuttamista rajatulle joukolle henkilöitä, jotka sitoutuvat olemaan luovuttamatta tietoja edelleen muuten kuin luovuttajahallituksen tai organisaation määrittelemien ehtojen mukaisesti.

Artiklan g) kohdan mukaan *luvaton luovuttaminen* tarkoittaa omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämistä niiden ehtojen vastaisesti, joiden mukaisesti tiedot välitettiin vastaanottajalle.

Artiklan h) kohdan mukaan *luvaton käyttö* tarkoittaa omistusoikeudellisten teknisten tietojen käyttöä ilman ennakkolupaa tai niiden ehtojen vastaisesti, joiden mukaisesti tiedot välitettiin vastaanottajalle.

II artikla. Artikla sisältää määräyksen omistusoikeudellisten teknisten tietojen suojaamisesta, kun niitä välitetään sopimuksen mukaisesti. Artiklan A-kohdan mukaan, jos luovuttajahallitus tai -organisaatio välittää teknisiä tietoja puolustustarkoituksiin yhdelle tai useammalle vastaanottajalle omistusoikeudellisina teknisinä tietoina, kukin vastaanottaja on tämän artiklan B-kohdan määräysten mukaisesti vastuussa näiden tietojen suojaamisesta omistusoikeudellisina teknisinä tietoina, jotka on luovutettu luottamuksellisesti. Vastaanottajan on käsiteltävä näitä teknisiä tietoja kaikkien asetettujen ehtojen mukaisesti ja ryhdyttävä näiden ehtojen mukaisiin tarvittaviin toimiin estääkseen tietojen välittämisen muille, julkaisemisen tai luvattoman käytön tai käsittelyn millä tahansa muulla tavalla, joka todennäköisesti aiheuttaa vahinkoa omistajalle. Jos vastaanottaja haluaa muutoksia asetettuihin ehtoihin, tämän on, jollei toisin ole sovittu, osoitettava asiaa koskeva pyyntö luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle, jolta omistusoikeudelliset tekniset tiedot vastaanotettiin.

Vastaanottaja on määräyksen mukaan vastuussa luottamuksellisesti luovutettujen omistusoikeudellisten teknisten tietojen suojaamisesta. Suomessa viranomaisten asiakirjojen salassapito perustuu julkisuuslain säännöksiin sekä erityissuojattavien tietoaaineistojen osalta kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettuun lakiin. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan erityissuojattava tietoaaineisto on pidettävä salassa, jollei kansainvälisestä tietoturvallisuusvelvoitteesta muuta johdu. Niiltä osin kuin viranomaisen asiakirjoihin sisältyy muita kuin kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden piiriin kuuluvia tietoja, on sovellettava julkisuuslakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Viranomaisen hallussa olevien yritysten liikesalaisuuksia sisältävien asiakirjojen suojaamisesta säädetään julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa. Lain 22 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Vastaavasti lain 23 §:ssä säädetään viranomaiseen palvelussuhteessa olevan ja viranomaisessa muutoin toimivan samoin kuin viranomaisen toimeksiannosta toimivan ja tämän palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta.

Artiklan B-kohdan mukaan, jos vastaanottaja toteaa, että jokin osa hänelle omistusoikeudellisina teknisinä tietoina välitetyistä teknisistä tiedoista oli välittämishetkellä jo hänen hallussaan tai saatavillaan tai oli tuolloin julkisesti saatavilla tai tulee milloin tahansa julkisesti saataville, vastaanottajan on, siltä osin kuin turvallisuusvaatimukset sallivat, ilmoitettava asiasta luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle mahdollisimman pian ja tarvittaessa toteutettava luovuttajan kanssa asianmukaiset järjestelyt luottamuksellisuuden säilyttämiseksi, puolustuksen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja asiakirjojen palauttamiseksi.

Artiklan C-kohdan mukaan minkään tämän sopimuksen määräyksen ei saa katsoa rajoittavan vastaanottajan käytettävissä olevaa puolustusta minkään teknisten tietojen välittämisestä johtuvan erimielisyyden vuoksi.

Artiklan tarkemmasta täytäntöönpanosta on sovittu täytäntöönpanomenettelyjen II- ja III-osissa, joissa on täsmennyksiä koskien muun muassa välittämistä ja käyttöä koskevia ehtoja sekä menettelyä tilanteessa, jolloin vastaanottaja toivoo muutoksia asetettuihin ehtoihin. Täytäntöönpanomenettelyissä mainitaan muun muassa, että sopimuksen nojalla välitettäviin tietoihin on sisällytettävä selitys, josta käy ilmi, että tiedot ovat omistusoikeudellisia, tiedot on välitetty luottamuksellisesti puolustustarkoituksiin sekä mahdollinen erityistarkoitus, johon

tiedot on välitetty. Mikäli selityksen käyttö ei ole käytännössä mahdollista, kuten välitettäessä tietoja suullisesti tai visuaalisesti, kaikki tiedot, jotka muutoin olisi annettu selityksessä, on välitettävä samaan aikaan, kun tiedot välitetään vastaanottajille suullisesti tai visuaalisesti tai muulla tehokkaalla tavalla. Lisäksi täytäntöönpanomenettelyjen V-osa sisältää tarkennuksia turvallisuusluokiteltujen tietojen lähettämisestä hyväksytyjen kanavien kautta. Täytäntöönpanomenettelyjen kohdat näin ollen täydentävät artiklan mukaista velvoitetta suojata sopimuksen mukaisesti luottamuksellisesti välitettyjä omistusoikeudellisia teknisiä tietoja asetettujen ehtojen mukaisesti.

Viranomaisen asiakirjojen salassapito- ja luokitusmerkinnästä säädetään julkisuuslaissa 25 §:ssä ja turvallisuusluokittelusta tiedonhallintalain 18 §:ssä. Täytäntöönpanomenettelyissä tarkoitettun selityksen tai vastaavien tietojen muu ilmaiseminen ei varsinaisesti tarkoita salassapitomerkinnän tekemistä, mutta sillä voidaan katsoa olevan tähän yhtymäkohtia. Julkisuuslain 25 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjaan, jonka viranomainen antaa asianosaiselle ja joka on salassa pidettävä toisen tai yleisen edun vuoksi, on tehtävä merkintä sen salassa pitämisestä. Asianosaiselle on annettava tieto hänen salassapitovelvollisuudestaan myös silloin, kun salassa pidettäviä tietoja annetaan suullisesti. Pykälän 2 momentin mukaan merkintä voidaan tehdä muihinkin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin. Merkinnästä tulee käydä ilmi, miltä osin asiakirja on salassa pidettävä ja mihin salassapito perustuu. Jos salassapito perustuu säännökseen, jossa on vahinkoedellytyslauseke, merkintä voidaan tehdä kuitenkin niin, että siitä ilmenee vain se säännös, johon salassapito perustuu. Kun asiakirjan tai siinä olevien tietojen salassapidolle ei enää ole perusteita, merkinnän poistamisesta tai muuttamisesta on tehtävä merkintä asiakirjaan, johon alkuperäinen merkintä on tehty. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään asiakirjaa ulkopuoliselle annettaessa.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään velvollisuudesta merkitä erityissuojattavaan tietoaaineistoon sen turvallisuusluokka ja tiedonhallintalaissa säädetään turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän tekemisestä. Tiedonhallintalaissa 18 §:n 3 momentin mukaan kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa tarkoitettuihin asiakirjoihin on tehtävä turvallisuusluokituksesta merkintä siten kuin mainitussa laissa säädetään. Pykälän 4 momentin mukaan turvallisuusluokittelusta, turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyyn liittyvistä tietoturvallisuustoimenpiteistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Sanotun asetuksen 3 §:ssä säädetään turvallisuusluokittelusta ja turvallisuusluokan merkitsemisestä. Pykälän 5 momentin mukaan merkintä voidaan tehdä asiakirjaan liitettävään erilliseen asiakirjaan, jos merkintöjen tekeminen asiakirjaan tai merkinnän muuttaminen ei ole teknisesti mahdollista tai jos turvallisuusluokkaa vastaavat käsittelyvaatimukset ovat tarpeen vain tietyn lyhyehkön ajan.

III artikla. Artikla sisältää määräyksiä vahingonkorvausmenettelystä ja sovellettavan lain valinnasta. Artiklan A-kohdan mukaan, jos puolustustarkoituksissa välitettyjen omistusoikeudellisten teknisten tietojen omistaja kärsii vahinkoa, joka aiheutuu tietojen luvattomasta luovuttamisesta tai käytöstä vastaanottajan tai sellaisen henkilön, jolle vastaanottaja on luovuttanut tiedot, toimesta, vastaanottajan on suoritettava omistajalle korvaus. Jos kyseessä on hallitus, vastaanottajan on suoritettava korvaus vastaanottajan kansallisten lakien mukaisesti. Jos kyseessä on Naton organisaatio ja jolleivät asianosaiset osapuolet ole toisin sopineet, vastaanottajan on suoritettava korvaus sen maan lakien mukaisesti, jossa kyseisen organisaation päämaja sijaitsee.

Tällainen korvaus on suoritettava joko suoraan omistajalle tai luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle, jos viimeksi mainittu suorittaa itse korvauksen omistajalle. Jälkimmäisessä

tapauksessa luovuttajahallituksen tai organisaation maksama määrä ei vaikuta vastaanottajan maksettavaan määrään, jollei toisin sovita.

Artiklan B-kohdan mukaan vastaanottajien ja luovuttajahallituksenvaltion tai -organisaation on, siltä osin kuin niiden turvallisuusvaatimukset sallivat, annettava toisilleen kaikki saatavilla olevat todisteet ja tiedot sekä asianmukaista apua vahingon ja korvauksen määrittämiseksi.

Artiklan C-kohdan mukaan sopimuksen osapuolena olevan hallituksen tai kyseessä olevan Naton organisaation pyynnöstä voidaan perustaa neuvoa-antava komitea, joka koostuu pelkästään tapahtumassa asianosaisina olevien hallitusten ja Naton organisaatioiden edustajista, selvittämään ja tutkimaan todisteita ja raporttoimaan asianosaisille osapuolille mahdollisen vahingon syy, luonne ja laajuus. Tämä komitea voi pyytää Pohjois-Atlantin liiton pääsihteeriä nimittämään kansainvälisen henkilöstön jäsenen komitean jäseneksi tarkkailijana tai pääsihteerin edustajana.

Artiklan D-kohdan mukaan mikään tämän artiklan määräyksistä ei vaikuta oikeuksiin, joita vahinkoa kärsineellä omistajalla saattaa olla jonkin hallituksen tai Naton organisaation suhteen.

Perustuslain 118 §:n 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään. Viranomaisen vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Valtion korvausvastuu voi perustua myös jonkin muun lain säännökseen, oikeuskäytännössä vahvistettujen periaatteiden mukaiseen ankaraan vastuuseen taikka valtiota velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:ssä säädetään julkisyhteisön vastuusta virkamiehen aiheuttamasta vahingosta silloin, kun kyse ei ole julkisen vallan käyttämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työssä aiheuttaa. Työnantajana pidetään myös sitä, joka antaa tehtävän sellaiselle itsenäiselle yrittäjälle, joka huomioon ottaen toimeksiantosuhteen pysyvyys, työn laatu ja muut olosuhteet on rinnastettava työntekijään.

Pykälän 2 momentin mukaan, mitä 1 momentissa on sanottu työnantajasta, koskee vastaavasti valtiota, kuntaa ja muuta julkista yhteisöä tai laitosta, kun vahinko on aiheutunut sellaisen julkisyhteisön työntekijän taikka yhteisöön virka- tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa olevan henkilön virheestä tai laiminlyönnistä toiminnassa, jota ei ole pidettävä julkisen vallan käyttämisenä. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan valtio on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon silloin, kun toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyyn, jos vaatimus perustuu valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin taikka toimintaan, josta valtio vastaa tahallisuudesta tai huolimattomuudesta riippumatta.

Kyseistä lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 159/2014 vp s.3-4) mukaan valtion korvausvastuu voi myös perustua lakiin, jossa valtiolle on nimenomaisesti säädetty vastuu sen toiminnassa ulkopuoliselle aiheutuneesta vahingosta. Viranomaisen korvausasiassa vahingonkorvauslain perusteella tekemä ratkaisu ei ole muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös, vaan tarvittaessa vahinkoa kärsinyt voi nostaa valtiota vastaan korvauskanteen yleisessä tuomioistuimessa riita-asioista säädettyssä järjestyksessä. Vahingonkärsijä voi valita

tuomioistuintien myös vaatimatta korvausta ensin vahingon aiheuttaneelta viranomaiselta. Kansallisen sääntelyn ohella myös Suomea velvoittavat valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet voivat perustaa valtiolle vahingonkorvausvastuun.

Artikla sisältää määräyksen vahingonkorvausasiassa sovellettavan lain valinnasta, mutta koska kyse on sopimusvaltioiden välisestä korvausvastuusta ja siihen sovellettavasta laista olisi tämä sopimuksen osapuolten sopimusvapauden piirissä. Lisäksi artiklan määräys ei rajoittaisi mahdollisen vahingonkärsijän eli omistusoikeudellisten teknisten tietojen omistajan oikeutta vahingonkorvaukseen, sillä artiklan D-kohdan mukaan mikään artiklan määräyksistä ei vaikuta oikeuksiin, joita vahinkoa kärsineellä omistajalla saattaa olla jonkin hallituksen tai Naton organisaation suhteen. Tällöin vahinkoa kärsinyt voisi sopimuksen määräyksistä huolimatta vaatia vastaanottaja- tai muulta valtiolta tai Naton organisaatiolta korvausta hänelle aiheutuneesta vahingosta sen maan tuomioistuimessa ja sen lain perusteella, jota tilanteeseen sovellettaisiin ilman sopimusta, mikäli tämä katsoisi, että se johtaisi hänelle edullisempaan lopputulokseen.

Sopimus ei sen analyysiosion mukaisesti koske yksityisten välistä tietojen vaihtoa tai käyttöä. Sopimuksen mukaan vastaanottaja on vahingonkorvausvelvollinen myös silloin, kun vahinko aiheutuu tietojen luvattomasta luovuttamisesta tai käytöstä myös sellaisen henkilön toimesta, jolle vastaanottaja on luovuttanut tiedot. Täytäntöönpanomenettelyjen IV- ja V-osissa on tarkempia täytäntöönpanoa ohjaavia menettelyjä koskien muun muassa neuvoa-antavaa komiteaa.

IV artikla. Artikla sisältää määräyksen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi luotavista menettelyistä. Artiklan mukaan sopimuksen osapuolina olevat hallitukset luovat Pohjois-Atlantin neuvoston puitteissa menettelyt sopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

Artiklan a) alakohdan mukaan menettelyjen on erityisesti sisällettävä määräyksiä, jotka koskevat omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämistä, vastaanottoa ja käyttöä tämän sopimuksen mukaisesti.

Artiklan b) alakohdan mukaan menettelyjen on myös sisällettävä määräyksiä, jotka koskevat Naton organisaatioiden osallistumista omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämiseen, vastaanottoon ja käyttöön.

Artiklan c) alakohdan mukaan menettelyjen on sisällettävä määräyksiä, jotka koskevat III artiklan C-kohdassa määrätyn neuvoa-antavan komitean perustamista ja toimintaa.

Lisäksi artiklan d) alakohdan mukaan menettelyjen on sisällettävä määräyksiä, jotka koskevat pyyntöjä omistusoikeudellisille teknisille tiedoille asetettujen ehtojen muuttamiseksi, kuten II artiklan A-kohdassa esitetään.

Täytäntöönpanomenettelyjen VIII- ja IX-kohdissa on sovittu täytäntöönpanomenettelyjen muuttamisesta. Käytännössä sopimuksen IV artiklan ja täytäntöönpanomenettelyjen VIII- ja IX-kohtien määräyksillä sopimuksen osapuolet ovat delegoineet täytäntöönpanomenettelyjen muuttamista koskevan toimivallan Pohjois-Atlantin neuvostolle. Sopimuksentekotoimivallan delegointia on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa 12.2.

V artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan minkään tämän sopimuksen määräyksen ei saa tulkita vaikuttavan tämän sopimuksen osapuolina olevien hallitusten välisiin turvallisuussitoumuksiin.

Artiklan 2 kohdan mukaan kukin vastaanottaja antaa kaikille tämän sopimuksen ehtojen mukaisesti saatavilleen asetetuille omistusoikeudellisille teknisille tiedoille vähintään saman turvallisuuden tason, jonka luovuttajahallitus tai -organisaatio on määritellyt kyseisille teknisille tiedoille.

Sopimuksen II artiklan kohdalla selvitetyn salassapitoa koskevan sääntelyn lisäksi tietoturvallisuudesta säädetään tiedonhallintalain 4 luvussa ja turvallisuusluokitellun tiedon osalta turvallisuusluokitteluasetuksessa. Erityissuojattavan tietoaineiston käsittelystä säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 3 luvussa. Lain 9 § sisältää yleisen velvoitteen toteuttaa tietoaineiston käsittelyssä sen turvallisuusluokkaa koskevia käsittelymääräyksiä. Turvallisuusluokituksen vastaavuudesta kansainvälisiä tietoturvallisuusvelvoitteita toteutettaessa säädetään turvallisuusluokitteluasetuksen 4 §:ssä. Lisäksi määräyksiä turvallisuusluokittelusta tiedosta on kahden- ja monenvälisissä tietoturvaluussopimuksissa.

Täytäntöönpanomenettelyjen VI-osa sisältää artiklan 2 kohdan velvoitetta tarkentavia ja täydentäviä määräyksiä koskien muun muassa sopimuksen mukaisten tietojen lähettämistä ja turvallisuusluokituksen muuttamista.

VI artikla. Artiklassa on määräyksiä sopimuksen suhteesta muihin sopimuksiin. Artiklan 1 kohdan mukaan mitkään tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolina olevia hallituksia jatkamasta olemassa olevien sopimusten soveltamista tai tekemästä keskenään uusia sopimuksia samaa tarkoitusta varten.

Artiklan 2 kohdan mukaan minkään tämän sopimuksen määräyksen ei saa tulkita vaikuttavan määräyksiin, jotka sisältyvät keksintöjen salassapitoa koskevaan Naton sopimukseen.

VII artikla. Artiklan mukaan mitään tämän sopimuksen määräystä ei sovelleta myöskään ydinenergiaa koskevien teknisten tietojen välittämiseen tai käyttöön.

VIII artikla. Artiklassa on sopimuksen ratifioimista ja hyväksymistä, tallettamista ja voimaantuloa koskevat määräykset. Artiklan A-kohdan mukaan sopimuksen ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan mahdollisimman pian Amerikan yhdysvaltojen hallituksen huostaan, joka ilmoittaa kunkin asiakirjan talletuspäivämäärän kullekin allekirjoittajahallitukselle ja Naton pääsihteerille. Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun kaksi allekirjoittajaa on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Kaikkien muiden allekirjoittajien osalta se tulee voimaan 30 päivän kuluttua ratifioimis- tai hyväksymiskirjojen tallettamisesta.

Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 7.2.1971 Kanadan ja Amerikan yhdysvaltojen talletettua ratifioimis- tai hyväksymiskirjat.

Artiklan B-kohdan mukaan Pohjois-Atlantin neuvosto määrittää päivämäärän, jona sopimusta aletaan soveltaa Naton organisaatioihin tai sen soveltaminen päättyy. Pohjois-Atlantin neuvoston päätöslauselmassa vahvistetaan, että 30.4.1971 alkaen sopimusta sovelletaan myös Naton organisaatioihin.

IX artikla. Artiklassa on sopimuksen irtisanomista koskevat määräykset. Osapuoli voi luopua olemasta tämän sopimuksen osapuoli yhden vuoden kuluttua siitä, kun se on antanut irtisanomisilmoituksensa Amerikan yhdysvaltojen hallitukselle, joka ilmoittaa muille allekirjoittajille ja Pohjois-Atlantin liiton pääsihteerille kunkin irtisanomisilmoituksen tallettamisesta. Irtisanominen ei kuitenkaan vaikuta jo sovittuihin velvollisuuksiin eikä

oikeuksiin tai erioikeuksiin, joita osapuolet ovat saaneet aikaisemmin tämän sopimuksen määräysten perusteella.

Kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain 15 §:ssä säädetään tietoturvaluusvelvoitteiden voimassaolosta. Sen mukaan lain 3 luvun säännöksiä sovelletaan niin kauan kuin se turvaluusluokituksen perusteena olevan yleisen edun vuoksi on tarpeen silloinkin, kun sopimus tai säädös, johon säännösten soveltaminen perustuu, ei enää ole voimassa. Salassapitovelvollisuuden lakkaamisesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Lisäksi Suomen tekemissä tietoturvaluus sopimuksissa on säännönmukaisesti sovittu tietoturvaluusvelvoitteiden voimassaolosta.

7.4 Teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdyn Naton sopimuksen täytäntöönpanomenettelyt

Yleistä

Täytäntöönpanomenettelyjen I-osassa selostetaan yleisesti menettelyjen soveltamista. Menettelyjen I osan 2 kohdan mukaan menettelyjä sovelletaan aina, kun teknisiä tietoja välitetään sopimuksen mukaisesti, kun tällaisia tietoja käytetään tai luovutetaan tällaisen välittämisen jälkeen ja kun vastaanottaja toivoo muutoksia ehtoihin, joiden mukaisesti tiedot vastaanotettiin. Menettelyjä ei sovelleta välitettäessä ministeriöille salaisten patenttihakemusten jäljennöksiä, joista määrätään puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn Naton sopimuksen täytäntöönpanomenettelyissä. Tällaisten jäljennösten välittäminen patenttihakemusten tueksi ei muodosta sopimuksen II artiklassa tarkoitettua välittämistä.

Välittämistä ja käyttöä koskevat ehdot

Täytäntöönpanomenettelyjen II-osa sisältää tarkennuksia omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämistä ja käyttöä koskevista ehdoista. Sopimuksen II artiklan mukaan kukin vastaanottaja on vastuussa sopimuksen nojalla välitettyjen tietojen suojaamisesta omistusoikeudellisina teknisinä tietoina, jotka on luovutettu luottamuksellisesti. Vastaanottajan on käsiteltävä teknisiä tietoja kaikkien asetettujen ehtojen mukaisesti ja ryhdyttävä ehtojen mukaisiin tarvittaviin toimiin estääkseen tietojen välittämisen jollekin taholle, julkaisemisen tai luvattoman käytön tai käsittelyn millä tahansa muulla tavalla, joka todennäköisesti aiheuttaa vahinkoa omistajalle.

Menettelyjen II-osan 3 kohdan mukaan teknisiä tietoja välitetään sopimuksen mukaisesti ainoastaan tiedonantotarkoituksiin, jollei muuhun anneta nimenomaista suostumusta. Näissä menettelyissä termi ”tiedonantotarkoituksiin” tarkoittaa ainoastaan teknisten tietojen arvioinnin helpottamiseksi puolustusintressien osalta rajoittamatta mitään omistajan oikeuksia. Tämä termi ei kata tietojen käyttöä, jäljentämistä tai luovuttamista, joko kokonaan tai osittain, valmistustarkoituksiin.

Täytäntöönpanomenettelyjen II-osassa on myös tarkennuksia sopimuksen nojalla välitettyihin omistusoikeudellisiin teknisiin tietoihin lisättävästä selityksestä.

Muutokset asetettuihin ehtoihin

Täytäntöönpanomenettelyjen III-osa sisältää tarkennuksia asetettujen ehtojen muuttamisesta. Sopimuksen 2 artiklan mukaan, jos vastaanottaja haluaa muutoksia asetettuihin ehtoihin, tämän

on, jollei toisin ole sovittu, osoitettava asiaa koskeva pyyntö luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle, jolta omistusoikeudelliset tekniset tiedot vastaanotettiin.

Täytäntöönpanomenettelyjen III-osan 8 kohdan mukaan vastaanottajan, joka toivoo muutoksia asetettuihin ehtoihin, on osoitettava asiaa koskeva pyyntö luovuttajahallituksella tai -organisaatiolle tai viimeksi mainitun suostumuksella suoraan tietojen omistajalle noudattaen järjestelyjä, joista on mahdollisesti määrätty luovuttajavaltion tai -organisaation ja vastaanottajan välillä. Lisäksi luovuttajahallituksen tai -organisaation on parhaansa mukaan autettava vastaanottajaa saamaan pyydetyn luvan teknisten tietojen käyttöön ja lähetettävä kaikki käyttöä koskevat pyynnöt ja merkitykselliset tiedot tietojen omistajalle.

Vahingonkorvausvaatimuksia koskevat tiedot, riidat ja neuvoa-antava komitea

Täytäntöönpanomenettelyjen IV-osan mukaan luovuttajavaltion tai -organisaation ja vastaanottajan tai vastaanottajien on ilmoitettava toiselle osapuolelle kaikista vahingonkorvausvaatimuksista, joita niille on esitetty sopimuksen nojalla ja joissa jokin osapuoli on asianosaisena.

Täytäntöönpanomenettelyjen V-osassa on tarkennuksia riitojen selvittämisestä ja neuvoa-antavasta komiteasta. Sopimuksen III artiklan C-kohdan mukaan sopimuksen osapuoli voi pyytää neuvoa-antavan komitean perustamista selvittämään ja tutkimaan todisteita ja raportoimaan asianosaisille osapuolille mahdollisen vahingon syy, luonne ja laajuus. Täytäntöönpanomenettelyjen V osassa on neuvoa-antavan komitean perustamista, järjestäytymistä sekä komitean työskentelyä koskevia menettelyä ohjaavia tarkennuksia.

Turvallisuusluokiteltujen tietojen lähettäminen

Sopimuksen V artiklan 2 kohdan määräyksen mukaan kukin vastaanottaja antaa kaikille sopimuksen ehtojen mukaisesti saatavilleen asetetuille omistusoikeudellisille teknisille tiedoille vähintään saman turvallisuuden tason, jonka luovuttajahallitus tai -organisaatio on määritellyt kyseisille teknisille tiedoille.

Täytäntöönpanomenettelyjen VI-osa sisältää tarkennuksen turvallisuusluokiteltujen tietojen lähettämisestä. Kohdan mukaan kaikki turvallisuusluokitellut tiedot on lähetettävä ainoastaan niiden osapuolina olevien hallitusten hyväksymien kanavien kautta, jotka ovat osallisina tällaisten tietojen välittämisessä tai vastaanottamisessa. Menettelyjen liitteenä on luettelo kansallisten toimivaltaisten viranomaisten nimistä ja osoitteista. Vastaanottajille on ilmoitettava kaikista muutoksista, joita luovuttajahallitukset tai -organisaatiot tekevät turvallisuusluokituksiin. Menettelyjen liitteenä on myös eri maiden turvallisuusluokitusten vastaavuudet.

Menettelyjen soveltaminen, tarkistaminen ja hyväksyminen

Täytäntöönpanomenettelyjen VII-kohdan mukaan menettelyjä sovelletaan jokaiseen sopimuksen allekirjoittajaan tai Naton organisaatioon siitä lähtien, kun sopimus tulee voimaan kyseisen osapuolen tai Naton organisaation osalta.

Sopimuksen IV artiklan mukaan sopimuksen osapuolina olevat hallitukset luovat Pohjois-Atlantin neuvoston puitteissa menettelyt sopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Täytäntöönpanomenettelyjen VIII-kohdan mukaan Naton asiaomainen työryhmä arvioi näitä menettelyjä niiden mahdollista tarkistamista varten sopimuksen allekirjoittajan pyynnöstä. Tarkistettuja menettelyjä sovelletaan niihin allekirjoittajiin ja Naton organisaatioihin, joiden

osalta sopimus on jo voimassa, 30 päivän kuluttua siitä, kun Pohjois-Atlantin neuvosto on hyväksynyt nämä menettelyt.

Täytäntöönpanomenettelyjen IX-kohdan mukaan Pohjois-Atlantin neuvosto hyväksyi nämä menettelyt 1 päivänä tammikuuta 1971 englannin ja ranskan kielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia.

7.5 Sopimusten täytäntöönpanomenettelyjen liitteet

Keksintösopimuksen täytäntöönpanomenettelyjen liitteenä ovat luettelo salassapitorajoitusten alaisiin keksintöihin ja patenttihakemuksiin liittyvistä kansallisista säädöksistä ja määräyksistä (liite 1), toimivaltaisten puolustusviranomaisten ja patenttivirastojen sekä niiden erityisesti salassapitotoimenpiteiden alaisia keksintöjä ja patenttihakemuksia käsittelevien osastojen sekä niiden kansallisten viranomaisten, joille ilmoitus salassapidon kumoamisesta tehdään nimet ja osoitteet (liite 2) sekä kansalliset turvallisuusluokat ja niitä vastaavat Naton turvallisuusluokat (liite 3).

Teknisiä tietoja koskevan sopimuksen täytäntöönpanomenettelyjen liitteenä on luettelo kansallisten viranomaisten nimistä ja osoitteista, joilla on toimivalta lähettää turvallisuusluokiteltuja tietoja (liite A) sekä kansalliset turvallisuusluokat ja niitä vastaavat Naton turvallisuusluokat (liite B).

Täytäntöönpanomenettelyissä ei määritellä liitteiden oikeudellista asemaa. Hallituksen käsityksen mukaan sopimusten täytäntöönpanomenettelyjen liitteet eivät ole sopimusten erottamaton osa. Liitteet sisältävät vain käytännön viranomaisyhteistyön helpottamiseksi luettelot viranomaisten yhteystiedoista, kansallisista turvallisuusluokista ja asianomaisista kansallisista säädöksistä. Liitteisiin kootut tiedot perustuvat osapuolten yksipuolisiin ilmoituksiin. Sopimusten liitteitä ei ole päivitetty täytäntöönpanomenettelyjen laatimisen jälkeen tai niiden viimeisimmästä versiosta ei ole täysin varmaa tietoa. Näin ollen niissä mainitut tiedot ovat ainakin osittain vanhentuneita. Liitteet koskevat osapuolten asianomaisten viranomaisten väliseen tavanomaiseen yhteistyöhön ja yhteydenpitoon liittyviä teknisiä kysymyksiä ja liitteisiin merkityt ajantasaiset tiedot ovat tarvittaessa saatavilla niitä tarvitseville tahoille suoraan jäsenvaltioilta. Hallituksen arvion mukaan eduskunnan hyväksymisen alaan kuuluvat vain täytäntöönpanomenettelyjen pääkohdat. Näistä syistä johtuen ei ole tarpeen saattaa täytäntöönpanomenettelyjen liitteitä hallituksen esityksen osaksi eikä näin ollen eduskunnan hyväksyttäväksi.

8 Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut

8.1 Laki puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä

1 §. Pykälä sisältäisi tavanomaisen blankettisäännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on selvitetty jäljempänä jaksossa 12.1.

2 §. Pykälässä säädettäisiin, että Pääesikunta toimii täytäntöönpanomenettelyissä tarkoitettuna puolustusviranomaisena. Kyseisiä tehtäviä hoitavasta Suomen viranomaisesta ja siihen liittyvästä toimivallasta on tarpeen säätää nimenomaisesti. Täytäntöönpanomenettelyjen A- ja C-osissa on puolustusviranomaiselle määritetty useita tehtäviä, jotka liittyvät esimerkiksi patenttihakemuksen salassapitoa koskevaan pyyntöön, hakemusasiasiakirjojen välittämiseen, jäljennöksen vastaanottamiseen keksintöä koskevista tiedoista ja keksinnön salassapidon

kumoamiseen. Pykälässä säädettäisiin lisäksi siitä, että Pääesikunta voi sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyissä määriteltyjen tehtävien hoitamiseksi luovuttaa sopimuksen perusteella saatuja tietoja valvonnassaan toimivalle Puolustusvoimien yksikölle. Pääesikunnalle toimitettaisiin täytäntöönpanomenettelyjen A-osan 4 kohdan mukaisesti jäljennös keksinnön selityksestä mahdollisine piirustuksineen ja patenttihakemukseen sisältyvistä tiivistelmästä ja vaatimuksista sekä tieto patenttihakemuksen tekemispäivästä ja hakemusnumerosta. Pääesikunta voisi siten arvioida keksintöä puolustusetujen kannalta ja hyödyntää arvioinnissa sen valvonnassa toimivia Puolustusvoimien yksiköiden asiantuntemusta. Jäljennös toimitettaisiin täytäntöönpanomenettelyjen mukaisesti pelkästään tiedoksi eikä se vaikuttaisi hakijan oikeuksiin.

3 §. Ehdotetussa 3 §:ssä säädettäisiin patenttihakemuksen käsittelystä. Ehdotetun 1 momentin mukaisesti sopimuksen perusteella tehty patenttihakemus kirjattaisiin salassa pidettävään päiväkirjaan. Patenttilain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan tehtäisiin kirjaus ainoastaan hakemusnumeron ja tekemispäivän antamiseksi sekä yhteydenpidon varmistamiseksi. Säännöksellä varmistettaisiin keksinnön salassa pitäminen poikkeamalla patenttilain päiväkirjatietojen käsittelyn vaiheista (patenttilaki 7 a §). Hakemus käsiteltäisiin patenttilain muodollisten vaatimusten osalta. Patentoitavuuden lopullinen arviointi voitaisiin tehdä vasta, kun keksinnön salassapitovelvollisuus on päättynyt. Näin hakijoille mahdollistettaisiin patentin saaminen Suomessa, jos keksinnön salassapito kumottaisiin etuoikeusvuoden päättymisen jälkeen. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin myös poikkeus patenttilain 22 §:n julkiseksi tulemista koskevista säännöistä siltä osin, kun asiakirjoihin kohdistuu salassapitovelvollisuus. Poikkeaminen on tarpeen, sillä patenttilain 22 § 2 momentin mukaan asiakirjat ovat julkisia myös, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, vaikka patenttia ei vielä ole myönnetty.

Ehdotetussa 3 §:n 2 momentissa säädettäisiin hakemuksen käsittelystä salassapitovelvollisuuden päätyttyä. Keksinnön salassapitovelvollisuus päättyisi, kun alkuperähallitus ilmoittaa sopimuksen mukaisesti kumonneensa salassapitotoimenpiteensä. Sopimuksen IV artiklan mukaan salassapitotoimenpiteet kumotaan ainoastaan alkuperähallituksen pyynnöstä. Artiklassa sekä täytäntöönpanomenettelyjen C-osassa on tarkemmat menettelyt salassapidon kumoamisesta. Jos salassapitovelvollisuus päättyisi ennen patentin voimassaoloajan lakkaamista, hakemuksen käsittelyä jatketaan patentoitavuuden arvioinnilla patenttilain 1, 2, 8, 10 ja 13 §:n mukaisesti. Jos salassapitovelvollisuus ei ole päättynyt 20 vuoden kuluttua tekemispäivästä, patenttia ei voitaisi myöntää. Tällöin alkuperähallitukselle ilmoitettaisiin, ettei hakemus johda patenttiin Suomessa ja salassa pidettävät asiakirjat tuhottaisiin, ellei alkuperähallitus pyytäisi niiden palauttamista. Tuhoaminen tai palauttaminen toteutettaisiin tietoturvallisella tavalla noudattaen kyseisen turvallisuusluokan asettamia vaatimuksia.

Ehdotetun 3 momentin mukaisesti hakijan tulisi maksaa hakemuksesta hakemusmaksu. Koska keksintö ei ole hakijan vapaasti hyödynnettävissä salassapitovelvollisuuden vuoksi, patenttilain edellyttämiä vahvistettuja vuosimaksuja olisi suoritettava vasta salassapitovelvollisuuden päättymisen jälkeen alkavalta ja sitä seuraavilta maksuvuosilta.

4 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta patenttilain 12 §:n vaatimuksiin asiamiehen käyttämisestä ja patenttihakemusta koskevan päätöksen tiedoksiannosta. Patenttilain 12 §:n 1 momentin mukaan patentinhakijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla Euroopan talousalueella asuva asiamies, joka on oikeutettu edustamaan häntä hakemusta koskevilla asioilla. Patenttilain 12 §:n 2 momentissa säädetään patenttihakemusta koskevan päätöksen tiedoksiannosta Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisemassa

patenttilehdessä, kun sitä ei ole saatu annettua tiedoksi hakijalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen. Ehdotettavan poikkeussäännöksen mukaisesti näitä vaatimuksia ei sovellettaisi sopimuksen perusteella Suomessa patenttihakemuksen tekevään patentinhakijaan. Sopimuksen perusteella tehtävissä patenttihakemuksissa korostuu salassapidon turvaaminen sekä hakemusten käsittely turvallisuusluokan edellyttämällä tavalla. Poikkeaminen on perusteltua, jotta hakija voi halutessaan toimittaa hakemuksen turvallisia lähettämistapoja noudattaen suoraan Patentti- ja rekisterihallitukseen. Patentinhakija voi kuitenkin halutessaan käyttää asiamiestä, johon sovellettaisiin pykälän 2 momentissa säädettyä. Salassapidon päätyttyä hakemuksen käsittelyä jatkettaisiin patenttilain yleisten säännösten mukaisesti. Tällöin sovellettaisiin myös patenttilain 12 §:n säännöksiä asiamiehen käyttämisestä ja patenttihakemusta koskevan päätöksen tiedoksiannosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sopimuksessa tarkoitettua patentinhakijaa edustavaan asiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan, jolle on myönnetty pääsy keksintöä koskeviin salassa pidettäviin tietoihin, sovelletaan kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annettua lakia. Säännös olisi pääosin informatiivinen, sillä lakia kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista sovelletaan sen 1 §:n mukaisesti myös elinkeinonharjoittajaan ja tämän palveluksessa olevaan silloin, kun elinkeinonharjoittaja on sopimusosapuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tai osallistuu tällaista sopimusta edeltävään hankintakilpailuun tai toimii tällaisen elinkeinonharjoittajan alihankkijana. Säännöksellä varmistettaisiin sopimuksen I artiklan salassapidon turvaamisvelvoite ja täytäntöönpanomenettelyjen A-osan patenttiasiamiehiä koskevien tarkempien menettelyjen toteutuminen Suomessa. Täytäntöönpanomenettelyjen mukaan patenttiasiamiehen, asianajajan tai muun edustajan käyttäminen edellyttää sitä, että on varmistettu hänen valtuudet saada turvallisuusluokiteltua tietoa sekä kyky suojata tämä tieto fyysisesti asianmukaisella tavalla.

Kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain 6 §:ssä säädetään erityissuojattavan tietoaineiston salassapitovelvollisuudesta ja tietojen käytöstä ja 7 §:ssä vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Lain 3 luvussa säädetty tietoturvaluustoimenpiteet ovat merkityksellisiä asiamiesten saadessa erityissuojattavia tietoaineistoja. Erityissuojattavan tietoaineiston käsittely korkeammilla turvallisuusluokkatasoilla edellyttää henkilöturvallisuusselvitystodistusta (PSC, Personnel Security Clearance), josta säädetään lain 11 §:ssä ja tietojen säilytys toimitiloissa yritysturvallisuusselvitystodistusta (FSC, Facility Security Clearance), josta säädetään lain 12 §:ssä. Täytäntöönpanomenettelyjen A-osan 3 kohdan mukaisesti alkuperämaan suurlähetystö varmistaa vastaanottajamaan toimivaltaiselta viranomaiselta, onko patenttiasiamiehellä asianmukaiset valtuudet turvallisuusluokiteltuun tietoon. Suomessa kansallinen turvallisuusviranomainen (NSA, National Security Authority) myöntää kansainvälisessä tietoturvaluusvelvoitteessa edellytetyt henkilö- ja yritysturvallisuusselvitystodistukset ja vastaa vakiintuneiden menettelyjen mukaisesti niitä koskeviin varmistuspyyntöihin. Sen välttämiseksi, että asiamiesten turvallisuusselvitysmenettelyt viivästyttävät patenttien hakemista, voitaisiin heille mahdollisuuksien mukaan hakemuksesta laatia tarvittavat PSC- ja FSC-todistukset ennakoon, kun heidän asiakkanaan on puolustusteknologian alalla toimivia yhteisöjä.

Kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain 20 §:n mukaan tuomitaan rangaistus 6 §:ssä säädetyn asiakirjan salassa pitämistä koskevan velvollisuuden tai 7 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkomisesta rikoslain (39/1889) 40 luvun 5 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Rangaistussäännöksessä mainittu rikoslain 40 luku koskee virkarikoksia. Koska asiamiehet ja niiden palveluksessa olevat eivät ole virkamiehiä tai muita rikoslain 40 luvun soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä, heihin sovellettaisiin rangaistussäännöksessä mainittua rikoslain 38 luvun 1 §:ää salassapitorikoksesta tai 2 §:ää

salassapitorikkomuksesta tai muualla laissa säädettyä ankarampaa rangaistusta. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 20 § 2 momentti on jäänyt lainsäätäjältä kumoamatta samassa yhteydessä, kun siinä mainittu 13 § on kumottu. Lain 13 §:ssä aiemmin säädetystä sitoumuksesta säädetään nyt turvallisuusselvityslain 40 §:ssä ja rangaistuksesta sen rikkomisesta turvallisuusselvityslain 61 §:ssä.

5 §. Sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella.

6 §. Pykälä sisältäisi tavanomaisen säännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

8.2 Laki teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdystä Naton sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä

1 §. Pykälä sisältäisi tavanomaisen blankettilain säännöksen siitä, että sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Sopimuksen ja täytäntöönpanomenettelyjen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä käsitellään tarkemmin eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsittelevässä jaksossa.

2 §. Pykälä sisältäisi tavanomaisen blankettilain säännöksen, joka koskee sopimuksen ja täytäntöönpanomenettelyjen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Pykälä sisältäisi tavanomaisen blankettilain säännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Voimaantulosta säätäminen asetuksella on tarpeen, jotta lain voimaantulo tapahtuu samanaikaisesti, kun sopimuksen voimaantulo Suomen osalta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimukset tulevat Suomen osalta voimaan.

Suomen osalta sopimukset tulevat voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun Suomi on tallettanut liittymiskirjansa Amerikan yhdysvaltojen hallituksen huostaan.

10 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 §:n 1 momentin mukaan, jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite, johon Suomi sitoutuu, sisältää määräyksen itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan.

Sopimukset eivät sisällä määräyksiä, jotka kuuluisivat Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan. Valtakunnalla on itsehallintolain 27 §:n 34 kohdan mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat puolustus- ja rajavartiolaitosta ottaen huomioon 12 §:n säännökset, järjestysvallan toimintaa valtion turvallisuuden varmistamiseksi, puolustustilaa, valmiutta poikkeusolojen varalta. Lisäksi valtakunnalla on lainsäädäntövalta 27 §:n 10 kohdan mukaan tekijänoikeutta, patenttia, mallioikeutta ja tavaramerkkiä koskevissa asioissa. Lisäksi valtakunnalla on 27 §:n 42 kohdan mukaan asioissa, jotka koskevat muita

itsehallintolain perusteiden mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviksi katsottavia asioita. Näin ollen voimaansaattamissädökselle ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti.

11 Suhde muihin esityksiin

Tämä hallituksen esitys liittyy 5.12.2022 annettuun hallituksen esitykseen eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 315/2022 vp), jonka eduskunta hyväksyi 1.3.2023. Pohjois-Atlantin sopimus tuli Suomen osalta voimaan 4.4.2023.

Suomi sitoutui liittymään myös tietoturvallisuudesta Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä tehtyyn sopimukseen. Sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa turvallisuusluokitellun tiedon vaihtaminen osapuolten välillä ja luoda turvallisuusvaatimuksille ja menettelyille yleiset puitteet. Sopimuksen hyväksymisestä annettiin eduskunnalle erillinen hallituksen esitys (HE 4/2023 vp), jonka eduskunta hyväksyi 20.6.2023. Sopimus tuli Suomen osalta voimaan 23.8.2023.

12 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

12.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Yleistä

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksessä tarkoitettusta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp s. 2/II, PeVL 12/2000 vp s. 2/I ja 31/2001 vp).

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräykset, jotka koskevat perus- ja ihmisoikeuksia, kuuluvat perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lainsäädännön alaan (PeVM 4/2004 vp, s. 2/II ja PeVM 2/2006 vp, s. 2/II).

Sopimus puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi ja sen täytäntöönpanomenettelyt

Sopimuksen I artiklan 1 kohdassa määrätään sopimuksen perusteella vastaanotetun patenttihakemuksen kohteena olevan keksinnön salassapidon vastavuoroisesta turvaamisesta. Turvaamisen voidaan katsoa käsittävän niin sopimuksen perusteella salassa pidettävän keksinnön salassapidon kuin sitä koskevan vaihteluvelvollisuuden. Lisäksi turvaamisvelvoitteen voidaan katsoa sisältävän myös tietoon sovellettavien tietoturvallisuusvelvoitteiden

noudattamisen. Suomessa viranomaisten asiakirjojen julkisuus on pääsääntö. Jokaisella on perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada tieto viranomaisen julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Tätä oikeutta voidaan rajoittaa välttämättömistä syistä vain lailla. Julkisuuslain säännöksistä poiketen kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan erityissuojattava tietoaineisto on pidettävä salassa, jollei kansainvälisestä tietoturvallisuusvelvoitteesta muuta johdu. Sopimuksen I artiklan 1 kohta kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Sopimuksen I artiklan 3 kohta ja täytäntöönpanomenettelyjen F- ja G-osiot sisältävät valtuutusmääräyksen Pohjois-Atlantin liitolle hyväksyä täytäntöönpanomenettelyjen mahdolliset muutokset. Sopimuksentekovallan delegointia koskevana määräyksenä I artiklan 3 kohta ja täytäntöönpanomenettelyjen kyseessä olevat osiot kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen II artiklassa määrätään I artiklan salassapitoa koskevien määräysten soveltamisesta vain joko alkuperähallituksen tai patentinhakijan pyynnöstä. Patentinhakijan pyytäessä I artiklan 1 kohdan mukaista salassapitoa edellytetään, että patentinhakija esittää todisteet siitä, että alkuperähallitus on määrännyt keksinnön salassa pidettäväksi ja että patentinhakija on saanut tältä hallitukselta luvan hakea patenttia salaisesti kyseisessä maassa. Patentin hakemisen edellytyksistä säädetään yleisesti patenttilaissa. Sopimuksen II artikla kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen III artiklassa määrätään vastaanottajavaltion hallituksen oikeudesta vaatia patentinhakijaa luopumaan kaikista korvausvaatimuksista sellaisten menetysten ja vahinkojen suhteen, jotka ovat aiheutuneet yksinomaan siitä, että keksintö on turvaamistoimenpiteen edellytyksenä määrätty salassa pidettäväksi. Määräyksellä vastaanottajavaltion hallitukselle on luotu oikeus rajoittaa yksilön mahdollisuuksia käyttää vahingonkorvausoikeuttaan ja siten yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita. Sopimuksen III artikla kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen IV artikla sisältää määräykset sopimuksen I artiklan nojalla määrättyjen salassapitotoimenpiteiden kumoamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä. Erityissuojattavaa tietoaineistoa koskevasta tietoturvallisuustoimenpiteiden voimassaolosta säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa ja viranomaisen asiakirjan salassapidon lakkaamisesta julkisuuslaissa, minkä vuoksi määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen VII artiklassa määrätään sopimuksen irtisanomisesta. Määräyksen mukaan sopimuksen irtisanominen ei vaikuta niihin velvoitteisiin, oikeuksiin tai erioikeuksiin, joita allekirjoittajaosapuolet ovat aiemmin sopineet tai saaneet sopimuksen määräysten perusteella. Määräys liittyy kiinteästi sopimuksen muihin lainsäädännön alaan kuuluviin määräyksiin pitäen voimassa niiden perusteella saadut velvoitteet oikeudet tai erioikeudet sopimuksen irtisanomisesta huolimatta, minkä vuoksi määräys kuuluu itsekin lainsäädännön alaan.

Täytäntöönpanomenettelyissä täydennetään ja tarkennetaan keksintösopimuksen päävelvoitteiden määräyksiä ja niiden täytäntöönpanoon liittyviä menettelyjä patenttihakemuksen tekemiseen liittyvien asiakirjojen ja kirjeenvaihdon turvallisesta välittämisestä, patenttihakemusten luokittelusta vastaavaan turvallisuusluokkaan, patenttiasiamiehen tai muun edustajan käyttämisestä ja hänen valtuuksistaan turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyyn, salassapitotoimenpiteiden kumoamisesta sekä oikeudesta vaatia patentinhakijaa turvaamistoimenpiteen soveltamisen edellytyksenä luopumaan salassapidosta johtuvista korvausvaatimuksista ja nämä sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia tai sitä sivuavia määräyksiä. Täytäntöönpanomenettelyjen tällaisten kohtien

suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön on tehty selkoa artiklojen I, III ja IV alla esityksen artiklakohtaisissa perusteluissa jaksossa 7.1.

Naton sopimus teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin ja sen täytäntöönpanomenettelyt

Sopimuksen I artikla sisältää sopimuksen keskeisten käsitteiden määritelmät. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että määritelmät, jotka välillisesti vaikuttavat sopimuksen muiden aineellisten, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp). Sopimuksen I artiklan määritelmät vaikuttavat edellä esitetyllä tavalla sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

Sopimuksen II artikla sisältää määräyksiä luottamuksellisesti luovutettujen omistusoikeudellisten teknisten tietojen suojaamisesta. Perustuslain 12 §:n mukaan viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta tulee säätää lailla. Yritysten liike- ja ammattisalaisuuksia koskevien tietojen julkisuutta sääntelee viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen osalta julkisuuslaki. Vastaavasti kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan erityissuojattava tietoaineisto on pidettävä salassa, jollei kansainvälisestä tietoturvallisuusvelvoitteesta muuta johdu. Sopimuksen II artikla kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan.

Sopimuksen III artiklassa määrätään vahingonkorvausmenettelystä ja sovellettavan lain valinnasta. Perustuslain 118 §:n 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään. Sopimuksen III artikla kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Sopimuksen IV artikla ja täytäntöönpanomenettelyjen VIII- ja IX-kohdat sisältävät valtuutusmääräyksen Pohjois-Atlantin liitolle hyväksyä täytäntöönpanomenettelyjen mahdolliset muutokset. Sopimuksentekovallan delegointia koskevana määräyksenä artikla ja täytäntöönpanomenettelyjen kyseessä olevat kohdat kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen V artiklan 2 kohta sisältää määräyksen artiklakohdassa tarkoitetuille tiedoille annettavasta turvallisuuden tasosta. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, sillä tiedon käsittelyssä noudatettavista turvallisuusvelvoitteista on Suomessa säädetty lailla.

Sopimuksen IX artiklassa määrätään sopimuksen irtisanomisesta. Määräyksen mukaan sopimuksen irtisanominen ei kuitenkaan vaikuta jo sovittuihin velvollisuuksiin, eikä oikeuksiin tai erioikeuksiin, joita osapuolet ovat aiemmin sopineet tai saaneet tämän sopimuksen määräysten perusteella. Määräys liittyy kiinteästi sopimuksen muihin lainsäädännön alaan kuuluviin määräyksiin pitäen voimassa niiden perusteella jo sovitut velvollisuudet ja saadut oikeudet tai erioikeudet sopimuksen irtisanomisesta huolimatta, minkä vuoksi määräys kuuluu itsekin lainsäädännön alaan.

Täytäntöönpanomenettelyissä täydennetään ja tarkennetaan teknisiä tietoja koskevan sopimuksen päävelvoitteiden määräyksiä ja niiden täytäntöönpanoon liittyviä menettelyjä. Täytäntöönpanomenettelyjen II-osa sisältää täydentäviä kohtia välitettäviin tietoihin liitettävästä selityksestä tai selityksessä mainittavien tietojen muunlaisesta ilmaisemisesta, joka

siten sivuaa lainsäädännön alaa. Täytäntöönpanomenettelyjen II-osan tällaisten kohtien suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön on tehty selkoa II artiklan alla esityksen artiklakohtaisissa perusteluissa jaksossa 7.3.

Edellä mainituilla perusteilla keksintösopimuksessa ja sen täytäntöönpanomenettelyissä sekä teknisiä tietoja koskevassa sopimuksessa ja sen täytäntöönpanomenettelyissä on useita eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä.

12.2 Käsittelyjärjestys

Yleistä

Perustuslain 95 §:n mukaan valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan lailla. Kansainvälisen velvoitteen tai sen irtisanomisen hyväksymisestä päätetään äänten enemmistöllä ja lakiehdotus kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamisesta käsitellään tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Jos ehdotus kuitenkin koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle, eduskunnan on se hyväksyttävä sitä lepäämään jättämättä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä ovat sopimusten ja niiden täytäntöönpanomenettelyjen määräykset, joilla on liittymäkohtia Suomen täysivaltaisuutta koskeviin perustuslain säännöksiin ja perusoikeuksien suojaan.

Sopimuksentekovallan delegointi

Naton teknisissä sopimuksissa osapuolet ovat sopineet laativansa menettelyt sopimusten täytäntöön panemiseksi. Edellä jaksoissa 7.2. ja 7.4. kuvataan näitä sopimuksen täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä. Keksintösopimuksen I artiklan 3 kohdassa ja sen täytäntöönpanomenettelyjen F- ja G -osissa sekä teknisiä tietoja koskevan sopimuksen IV artiklassa ja sen täytäntöönpanomenettelyjen VIII- ja IX -kohdissa täytäntöönpanomenettelyjen muuttamista koskeva sopimuksentekotoimivalta on delegoitu Pohjois-Atlantin neuvostolle.

Sopimuksentekovallan osoittaminen kansainväliselle toimielimelle muodostaa poikkeuksen perustuslain 93 ja 94 §:n sääntelyyn, jonka perusteella sopimuksentekovalta kuuluu lähtökohtaisesti tasavallan presidentin tai valtioneuvoston toimivaltaan ja eduskunta osallistuu velvoitteiden hyväksymiseen.

Suomen perustuslakia on muutettu vuonna 2012 siten, että perustuslain 94 §:n 2 momentin ja 95 §:n 2 momentin säännösten mukaan Suomen täysivaltaisuuden kannalta *merkittävän* toimivallan siirrosta Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle päätetään kahden kolmasosan enemmistöllä. Sen sijaan tavallisella ääntenenemmistöllä voidaan päättää muuta kuin merkittävää toimivallan siirtoa koskevien kansainvälisten velvoitteiden hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta.

Perustuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että eduskunnan toimivallan siirroissa on tavanomaisesti kyse sellaisista kansainvälisistä sopimusjärjestelyistä, joissa siirretään vähäisessä määrin säädösvaltaa kansainväliselle toimielimelle varsin teknisluonteisessa sääntelyssä tai hyvin rajatuilla aloilla, ja että tällaisen toimivallan siirtämisestä voitaisiin vastaisuudessa päättää tavallisella enemmistöllä (HE 60/2010 vp, s. 28).

Nyt kyseessä olevat sopimusjärjestelyt koskevat suhteellisen kapeaa ja teknistä erityisalaa, ja niiden käyttöaste Naton jäsenvaltioiden ja organisaatioiden kesken on tosiasiaa jäänyt alhaiseksi. Sopimusten tarkoittamia tietojen turvaamista koskevia määräyksiä sovellettaisiin pääosin viranomaisissa. Edellä vaikutusten arvioinnissa esitetyn mukaisesti niillä olisi lisäksi merkitystä lähinnä vain puolustusalan yrityksille ja patentinhakijaa edustaville asiamiehille.

Edellä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsittelevässä jaksossa on todettu, että sopimusten täytäntöönpanomenettelyt sisältävät joitakin lainsäädännön alaan kuuluvia tai sitä sivuavia pääsopimuksen velvoitteita tukevia ja täydentäviä kohtia. Lähtökohtaisesti lainsäädännön alaan kuuluvat muutokset olisi saatettava eduskunnan hyväksyttäväksi. Toimivallan siirron merkittävyyttä tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon myös perustuslakivaliokunnan uudempi tulkintakäytäntö, jonka mukaan sopimuksentekotoimivallan siirtoa koskeva aiempi tulkintalinja on jäänyt jossain määrin jäykäksi ja muodolliseksi. Siksi näiden toimivaltajärjestelyjen vaikutusta täysivaltaisuuteen olisi arvioitava uudelleen antamalla enemmän arvoa siirrettävän toimivallan aineelliselle merkitykselle eikä niinkään pelkästään sille seikalle, kuuluuko jokin määräys lainsäädännön alaan (PeVM 9/2010 vp s. 13 ja PeVL 19/2010 vp, s. 5/I).

Sopimusten täytäntöönpanomenettelyt sisältävät pääsopimusten velvoitteita täydentäviä ja tukevia kohtia, joilla luodaan sopimusosapuolille yhteiset toimintatavat pääsopimusten määräysten soveltamiselle. Keksintöjen salassapitoa koskevan sopimuksen I artiklan 3 kohdassa täytäntöönpanomenettelyjen sisältö rajataan koskemaan vain I artiklaan sisältyvän turvaamisvelvoitteen täytäntöön panemiseksi tarvittavia menettelyjä. Teknisten tietojen välittämistä koskevan sopimuksen IV artiklassa täytäntöönpanomenettelyjen sisältö rajataan koskemaan sopimuksen täytäntöönpanoa ja luetellaan ne aiheet, joita koskevia määräyksiä menettelyjen tulee erityisesti sisältää. Täytäntöönpanomenettelyissä ei siten voida sopia kokonaan uudentyypisistä tai olennaisesti pääsopimusten määräyksistä poikkeavista velvoitteista. Ottaen huomioon, että täytäntöönpanomenettelyjen sisältö on rajattu koskemaan vain pääsopimusten täytäntöönpanoa, ja että niiden voidaan käytännössä katsoa vain täydentävän ja täsmentävän pääsopimusten velvoitteita, ei delegoinnin aineellinen merkitys ole hallituksen näkemyksen mukaan suuri.

Täytäntöönpanomenettelyjen mahdolliset muutokset valmistellaan Naton rakenteisiin kuuluvissa työryhmissä ja muutosehdotukset viedään Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksyttäväksi. Päätöksenteko neuvostossa tapahtuu jäsenvaltioiden konsensuksella. Naton jäsenenä myös Suomi osallistuisi teknisten sopimusten täytäntöönpanomenettelyjen tarkistamiseen työryhmä- ja komiteatasolla sekä olisi päättämässä muutosehdotusten hyväksymisestä Pohjois-Atlantin neuvostossa. Menettelyjen muutokset eivät näin ollen voisi myöskään tulla Suomea sitoviksi ilman Suomen hyväksyntää.

Edellä esitetyt perustelut huomioiden täytäntöönpanomenettelyjen hyväksymistä koskevan sopimuksentekotoimivallan delegoinnissa Pohjois-Atlantin neuvostolle ei olisi kyse perustuslain täysivaltaisuusääntelyn kannalta merkittävästä sopimuksentekovalan delegoinnista, vaan nykyaikaisessa kansainvälisessä yhteistoiminnassa tavanomaisesta sopimuksen täytäntöönpanon tarkemmasta sääntelystä, josta Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolet päättävät yksimielisesti.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lainsäädännön alaan kuuluvien teknisluonteisten täytäntöönpanomääräysten antaminen ei ole ollut ongelmallista, mutta siltä osin, kun ne ovat kuuluneet lainsäädännön alaan, on valiokunta edellyttänyt pääsääntöisesti niiden voimaan saattamista ja julkaisemista (PeVL 19/2010 vp, s. 5/II ja 6/I). Sopimusten täytäntöönpanomenettelyt sisältävät edellä jaksossa 12.1 kuvatusti joitakin lainsäädännön alaan

kuuluvia tai sitä sivuavia kohtia. Sellaisille määräyksille pyydetään eduskunnan suostumusta. Täytäntöönpanomenettelyt sisällytetään sopimusten voimaansaattamislakeihin ja ne julkaistaan yhdessä Naton teknisten sopimusten kanssa Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa. Jatkossa Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä hyväksyttävistä täytäntöönpanomenettelyjen muutoksista julkaistaisiin sopimussarjassa Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n 2 momentin mukainen puolustusministeriön ilmoitus.

Sopimusmääräysten suhde julkisuusperiaatteeseen

Perustuslain 12 §:n mukaan viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Keksintösopimuksessa määritellään sopimuksen osapuolena oleville valtioille vastavuoroinen velvoite turvata niiden kansallisen puolustuksen etujen vuoksi salassa pidettäväksi määräämien keksintöjen salassapito, kun tällaisille keksinnöille haetaan patenttia toisissa sopimuksen osapuolina olevissa valtioissa sekä menettelyt patentin hakemiselle tällaisissa tilanteissa.

Sopimusmääräyksessä tarkoitettuun tietoon sovelletaan Suomessa ensisijaisesti kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia, joka sisältää erityissuojattavaa tietoaaineistoa koskevan ehdottomaan muotoon kirjoitetun salassapitosäännöksen. Siten sopimuksen tarkoittamat tiedot olisivat käytännössä jo nykyisenkin lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä eikä sillä siten laajennettaisi salassapitovelvollisuutta siitä, mitä salassapidosta on säädetty kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun 6 §:ssä ja julkisuuslain 24 §:n 1 momentissa. Suomi sitoutuisi sopimuksen I artiklassa määrättyllä tavalla kunnioittamaan vastavuoroisesti muiden Naton jäsenvaltioiden ilmaisemaa salassapitotahtoa.

Teknisiä tietoja koskevassa sopimuksessa on määräys puolustustarkoituksiin välitettyjen teknisten tietojen suojaamisesta omistusoikeudellisina teknisinä tietoina. Tietoja on käsiteltävä asetettujen ehtojen mukaisesti ja ryhdyttävä näiden ehtojen mukaisiin tarvittaviin toimiin estääkseen tietojen välittämisen muille, julkaisemisen tai luvattoman käytön tai käsittelyn millä tahansa muulla tavalla, joka todennäköisesti aiheuttaa vahinkoa omistajalle. Määräys rajoittaa siten puolustustarkoituksiin välitettyjen teknisten tietojen julkisuutta. Määräyksessä tarkoitettua tietojen salassapitoa arvioidaan kuitenkin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n mukaisesti, eikä määräyksellä näin ollen laajennettaisi salassapitovelvollisuutta.

Salassapitovelvoitteen suhde omaisuuden suojaan

Omaisuuden suoja koskevan perustuslain 15 §:n 1 momentin nojalla jokaisen omaisuus on turvattu. Varallisuusarvoiset immateriaalioikeudet, kuten tekijänoikeus, patenttioikeus ja tavaramerkkioikeus luetaan perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan piiriin (HE 309/1993 vp, s. 62/II, PeVL 1/1995 vp, s. 1/II, PeVL 38/2000 vp, s. 2/I, PeVL 7/2005 vp, s. 2/I). Tämä suoja kattaa myös patentoitavissa olevat keksinnöt (PeVL 28/2005 vp, s. 2). Omaisuuteen voidaan puuttua tai sitä voidaan rajoittaa vain lain nojalla.

Kansainvälisten patenttisopimusten mahdollistamalla tavalla monet valtiot ovat säätäneet tavallisten keksintöjen patentoimisesta poikkeavista kansallisista menettelyistä maanpuolustukselle tai kansalliselle turvallisuudelle merkityksellisten keksintöjen patentoinnille. Valtioiden salassapitointressin vuoksi patenttien hakeminen salassa pidettäville keksinnöille perustuu kansainvälisten hakemisjärjestelmien sijaan maakohtaiseen, kansalliseen patentin hakemiseen, millä on tarkoitus estää keksinnön kohteen paljastuminen vieraiden valtioiden toimijoille. Keksinnön määrääminen alkuperähallituksen toimesta salassa pidettäväksi johtaa yleensä myös siihen, ettei patentinhakija ilman alkuperähallituksen lupaa

voi hakea samalle keksinnölle patenttia muissa valtioissa. Lähtökohtaisesti valtiot sallivat patentin hakemisen tällaisille keksinnöille toisissa valtioissa vain sillä edellytyksellä, että myös patenttihakemuksen vastaanottajavaltio sitoutuu pitämään keksinnön salassa.

Nyt käsiteltävä keksintösopimus edellyttää, että keksintö, jolle sopimuksen perusteella haetaan Suomessa patenttia, on määrätty alkuperähallituksen toimesta salassa pidettäväksi. Patenttioikeus antaa yksinoikeuden keksinnön kaupalliseen hyödyntämiseen ja siitä saatavaan taloudelliseen tuottoon, jonka suuruus on lähtökohtaisesti riippuvainen keksinnön julkaisemisesta ja patentoidun tuotteen saattamisesta yleisille markkinoille sekä mahdollisuudesta kielto-oikeuden käyttämiseen. Keksinnön salassapito rajoittaa siten merkittävästi patenttioikeuteen kuuluvaa yksinoikeutta hyödyntää keksintöä ammattimaisesti ja merkitsee puuttumista patentinhakijan omaisuuden suojaan. Salassapito estää keksinnön tavanomaisen ammattimaisen hyödyntämisen, muttei kuitenkaan sellaista ammattimaista hyödyntämistä, joka tapahtuu salassapitomääräyksen antaneen viranomaisen asettamia salassapito- ja tietoturvasuoritusvelvoitteita noudattaen. Arvioitaessa sopimusmääräysten suhdetta perustuslakiin on huomattava, että patentinhakijan mahdollisuuteen hyödyntää keksintöään niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin – ja siten omaisuuden suojaan – puututaan jo keksinnön ensikertaisella, alkuperähallituksen antamalla salassapitomääräyksellä.

Valtioiden salassapitointressit huomioiden nyt käsiteltävä sopimus luo edellytykset patenttisuojan hakemiselle alkuperähallituksen salassa pidettäväksi määräämille keksinnöille muissa sopimuksen osapuolina olevissa valtioissa, ja alkuperähallituksen myöhemmin mahdollisesti kumotessa salassapitovelvoitteensa, myös keksinnön tavanomaiselle ammattimaiselle hyödyntämiselle näissä valtioissa. Verrattuna sopimuksettomaan tilanteeseen, jossa patentinhakijalla ei lähtökohtaisesti valtion salassapitointressin vuoksi ole lainkaan mahdollisuutta hakea keksinnölleen patenttisuojaa toisissa valtioissa, voidaan sopimuksen soveltamisen katsoa laajentavan patentinhakijan mahdollisuutta hyödyntää keksintöään.

Sopimuksen salassapitovelvollisuudella ei tämän vuoksi voitaisi katsoa rajoitettavan patentinhakijan omaisuuden suojaan kuuluvia oikeuksia tavalla, josta syntyisi patentinhakijalle ensikertaiseen, alkuperähallituksen antamaan salassapitomääräykseen verrattuna lisää menetyksiä tai vahinkoa. Sopimusvelvoitetta täytäntöön pannessaan vastaanottajavaltiona Suomen viranomaisella ei olisi harkintavaltaa sopimuksen I artiklan salassapitovelvoitteen toteuttamisessa eikä sopimusvelvoitteita noudatettaessa puututtaisi omistussuhteisiin.

Edellä esitetyin perustein hallitus katsoo salassapitoa koskevien sopimusmääräysten olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa.

Vastuu virkatoimista

Perustuslain 118 §:n 1 momentin mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Pykälän 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään. Keksintösopimuksen III artiklan mukaan hallituksella, jota on pyydetty turvaamaan keksinnön salassapito sopimuksen I artiklan mukaisesti, on tämän turvaamistoimenpiteen soveltamisen edellytyksenä oikeus vaatia patentinhakijaa luopumaan kaikista korvausvaatimuksista sellaisten menetysten ja vahinkojen suhteen, jotka ovat aiheutuneet yksinomaan siitä, että keksintö on määrätty salassa pidettäväksi.

Artiklassa tarkoitettuna salassa pidosta johtuvana menetyksenä ja vahinkona voidaan pitää keksintöä koskevan patenttioikeuden käytön rajoituksesta patentinhakijalle aiheutuvaa taloudellista menetystä. Suomen viranomaisten tai muun julkista tehtävää hoitavan osalta artiklassa olisi käytännössä kyse niistä tilanteista, joissa salassa pidettävälle keksinnölle sopimuksen mukaisesti Suomessa patenttisuojaa hakeva vaatisi korvauksia salassapidon vuoksi saamatta jääneestä taloudellisesta hyödystä. Sopimuksen mukaisen keksinnön ollessa laintasaisen määräyksen perusteella salassa pidettävä, ei viranomaisen tai muun julkista tehtävää hoitavan voitaisi katsoa perustuslain 118 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla menetelleen virheellisesti tai laiminlyöneen velvollisuuksiaan käsitellessään keksintöä Suomessa salassa pidettävänä. Edelleen kyse ei tämän vuoksi olisi myöskään tilanteesta, jossa hakijalla olisi perustuslain 118 §:n 3 momentin mukaisesti oikeus hakea vahingonkorvausta.

Patentinhakijoita edustavien asiamiesten elinkeinovapaus

Keksintösopimuksen I artiklan 1 kohdan turvaamisvelvoitetta täydentävästi sopimuksen täytäntöönpanomenettelyissä määritellään alkuperämaan hallitukselle velvollisuus varmistaa patentinhakijan valitseman patenttiasiamiehen tai muun edustajan valtuus saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja hänen kykynsä tiedon fyysiseen suojaamiseen asianmukaisella tavalla. Patentinhakijan edustaminen edellyttää asiamieheltä käytännössä kansainvälisten tietoturvaselvoitteiden noudattamista ja sen edellyttämien henkilö- ja yritysturvaselvitustodistusten hankkimista. Perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvataan jokaiselle oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Sopimus mahdollistaa Suomessa toimivien patenttiasiamiesten osallistumisen sopimuksen perusteella Suomeen tehtävien patenttihakemusten toimeksiantoihin, mikä ei olisi mahdollista ilman sopimusta. Tästä huolimatta edellytys tarvittavien turvallisuustodistusten hankkimisesta tällaisen patentinhakijan edustamiseksi voidaan toisaalta katsoa rajoittavan asiamiehen mahdollisuutta saada toimeksiantoja sopimuksen perusteella Suomessa patenttia hakevilta.

Patenttisuojan hakeminen Suomessa ulkomaisille keksinnöille Naton jäsenvaltioiden kansallisen puolustuksen intressit suojaten edellyttää, että Suomessa huolehditaan salassa pidettävien turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta sekä tällaisten hakemusten käsittelyyn osallistuvien yritysten ja henkilöiden luotettavuudesta. Kansainvälisistä tietoturvaselvoitteista annetun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan on nykyäänkin lain 6 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla pidettävä erityissuojattava tietoaaineisto salassa, ellei kansainvälisestä tietoturvaselvoitteesta muuta johdu. Lain 11 ja 12 §:ssä säädetään henkilö- ja yritysturvaselvitustodistuksesta. Lainkohtien mukaan kansainvälisessä tietoturvaselvoitteessa edellytetty henkilö- ja yritysturvaselvitys laaditaan siten kuin turvallisuusselvityslaissa säädetään. Sopimuksella ei siten laajennettaisi niitä velvollisuuksia, joita elinkeinonharjoittajalla olisi jo kansainvälisistä tietoturvaselvoitteista annetun lain perusteella.

Sopimusten irtisanomismääräykset

Naton teknisten sopimusten perustuslainmukaisuuden arvioinnissa huomiota on kiinnitettävä myös niiden irtisanomismääräyksiin. Irtisanomismääräysten mukaan sopimusten irtisanominen ei vaikuta niihin velvoitteisiin, oikeuksiin tai erioikeuksiin, joita osapuolet ovat aiemmin sopineet tai saaneet sopimusten määräysten perusteella. Sopimukset ja niiden täytäntöönpanomenettelyt sisältävät edellä esitetyllä tavalla useita lainsäädännön alaan kuuluvia tai sitä sivuavia määräyksiä. Irtisanomislausekkeet pitävät tällaisten määräysten perusteella saadut velvoitteet, oikeudet tai erioikeudet voimassa myös sopimusten irtisanomisten jälkeen. Käytännössä tällaisia velvoitteita voisivat olla sopimuksen voimassaoloaikana vaihdettujen

puolustukseen liittyviä keksintöjä koskevien tietojen ja omistusoikeudellisten teknisten tietojen salassapito ja niiden käsittelyvaatimusten noudattaminen. Määräykset koskevat sopimusten voimassa ollessa syntyneitä velvollisuuksia, oikeuksia ja erioikeuksia eikä Suomi ei voisi niiden perusteella tulla sidotuksi kokonaan uusiin, sopimuksen irtisanomisen jälkeen syntyneisiin velvoitteisiin.

Naton teknisten sopimusten irtisanomismääräysten kaltaiset määräykset ovat tavanomaisia muun muassa tietoturvaluussopimuksissa. Kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain 15 §:ssä on säädetty lain tietoturvaluustoimenpiteiden soveltamisesta sellaisten sopimusten voimassa olon jälkeen, joihin turvaluustoimenpiteiden soveltaminen perustuu. Julkisuuslain 31 §:n 3 momentissa säädetysti kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain mukaan turvaluusluokiteltua tietoa sisältävien viranomaisen asiakirjojen salassapitovelvollisuus lakkaa käytännössä vasta, kun toinen sopimusosapuoli kumoaa turvaluusluokituksen, mikä voisi tapahtua myös Naton teknisten sopimusten irtisanomisen jälkeen. Lisäksi sopimusten perusteella saatu tieto voisi Naton teknisten sopimusten irtisanomisesta riippumatta olla Suomessa salassa pidettävää myös Suomen tekemän tietoturvaluussopimuksen tai julkisuuslain salassapitosäännösten perusteella. Irtisanomislausekkeilla ei siten laajennettaisi voimassa olevaa sääntelyä, jolloin ne voidaan hallituksen näkemyksen mukaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Johtopäätös

Naton teknisten sopimusten ja niiden täytäntöönpanomenettelyjen ei voida katsoa sisältävän määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla eivätkä esitykseen sisältyvät lakiehdotukset koske perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimukset ja niiden täytäntöönpanomenettelyt voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotukset niiden voimaansattamislaeiksi tavallisen lain säätämisyksessä.

1. ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

- 1) eduskunta hyväksyisi puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi Pariisissa 21 päivänä syyskuuta 1960 tehdyn sopimuksen ja sen 7 päivänä maaliskuuta 1962 tehty täytäntöönpanomenettelyt, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 5 päivänä syyskuuta 1973 hyväksytyllä asiakirjalla sekä
- 2) eduskunta hyväksyisi teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin Brysselissä 19 päivänä lokakuuta 1970 tehdyn Naton sopimuksen ja sen 1 päivänä tammikuuta 1971 hyväksytyt täytäntöönpanomenettelyt.

2. ponsi

Koska sopimukset ja niiden täytäntöönpanomenettelyt sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi Pariisissa 21 päivänä syyskuuta 1960 tehdyn sopimuksen ja sen 7 päivänä maaliskuuta 1962 tehtyjen täytäntöönpanomenettelyjen, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 5 päivänä syyskuuta 1973 hyväksytyllä asiakirjalla, lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Täytäntöönpanomenettelyissä tarkoitettuna puolustusviranomaisena toimii Suomessa Pääesikunta. Pääesikunta voi sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyissä määriteltyjen tehtävien hoitamiseksi luovuttaa sopimuksen perusteella saatuja tietoja valvonnassaan toimivalle Puolustusvoimien yksikölle.

3 §

Patentti- ja rekisterihallitus merkitsee sopimuksen perusteella vastaanotetun patenttihakemuksen erilliseen salassa pidettävään päiväkirjaan. Patenttilain (550/1967) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään hakemuksesta tekemispäivä, hakemusnumero ja yhteyshenkilön tiedot. Sopimuksen perusteella tehdyille hakemukselle vahvistetaan tekemispäivä ja se käsitellään patenttilain 8 §:n 4 ja 5 momentin mukaisesti. Keksintöön ja sitä koskeviin asiakirjoihin, joiden salassapito on turvattava sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen mukaisesti, ei sovelleta patenttilain 22 §:ää asiakirjojen julkiseksi tulemisesta.

Jos keksintöä koskeva salassapitovelvollisuus päättyy ennen kuin 20 vuotta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä, keksinnön patentoitavuus arvioidaan ja hakemuksen käsittelyä jatketaan patenttilain mukaisesti. Muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallitus ilmoittaa alkuperähallitukselle, ettei patenttia voida enää myöntää Suomessa ja salassa pidettävät asiakirjat tuhotaan, jollei alkuperähallitus pyydä niiden palauttamista.

Patenttihakemuksesta on suoritettava hakemusmaksu. Vahvistettu vuosimaksu on suoritettava keksintöä koskevan salassapitovelvollisuuden päättymisen jälkeen alkavalta ja sitä seuraavilta maksuvuosilta.

4 §

Sopimuksen perusteella Suomessa patenttihakemuksen tekevään patentinhakijaan ei sovelleta patenttilain 12 §:ää asiamiehen käyttämistä koskevista vaatimuksista ja patenttihakemusta koskevan päätöksen tiedoksiannosta.

Jos patentinhakija käyttää asiamiestä, jolle myönnetään pääsy keksintöä koskeviin salassa pidettäviin tietoihin, asiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan sovelletaan kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia (588/2004).

5 §

Sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdystä Naton sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin Brysselissä 19 päivänä lokakuuta 1970 tehdyn Naton sopimuksen ja sen 1 päivänä tammikuuta 1971 tehtyjen täytäntöönpanomenettelyjen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyjen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 7.12.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Puolustusministeri Antti Häkkinen

**SOPIMUS PUOLUSTUKSEEN
LIITTYVIEN, PATENTOITAVAKSI
HAETTujen KEKSINTÖJEN
SALASSAPIDON VASTAVUOROISEKSI
TURVAAMISEKSI**

**AGREEMENT FOR THE MUTUAL
SAFEGUARDING OF SECRECY OF
INVENTIONS RELATING TO DEFENCE
AND FOR WHICH APPLICATIONS FOR
PATENTS HAVE BEEN MADE**

Alankomaiden, Amerikan yhdysvaltojen,
Belgian, Italian, Kanadan, Kreikan,
Luxemburgin, Norjan, Portugalin, Ranskan,
Saksan liittotasavallan, Tanskan, Turkin ja
Yhdistyneen kuningaskunnan eli

The governments of Belgium, Canada,
Denmark, France, the Federal Republic of
Germany, Greece, Italy, Luxembourg, The
Netherlands, Norway, Portugal, Turkey, The
United Kingdom and The United States of
America,

Washingtonissa 4 päivänä huhtikuuta 1949
allekirjoitetun Pohjois-Atlantin sopimuksen
osapuolten hallitukset, jotka

Parties to the North Atlantic Treaty signed
in Washington on 4th April, 1949;

tahtovat edistää talousyhteistyötä
yksittäisten tai kaikkien niiden hallitusten
välillä sopimuksen 2 artiklassa sovitun
mukaisesti,

desirous of encouraging economic
collaboration between any or all of their
Governments, as agreed in Article 2 of the
Treaty;

ottavat huomioon sopimuksen 3 artiklan
mukaisesti tekemänsä sitoumuksen ylläpitää
ja kehittää jatkuvan ja tehokkaan oman
valmistautumisen avulla kansallista ja
yhteistä kykyään puolustautua aseellisia
hyökkäyksiä vastaan,

mindful of the undertaking they have
entered into under the terms of Article 3, to
maintain and develop, by means of
continuous and effective self-help, their
individual and

ottavat huomioon, että puolustukseen
liittyvän keksinnön määrääminen salassa
pidettäväksi yhdessä Pohjois-Atlantin liiton
maassa johtaa yleensä siihen, että kun
keksinnölle on haettu patenttia tai se on
myönnetty, samalle keksinnölle ei saa hakea
patenttia muissa maissa, myöskään Pohjois-
Atlantin liiton maissa,

collective capacity to resist armed attack;
considering that the imposition of secrecy
on an invention relating to defence in one
of the North Atlantic Treaty Organization
countries has generally as its corollary,
when a patent has been applied for, or
granted, the prohibition to apply for a patent
for the same invention in other countries,
including North Atlantic Treaty
Organization countries;

ottavat huomioon, että tästä kiellosta johtuva
keksintöjen suojaamisen alueellinen
rajoittaminen voi aiheuttaa vahinkoa
patentinhakijoille ja siten haitata Pohjois-

considering that the territorial limitation
resulting from this prohibition may cause
prejudice to the applicants for patents and
consequently adversely affect economic
collaboration between North Atlantic Treaty
Organization countries;

Atlantin liiton maiden välistä
talousyhteistyötä,

katsovat, että keskinäistä avuantoa varten on
suotavaa välittää vastavuoroisesti tietoa
puolustukseen liittyvistä keksinnöistä ja että
kyseinen kieltö voi joissakin tapauksissa
vaikeuttaa tällaista tiedonvälitystä,

katsovat, että jos kiellon alkuperänä oleva
hallitus on valmis sallimaan patentin
hakemisen yhdessä tai useammassa muussa
Pohjois-Atlantin liiton maassa, edellyttäen,
että myös näiden maiden hallitukset
määräävät keksinnön salassa pidettäväksi,
näiden ei tulisi voida kieltäytyä
määräämästä sitä salassa pidettäväksi, ja

ottavat huomioon, että Pohjois-Atlantin
sopimuksen osapuolten hallitusten välillä on
sovittu niiden keskenään vaihtaman
turvallisuusluokitellun tiedon
vastavuoroisesta suojaamisesta ja
turvaamisesta,

ovat sopineet seuraavasta:

I ARTIKLA

Tämän sopimuksen osapuolina olevat
hallitukset turvaavat sellaisten keksintöjen
salassapidon, joita koskevat
patenttihakemukset on vastaanotettu
sovittujen menettelyjen mukaisesti, ja
varmistavat sen turvaamisen aina, kun se
hallitus, jäljempänä ”alkuperähallitus”, joka
on ensimmäisenä vastaanottanut näitä
keksintöjä koskevan patenttihakemuksen, on
määrännyt nämä keksinnöt salassa
pidettäväksi kansallisen puolustuksen etujen
vuoksi.

Tämä määräys ei kuitenkaan rajoita
alkuperähallituksen oikeutta kieltää
tekemästä keksintöä koskevaa
patenttihakemusta yhdelle tai useammalle

considering that mutual assistance makes
desirable reciprocal communication of
inventions relating to defence and that in
some cases such communication may be
obstructed by this prohibition;

considering that if the Government
originating the prohibition is prepared to
authorise
the filing of an application for a patent in
one or more of the other North Atlantic
Treaty Organization countries, provided that
the Government of these countries also
impose secrecy on the invention, the latter
should not be free to refuse to impose
secrecy;

considering that provision has been made
between the Governments of the Parties
to the North Atlantic Treaty for the mutual
protection and safeguarding of the classified
information they may interchange;

Have agreed as follows:

ARTICLE I

The Governments Parties to this Agreement
shall safeguard and cause to be safeguarded
the secrecy of inventions for which
applications for patents have been received
under agreed procedures whenever the
secrecy has been imposed on such
inventions in the interest of national defence
by the Government, hereinafter referred to
as the “originating Government”, which as
the first to receive an application for a patent
covering these inventions.

Provided that this provision shall not
prejudice the right of the originating
Government to prohibit the filing of an
application for a patent for the invention
with one or more of the other Governments
Parties to this Agreement.

The Governments Parties to this Agreement
agree to develop such operational

muulle tämän sopimuksen osapuolena
olevalle hallitukselle.

Tämän sopimuksen osapuolina ovat
hallitukset sopivat laativansa tämän artiklan
täytäntöön panemiseksi tarvittavat
toimintamenettelyt.

II ARTIKLA

I artiklan määräyksiä sovelletaan joko
alkuperähallituksen tai patentinhakijan
pyynnöstä, edellyttäen, että patentinhakija
esittää todisteet siitä, että alkuperähallitus on
määrännyt keksinnön salassa pidettäväksi ja
että patentinhakija on saanut tältä
hallitukselta luvan hakea salassa pidettävää
patenttia kyseisessä maassa.

III ARTIKLA

Hallituksella, jota on pyydetty turvaamaan
keksinnön salassapito I artiklan mukaisesti,
on tämän turvaamistoimenpiteen
soveltamisen edellytyksenä oikeus vaatia
patentinhakijaa luopumaan kaikista
korvausvaatimuksista sellaisten menetysten
ja vahinkojen suhteen, jotka ovat
aiheutuneet yksinomaan siitä, että keksintö
on määrätty salassa pidettäväksi.

IV ARTIKLA

Sopimuksen I artiklan nojalla määrätty
salassapitotoimenpiteet kumotaan
ainoastaan alkuperähallituksen pyynnöstä.
Tämä hallitus ilmoittaa muille
asianomaisille hallituksille kuusi viikkoa
etukäteen aikomuksestaan kumota omat
toimenpiteensä.

Alkuperähallitus ottaa mahdollisuuksien
mukaan huomioon muiden hallitusten
kyseisten kuuden viikon kuluessa esittämät
vaateet, kiinnittäen asianmukaista huomiota
Pohjois-Atlantin liiton turvallisuuteen.

V ARTIKLA

procedures as may be required to effectuate
this Article.

ARTICLE II

The provisions of Article I shall be applied
at the request either of the originating
Government, or of the applicant for the
patent, provided that the latter produces
evidence that secrecy has been imposed by
the originating Government and that he has
received authorisation from that
Government to file his application for a
secret patent in the country in question.

ARTICLE III

The Government called upon to safeguard
the secrecy of an invention under the terms
of Article I shall be entitled to demand from
the applicant for the patent a waiver of any
claim to compensation for loss or damage
due solely to the imposition of secrecy on
the invention as a condition prerequisite to
the application of such safeguard.

ARTICLE IV

The secrecy measures imposed under
Article I shall be removed only on the
request of the originating Government. This
Government shall give the other
Governments concerned six weeks' notice
of its intention to remove its own measures.

The originating Government shall take into
account as far as possible, having due regard
to the security of the North Atlantic Treaty
Organization, the representations made by
other Governments within the said six
weeks' period.

ARTICLE V

This Agreement shall not prevent the
signatory Governments from entering into
bilateral agreements for the same purpose.
Existing bilateral agreements shall remain
unaffected.

ARTICLE VI

Tämä sopimus ei estä allekirjoittajahallituksia tekemästä kahdenvälisiä sopimuksia samaa tarkoitusta varten. Tämä sopimus ei vaikuta voimassa oleviin kahdenvälisiin sopimuksiin.

VI ARTIKLA

Tämän sopimuksen ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan mahdollisimman pian Amerikan yhdysvaltojen hallituksen huostaan. Tämä hallitus ilmoittaa kunkin ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamispäivän kullekin allekirjoittajahallitukselle.

Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaksi allekirjoittajaosapuolta on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Sopimus tulee voimaan kunkin muun allekirjoittajaosapuolen osalta kolmenkymmenen päivän kuluttua kunkin osapuolen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamisesta.

VII ARTIKLA

Osapuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen antamalla kirjallisen irtisanomisilmoituksen Amerikan yhdysvaltojen hallitukselle, joka ilmoittaa irtisanomisilmoituksesta kaikille muille allekirjoittajaosapuolille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä, kun Amerikan yhdysvaltojen hallitus on vastaanottanut ilmoituksen, mutta ei vaikuta niihin velvollisuuksiin, oikeuksiin tai erioikeuksiin, joita allekirjoittajaosapuolet ovat aiemmin sopineet tai saaneet tämän sopimuksen määräysten perusteella.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Pariisissa 21 päivänä syyskuuta 1960 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan

The instruments of ratification or approval of this Agreement shall be deposited as soon as possible with the Government of the United States of America which will inform each signatory Government of the date of deposit of each instrument.

This Agreement shall enter into force 30 days after deposit by two signatory Parties of their instruments of ratification or approval. It shall enter into force for each of the other signatory Parties 30 days after the deposit of its instrument of ratification or approval.

ARTICLE VII

This Agreement may be denounced by any contracting Party by written notice of denunciation given to the Government of the United States of America which will inform all the other signatory Parties of such notice. Denunciation shall take effect one year after receipt of notification by the Government of the United States of America but shall not affect obligations already contracted and the rights or prerogatives previously acquired by the signatory Parties under the provisions of this Agreement.

In witness whereof the undersigned Representatives duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done in PARIS this 21st day of September, 1960 in the English and French languages, both text being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America which will transmit a duly certified copy to the Governments of the other signatory Parties.

IMPLEMENTING PROCEDURES FOR THE NATO AGREEMENT FOR THE

Amerikan yhdysvaltojen hallituksen arkistoon. Tämä hallitus toimittaa asianmukaisesti oikeaksi todistetun jäljennöksen muiden allekirjoittajaosapuolten hallituksille.

**PUOLUSTUKSEEN LIITTYVIEN,
PATENTOITAVAKSI HAETTujen
KEKSINTÖJEN SALASSAPIDON
VASTAVUOROISEKSI
TURVAAMISEKSI TEHDYN
SOPIMUKSEN
TÄYTÄNTÖÖNPANOMENETTELYT¹**

1. Seuraavat menettelyt on laadittu puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi Pariisissa 21 päivänä syyskuuta 1960 tehdyn Naton sopimuksen, jäljempänä Naton sopimus, I artiklassa annetun sitoumuksen mukaisesti ja Naton turvallisuusvaatimuksia noudattaen.

2. Menettelyjä voidaan soveltaa vain, jos

a) sekä alkuperämaan hallituksella että vastaanottajamaan hallituksella on oikeudellinen toimivalta määrätä lainkäyttöalueellaan sellaisten keksintöjen salassapidosta, joiden paljastaminen voisi

**MUTUAL SAFEGUARDING OF
SECURITY OF INVENTIONS
RELATING TO DEFENCE AND FOR
WHICH APPLICATIONS FOR
PATENTS HAVE BEEN MADE¹**

1. The following procedures have been formulated in accordance with the undertaking in Article I of the NATO Agreement for the mutual safeguarding of secrecy of inventions relating to defence and for which applications for patents have been made, signed in Paris on 21st September, 1960, hereinafter referred to as the NATO Agreement and in conformity with NATO security requirements.

2. The procedures can be implemented only if:

a. the government of the country of origin and the government of the receiving country each has legal authority to impose secrecy within its own jurisdiction on inventions, disclosure of which might prejudice its national security and to prohibit any such disclosure;

b. the legal authority to which reference is made in sub-paragraph (a) above (including any enabling and enforcement means) and the arrangements for physical security are adequate and sufficient to safeguard all aspects of the security of the subject matter of the inventions concerned, to a standard not

¹ Tämä teksti sisältää ne muutokset, jotka tehtiin täytäntöönpanomenettelyjen alkuperäiseen tekstiin menettelyjen ensimmäisellä ja toisella tarkistuksella ja jotka Naton neuvosto hyväksyi 15 päivänä maaliskuuta 1967 ja vastaavasti 5 päivänä syyskuuta 1973.

¹ The present text incorporates the amendments made to the original text as a result of the first and second revisions of the Implementing Procedures⁹ which were approved by the NATO Council on 15th March, 1967 and 5th September, 1973 respectively.

haitata maan kansallista turvallisuutta, sekä kieltää tällainen paljastaminen;

b) a alakohdassa tarkoitettu oikeudellinen toimivalta (valtuutus - ja täytäntöönpanojärjestelyt mukaan lukien) sekä fyysiset turvallisuusjärjestelyt ovat asianmukaiset ja riittävät varmistamaan kyseisten keksintöjen kohteen turvaamisen kaikilta osin vähintään Naton turvallisuusvaatimusten tasoisesti siitä ajankohdasta, jona vastaanottajamaan hallitus saa virallisesti tietoonsa keksintöjen kohteen, siihen saakka, kun alkuperämaan hallitus kumoaa sen salassapidon, ja

c) alkuperämaan hallitus voi ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen patentin hakemisen oikeudettomasti ulkomailla sellaisille keksinnöille, joiden paljastaminen voisi haitata kansallista turvallisuutta, ja salliakseen harkintansa mukaan patentin hakemisen ulkomailla keksinnöille, joihin sovelletaan salassapitoon liittyviä rajoituksia.

MENETTELYT

A. YLEISET EDELLYTYKSET JA VAATIMUKSET

Patenttihakemukset, jotka yksi Naton jäsenvaltio saa toiselta jäsenvaltiolta, joka pyytää hakemusten salassapitoa Naton sopimuksen määräysten mukaisesti, pidetään salassa vastaanottajamaassa, ja ne luokitellaan vähintään samantasoiseen turvallisuusluokkaan kuin alkuperämaassa², jos

1. patenttihakemuksen salassapitoa koskevan pyynnön esittää alkuperämaan hallituksen puolustusviranomainen tai jokin

inferior to NATO security requirements from the time when the subject matter of the inventions is received officially by the government of the receiving country until its release from secrecy by the government of the country of origin and

c. adequate measures are available to the government of the country of origin to prohibit the unauthorised filing abroad of applications for patents in respect of inventions, disclosure of which might prejudice national security, and to authorize within its discretion the filing abroad of applications for patents in respect of inventions subject to secrecy restrictions.

PROCEDURES

A. GENERAL CONDITIONS AND REQUIREMENTS

Applications for patents received in one NATO country from another with a request that they be placed in secrecy under the provisions of the NATO Agreement shall be placed in secrecy in the receiving country and shall be accorded a degree of security classification at least equal to the degree of security classification given to them by the country of origin², provided that:

(1) the request for secrecy of the patent application is received from or on behalf of a Defence Agency of the government of the originating country or from the Applicant accompanied by a permit from or on behalf of the Defence Agency;

(2) a certificate is furnished by or on behalf of a Defence Agency of the government of the country of origin that the invention, the subject of the patent application, has been placed in secrecy for defence purposes and specifying the security classification assigned by that country;

² Tämän kappaleen osalta viitataan liitteessä 3 olevaan vertailutaulukkoon.

² In this Section, reference should be made to the comparative table at Appendix 3

muu taho tämän puolesta taikka patentin hakija puolustusviranomaisen antamalla tai sen puolesta annetulla luvalla;

2. alkuperämaan hallituksen puolustusviranomaisen tai jokin muu taho sen puolesta antaa todistuksen, jonka mukaan patenttihakemuksessa tarkoitettu keksintö on puolustustarkoituksia varten määrätty salassa pidettäväksi ja jossa ilmoitetaan kyseisen maan määräämä turvallisuusluokka;

3. vastaanottajamaan patenttivirasto³ vastaanottaa kaikki patenttihakemuksen tekemiseen liittyvät asiakirjat ja kirjeenvaihdon yksinomaan virallisesti tunnustettujen ja riittävän turvallisten viestintäkanavien välityksellä.

a) Alkuperämaan hallituksen puolustusviranomaisen varmistaa, että kaikki hakemukseen liittyvät asiakirjat välitetään vastaanottajamaassa toimivalle alkuperämaan hallituksen suurlähetystölle diplomaattiteitse.

b) Jos hakija tahtoo patenttiasiamiehen, asianajajan tai muun edustajan edustavan hakijaa tai jos tämä edustaminen on välttämätöntä, suurlähetystö varmistaa vastaanottajamaan toimivaltaiselta viranomaiselta, onko kyseisellä patenttiasiamiehellä, asianajajalla tai muulla edustajalla asianmukaiset valtuudet, joiden perusteella hän

i) voi saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja

(3) all documents, papers and correspondence relevant to the filing of the patent application are received in the Patent Office³ of the receiving country solely through officially recognised adequately secure communication channels.

a. A Defence Agency of the government of the country of origin shall ensure that all documents relevant to the application are transmitted to that government's Embassy in the receiving country, through diplomatic channels.

b. If the Applicant wishes to be represented or must be represented by a Patent Agent, Attorney or other representative the Embassy will ascertain from the appropriate Agency of the receiving country whether such Patent Agent, Attorney or other representative is duly authorised:

i. to have access to classified subject matter and

ii. as being able to provide adequate physical security therefore.

c. If the appropriate Agency advises that the Patent Agent, Attorney or other representative is duly authorised in accordance with paragraph 3(b) above, the Embassy shall transmit the documents in accordance with the security regulations and practices of the receiving country.

³ Näissä menettelyissä "patenttivirasto" tarkoittaa kunkin maan virallista kansallista virastoa, josta määrätään teollisoikeuden suojelemisesta 20 päivänä maaliskuuta 1883 tehdyn Pariisin liittosopimuksen 12 artiklassa ja joka ottaa

³ Wherever it appears in these procedures "Patent Office" means the official national agency in each country, provided for in Article 12 of the Union Convention of Paris, dated 20th March, 1883, for the protection of industrial property, which accepts and processes applications for patents for inventions in accordance with the national laws and regulations of the country concerned.

ii) pystyy suojaamaan tämän tiedon fyysisesti asianmukaisella tavalla.

c) Jos toimivaltainen viranomainen ilmoittaa, että kyseisellä patenttiasiamiehellä, asianajajalla tai muulla edustajalla on 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetut asianmukaiset valtuudet, suurlähetystö välittää asiakirjat vastaanottajamaan turvallisuussäätelyä ja käytäntöjä noudattaen.

d) Jos nimetyllä patenttiasiamiehellä, asianajajalla tai muulla edustajalla ei ole asianmukaisia valtuuksia ja jos katsotaan, ettei hänelle voida antaa asianmukaisia valtuuksia sinä aikana, jona hakemus voidaan tehdä, suurlähetystö ilmoittaa asiasta hakijan maan hallituksen puolustusviranomaiselle, joka pyytää hakijaa valitsemaan toisen patenttiasiamiehen, asianajajan tai muun edustajan nimettäväksi aiemmin nimetyn tilalle.

e) Kun on valittu toinen patenttiasiamies, asianajaja tai muu edustaja, jolla on 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetut asianmukaiset valtuudet, suurlähetystö välittää asiakirjat vastaanottajamaan turvallisuussäätelyä ja käytäntöjä noudattaen.

f) Valittu patenttiasiamies, asianajaja tai muu edustaja voi tämän jälkeen tehdä hakemuksen vastaanottajamaan patenttivarastolle kyseisen maan turvallisuussäätelyä ja käytäntöjä noudattaen.

g) Edellä olevat määräykset eivät sulje pois hakijan mahdollisuutta tehdä hakemus käyttämättä patenttiasiamiehen, asianajajan tai muun edustajan palveluja maassa, jossa kansalliset säädökset ja määräykset sallivat tämän. Hakemukseen liittyvät asiakirjat on välitettävä vastaanottajamaassa kyseisen maan turvallisuussäätelyä ja käytäntöjä noudattaen.

d. If the appointed Patent Agent, Attorney or other representative is not duly authorised and if it is considered that he cannot be duly authorised within the time available for filing the application, the Embassy shall so inform the Defence authority of the Applicant's government, who shall invite the Applicant to select another Patent Agent, Attorney or other representative to be appointed in place of the one formerly appointed.

e. After another Patent Agent, Attorney or other representative duly authorized in accordance with paragraph 3(b) above, has been selected the Embassy shall transmit the documents in accordance with the security regulations and practices of the receiving country.

f. The selected Patent Agent, Attorney or other representative can then file the application in the Patent Office of the receiving country in accordance with the security regulations and practices of that country.

g. The foregoing provisions do not exclude the possibility of an Applicant making application without employing the services of a Patent Agent, Attorney or other representative in any country where national legislation and regulations permit. The transmission of the relevant documents within the receiving country must be in accordance with the security regulations and practices of that country

(4) To assist in evaluating the invention for defence interests, an appropriate Defence Agency of the receiving government is furnished, in accordance with the security regulations and practices of the receiving country, with a copy of the specification and any drawings annexed thereto, and of the resumé and claims included in the patent application filed in the Patent Office of the receiving country and the filing date and serial number of the patent application. This copy is furnished for information only without prejudice to any rights of the Applicant.

4. Jotta keksintöä voitaisiin arvioida puolustusetujen kannalta, vastaanottajamaan hallituksen toimivaltaiselle puolustusviranomaiselle toimitetaan vastaanottajamaan turvallisuussäätelyn ja -käytäntöjen mukaisesti jäljennös keksinnön selityksestä mahdollisine piirustuksineen ja vastaanottajamaan patenttivirastolle tehtyyn patenttihakemukseen sisältyvistä tiivistelmästä ja vaatimuksista sekä tieto patenttihakemuksen tekemispäivästä ja sarjanumerosta. Tämä jäljennös toimitetaan pelkästään tiedoksi, eikä se vaikuta hakijan oikeuksiin.

5. Jos vastaanottajamaan hallitus sitä vaatii, hakijan on toimitettava alkuperämaan hallitukselle kirjallinen ilmoitus siitä, että hakija luopuu kaikista korvausvaatimuksista sellaisten menetysten tai vahinkojen suhteen, jotka ovat aiheutuneet yksinomaan vastaanottajamaan hallituksen määräämästä keksinnön salassapidosta, kun salassapito on perustunut Naton sopimuksen määräyksiin; alkuperämaan hallitus välittää tämän ilmoituksen vastaanottajamaan hallituksen asianomaiselle viranomaiselle Naton sopimuksen III artiklan mukaisesti.

B. HAKEMUKSEEN LIITTYVÄ KIRJEENVAIHTO

Kaikki kirjeenvaihto, joka liittyy näiden menettelyjen mukaisesti käsiteltävään patenttihakemukseen, on välitettävä käyttäen ainoastaan niitä turvallisia kanavia, jotka on ilmoitettu itse hakemuksen käsittelyä varten, lukuun ottamatta kirjeenvaihtoa, joka liittyy yksinomaan verojen ja maksujen maksamiseen, edellyttäen, ettei tämä kirjeenvaihto sisällä mitään hakemuksessa tarkoitettua keksintöä koskevaa tietoa. Muita turvallisuusluokittelemattomia virallisia ilmoituksia (esimerkiksi määräaikojen pidennyksistä tai vastaavista asioista) ulkomainen patenttivirasto voi harkintansa mukaan lähettää suoraan hakijalle tai tämän valtuutetulle edustajalle ilman erityisiä turvallisuusjärjestelyjä.

(5) If the receiving government so requires, the Applicant shall furnish to the government of origin, with a view to its being transmitted to the appropriate Agency of the receiving government in accordance with Article III of the NATO Agreement, a waiver in writing of any claim to compensation for loss or damage due solely to the imposition of secrecy on the invention by the receiving government when imposed under provisions of the NATO Agreement.

B. CORRESPONDENCE RELATING TO THE APPLICATION

All correspondence relating to the application under these procedures shall pass only through the same secure channels as specified for the original patent application, excepting correspondence exclusively relating to payments of taxes and fees provided that such correspondence contains no information pertaining to the invention, the subject of the application. Other unclassified formal notification (such as extension of time limits or similar notices) may be sent by the foreign Patent Office at its discretion directly to the Applicant or his authorised representative without any special security arrangements.

C. REMOVAL OF SECRECY

The notice of the government of the country of origin of its intention to remove its own measures of secrecy in accordance with Article IV of the NATO Agreement shall be addressed to the appropriate Defence Agency of the governments of the receiving countries. If after the six weeks period provided for in the above agreement the government of the country of origin removes secrecy it will immediately so inform the appropriate Defence Agency of the governments of the receiving countries, which governments will then remove

C. SALASSAPIDON KUMOAMINEN

Alkuperämaan hallituksen ilmoitus aikomuksestaan kumota salassapitotoimenpiteensä Naton sopimuksen IV artiklan mukaisesti osoitetaan vastaanottajamaiden hallitusten toimivaltaisille puolustusviranomaisille. Jos alkuperämaan hallitus kumoaa salassapidon sopimuksessa määrätyn kuuden viikon määräajan umpeuduttua, se ilmoittaa tästä välittömästi vastaanottajamaiden hallitusten toimivaltaisille puolustusviranomaisille, minkä jälkeen nämä hallitukset kumoavat salassapitotoimenpiteet. Niiden vastaanottajamaiden kansallisten viranomaisten nimet ja osoitteet, joille salassapidon kumoamisesta ilmoitetaan, luetellaan liitteessä 2 olevassa c kohdassa.

D. KANSALLISET MÄÄRÄYKSET

Jos tässä asiakirjassa tarkoitettujen menettelyjen lisäksi laaditaan kansallisia menettelysääntöjä, niiden on oltava sopusoinnussa näiden menettelyjen kanssa.

Sovellettavat kansalliset säädökset ja määräykset luetellaan liitteessä 1, ja toimivaltaisten puolustusviranomaisten ja patenttivirastojen sekä niiden erityisesti salassapitotoimenpiteiden alaisia keksintöjä ja patenttihakemuksia käsittelevien osastojen nimet ja osoitteet luetellaan liitteessä 2 olevissa a ja b kohdassa.

Kaikki hallitukset ilmoittavat viipymättä muille hallituksille ja Naton kansainväliselle sihteeristölle edellä tarkoitettujen menettelyjen perustana olevien säädöstensä ja määräystensä mahdollisista muutoksista mainiten samalla, miten muutokset vaikuttavat näihin menettelyihin; hallitukset ilmoittavat myös liitteessä 2 lueteltujen nimien ja osoitteiden muutoksista.

E. SOVELTAMINEN

secrecy measures. The titles and addresses of the national agencies of the receiving countries to which the announcement concerning the removal of secrecy should be forwarded are listed in Appendix 2(c).

D. NATIONAL PARTICULARS

Any national rules of procedure which may be formulated in amplification of the procedures contained herein must be compatible with these procedures.

Appropriate national laws and regulations are listed in Appendix 1 and titles and addresses are furnished in Appendix 2(a) and (b) of the appropriate Defence Authorities and Patent Offices, and their special departments for handling inventions and patent applications subject to secrecy measures.

All governments will notify the other governments and the International Staff of NATO promptly of any change in their laws and regulations on which the foregoing procedures are based pointing out the effect of the changes on these procedures and any changes in the titles and addresses in Appendix 2.

E. APPLICATION

When a government party to the NATO Agreement is able to implement the procedures and intends to apply them, it will so inform the Secretary General of NATO who will notify immediately all other government parties. These procedures shall be applicable at the date of this notification between this government and any of the other governments for which the Secretary General has already given such notification.

F. REVISIONS

These procedures shall be examined by the relevant Working Group of the North Atlantic Treaty Organization for possible revisions once every two years from the date

Kun Naton sopimuksen osapuolena oleva hallitus pystyy panemaan menettelyt täytäntöön ja aikoo soveltaa niitä, se ilmoittaa asiasta Naton pääsihteerille, joka antaa asian välittömästi tiedoksi kaikille muille osapuolina oleville hallituksille. Menettelyjä sovelletaan tiedoksiantopäivästä lukien kyseisen hallituksen ja niiden muiden hallitusten välillä, joiden osalta pääsihteerillä on jo antanut tällaisen tiedoksiannon.

F. TARKISTAMINEN

Pohjois-Atlantin liiton asianomainen työryhmä arvioi näitä menettelyjä niiden mahdollista tarkistamista varten joka toinen vuosi laskettuna siitä päivästä, jona Pohjois-Atlantin neuvosto on hyväksynyt ne, tai kun jokin osallistuvista hallituksista erikseen pyytää tätä arviointia.

G. HYVÄKSYMINEN

Pohjois-Atlantin neuvosto hyväksyi nämä menettelyt 7 päivänä maaliskuuta 1962 englannin ja ranskan kielellä, molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset⁴.

NATON SOPIMUS TEKNISTEN TIETOJEN VÄLITTÄMISESTÄ PUOLUSTUSTARKOITUKSIIN

Alankomaiden, Amerikan yhdysvaltojen, Belgian, Italian, Kanadan, Kreikan, Luxemburgin, Norjan, Portugalin, Ranskan, Saksan liittotasavallan, Tanskan, Turkin ja Yhdistyneen kuningaskunnan eli

Washingtonissa 4 päivänä huhtikuuta 1949 allekirjoitetun Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten hallitukset, jotka

ottavat huomioon, että Pohjois-Atlantin sopimuksen III artiklassa määrätään, että osapuolet ylläpitävät ja kehittävät oman valmistautumisen ja keskinäisen avun

of approval by the North Atlantic Council or whenever specifically requested by one of the participating governments.

G. APPROVAL

These procedures were approved by the North Atlantic Council on 7th March, 1962, in the English and French languages, both texts being equally authentic⁴.

NATO AGREEMENT ON THE COMMUNICATION OF TECHNICAL INFORMATION FOR DEFENCE PURPOSES

The Governments of Belgium, Canada, Denmark, France, the Federal Republic of Germany, Greece, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Portugal, Turkey, the United Kingdom and the United States of America;

Parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington in 4th April, 1949;

Considering that Article III of the North Atlantic Treaty provides that the Parties will maintain and develop their individual and

⁴ Ks. tämän menettelyasiakirjan otsikon alaviite.

⁴ See footnote to the title of these procedures.

pohjalta, kansallista ja yhteistä kykyään puolustautua aseellisia hyökkäyksiä vastaan;

ottavat huomioon, että tällaista kykyä voitaisiin kehittää muun muassa välittämällä omistusoikeudellisia teknisiä tietoja osapuolina olevien hallitusten ja Naton organisaatioiden välillä puolustusalan tutkimuksen, kehityksen ja puolustustarvikkeiden ja -materiaalien valmistuksen tueksi;

ottavat huomioon, että näin välitettyjen omistusoikeudellisten teknisten tietojen omistajien oikeudet olisi tunnustettava ja niitä tulisi suojella;

ovat sopineet seuraavista määräyksistä:

I ARTIKLA

Tässä sopimuksessa:

a. termi ”puolustustarkoituksiin” tarkoittaa Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten kansallisen tai yhteisen puolustuskyvyn vahvistamiseksi joko kansallisten, kahdensivallisten tai monensivallisten ohjelmien mukaisesti tai toteutettaessa Naton tutkimus-, kehitys-, valmistus- tai logistiikkahankkeita;

b. termi ”omistusoikeudelliset tekniset tiedot” tarkoittaa tietoja, jotka ovat luonteeltaan teknisiä, riittävän selkeitä käytettäväksi ja käyttökelpoisia teollisuudessa ja jotka ovat ainoastaan niiden omistajan ja häneen asianosaissuhteessa olevien henkilöiden tiedossa ja jotka eivät siten ole julkisesti saatavilla. Omistusoikeudelliset tekniset tiedot voivat sisältää esimerkiksi keksintöjä, piirustuksia, taitotietoa ja dataa;

c. termi ”Naton organisaatio” tarkoittaa Pohjois-Atlantin neuvostoa ja kaikkia sen alaisia siviili- tai sotilasesikunnat, joihin sovelletaan joko Ottawassa 20 päivänä syyskuuta 1951 allekirjoitettua sopimusta Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön

collective capacity to resist armed attack by means of self-help and mutual assistance;

Considering that such capacity could be developed inter alia by the communication among Governments Parties and NATO Organizations of proprietary technical information to assist in defence research, development and production of military equipment and material;

Considering that rights of owners of proprietary technical information thus communicated should be recognized and protected;

Have agreed on the following provisions:

ARTICLE I

For the purpose of this Agreement:

(a) the term "for defence purposes" means for strengthening the individual or collective defence capabilities of the Parties to the North Atlantic Treaty either under national, bilateral or multilateral programmes, or in the implementation of NATO research, development, production or logistics projects;

(b) the term "proprietary technical information" means information which is technical in character, sufficiently explicit for use and has utility in industry, and which is known only to the owner and persons in privity with him and therefore not available to the public. Proprietary technical information may include, for example, inventions, drawings, know-how and data;

(c) the term "NATO Organization" means the North Atlantic Council and any subsidiary civilian or military body, including International Military Headquarters, to which apply provisions of either the Agreement on the Status of the North Atlantic Treaty Organization, National Representatives and International

asemasta tai Pariisissa 28 päivänä elokuuta 1952 allekirjoitettua pöytäkirjaa Pohjois-Atlantin sopimuksen nojalla perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta;

d. termi ”luovuttajahallitus tai -organisaatio” tarkoittaa tämän sopimuksen osapuolena olevaa hallitusta tai Naton organisaatiota, joka ensimmäisenä välittää teknisiä tietoja omistusoikeudellisina;

e. termi ”vastaanottaja” tarkoittaa tämän sopimuksen osapuolena olevaa hallitusta tai Naton organisaatiota, joka vastaanottaa omistusoikeudellisina välitetyjä teknisiä tietoja joko suoraan luovuttajahallitukselta tai -organisaatiolta tai jonkin toisen vastaanottajan välityksellä;

f. termi ”luottamuksellinen luovuttaminen” tarkoittaa teknisten tietojen luovuttamista rajatulle joukolle henkilöitä, jotka sitoutuvat olemaan luovuttamatta tietoja edelleen muuten kuin luovuttajahallituksen tai organisaation määrittelemien ehtojen mukaisesti;

g. termi ”luvaton luovuttaminen” tarkoittaa omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämistä niiden ehtojen vastaisesti, joiden mukaisesti tiedot välitettiin vastaanottajalle;

h. termi ”luvaton käyttö” tarkoittaa omistusoikeudellisten teknisten tietojen käyttöä ilman ennakkolupaa tai niiden ehtojen vastaisesti, joiden mukaisesti tiedot välitettiin vastaanottajalle.

II ARTIKLA

A. Jos luovuttajahallitus tai -organisaatio välittää teknisiä tietoja puolustustarkoituksiin yhdelle tai useammalle vastaanottajalle omistusoikeudellisina teknisinä tietoina, kukin vastaanottaja on tämän artiklan B kohdan määräysten mukaisesti vastuussa näiden tietojen suojaamisesta

Staff signed in Ottawa on the 20th of September, 1951, or the Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty, signed in Paris on the 28th August, 1952;

(d) the term "Government or Organization of Origin" means the Government Party to this Agreement or NATO Organization first communicating technical information as being proprietary;

(e) the term "Recipient" means Government Party to this Agreement or any NATO Organization receiving technical information communicated as proprietary either directly by the Government or Organization of Origin or through another Recipient;

(f) the term "disclosure in confidence" means disclosure of technical information to a limited number of persons who undertake not to disclose the information further except under the conditions specified by the Government or Organization of Origin;

(g) the term "unauthorized disclosure" refers to any communication of proprietary technical information which is not in accordance with the conditions under which it was communicated to the Recipient;

(h) the term "unauthorized use" refers to any use of proprietary technical information made without prior authorization or not in accordance with the conditions under which it was communicated to a Recipient.

ARTICLE II

A. When for defence purposes, technical information is communicated by a Government or Organization of Origin, to one or more Recipients as proprietary technical information, each Recipient shall, subject to the provisions of paragraph B of this Article, be responsible for safeguarding this information as proprietary technical

omistusoikeudellisina teknisinä tietoina, jotka on luovutettu luottamuksellisesti. Vastaanottajan on käsiteltävä näitä teknisiä tietoja kaikkien asetettujen ehtojen mukaisesti ja ryhdyttävä näiden ehtojen mukaisiin tarvittaviin toimiin estääkseen tietojen välittämisen millekään taholle, julkaisemisen tai luvattoman käytön tai käsittelyn millään tahansa muulla tavalla, joka todennäköisesti aiheuttaa vahinkoa omistajalle. Jos vastaanottaja haluaa muutoksia asetettuihin ehtoihin, tämän on, jollei toisin ole sovittu, osoitettava asiaa koskeva pyyntö luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle, jolta omistusoikeudelliset tekniset tiedot vastaanotettiin.

B. Jos vastaanottaja toteaa, että jokin osa sille omistusoikeudellisina teknisinä tietoina välitetyistä teknisistä tiedoista oli välittämishetkellä jo sen hallussa tai saatavilla tai oli tuolloin julkisesti saatavilla tai tulee milloin tahansa julkisesti saataville, vastaanottajan on, siltä osin kuin turvallisuusvaatimukset sallivat, ilmoitettava asiasta luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle mahdollisimman pian ja tarvittaessa toteutettava luovuttajan kanssa asianmukaiset järjestelyt luottamuksellisuuden säilyttämiseksi, puolustuksen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja asiakirjojen palauttamiseksi.

C. Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei saa katsoa rajoittavan vastaanottajan käytettävissä olevaa puolustusta minkään teknisten tietojen välittämisestä johtuvan erimielisyyden vuoksi.

III ARTIKLA

A. Jos puolustustarkoituksissa välitettyjen omistusoikeudellisten teknisten tietojen omistaja kärsii vahinkoa, joka aiheutuu tietojen luvattomasta luovuttamisesta tai käytöstä vastaanottajan tai sellaisen henkilön, jolle vastaanottaja on luovuttanut tiedot, toimesta, vastaanottajan on suoritettava omistajalle korvaus seuraavasti:

information which has been disclosed in confidence. The Recipient shall treat this technical information in accordance with any conditions imposed and take appropriate steps compatible with these conditions to prevent this information from being communicated to anyone, published or used without authorization or treated in any other manner likely to cause damage to the owner. If a Recipient should desire to have the imposed conditions modified, this Recipient shall, unless otherwise agreed, address any request to this effect to the Government or Organization of Origin from which the proprietary technical information was received.

B. If a Recipient ascertains that any part of the technical information communicated to it as proprietary technical information was, at the time of the communication, already in its possession or available to it, or was then or at any time becomes available to the public, the Recipient shall, so far as security requirements permit, notify the Government or Organization of Origin of that fact as soon as possible and if necessary make any appropriate arrangements with the latter for continuation of confidence, for maintenance of defence security and for return of documents.

C. Nothing in this Agreement shall be considered as limiting any defence available to a Recipient in any disagreement resulting from any communication of technical information.

ARTICLE III

A. If the owner of proprietary technical information which has been communicated for defence purposes suffers damage through unauthorized disclosure or use of the information by a Recipient or anyone to whom this Recipient has disclosed the information, this Recipient shall compensate the owner:

- jos kyseessä on hallitus, vastaanottajan kansallisten lakien mukaisesti;

- jos kyseessä on Naton organisaatio ja jolleivät asianosaiset osapuolet ole toisin sopineet, sen maan lakien mukaisesti, jossa kyseisen organisaation päämaja sijaitsee.

Tällainen korvaus on suoritettava joko suoraan omistajalle tai luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle, jos viimeksi mainittu suorittaa itse korvauksen omistajalle. Jälkimmäisessä tapauksessa luovuttajahallituksen tai organisaation maksama määrä ei vaikuta vastaanottajan maksettavaan määrään, jollei toisin sovita.

B. Vastaanottajien ja luovuttajahallituksen tai -organisaation on, siltä osin kuin niiden turvallisuusvaatimukset sallivat, annettava toisilleen kaikki saatavilla olevat todisteet ja tiedot sekä asianmukaista apua vahingon ja korvauksen määrittämiseksi.

C. Tämän sopimuksen osapuolena olevan hallituksen tai kyseessä olevan Naton organisaation pyynnöstä voidaan perustaa neuvoa-antava komitea, joka koostuu pelkästään tapahtumassa asianosaisina olevien hallitusten ja Naton organisaatioiden edustajista, selvittämään ja tutkimaan todisteita ja raportoimaan asianosaisille osapuolille mahdollisen vahingon syy, luonne ja laajuus. Tämä komitea voi pyytää Pohjois-Atlantin liiton pääsihteeriä nimittämään kansainvälisen henkilöstön jäsenen komitean jäseneksi tarkkailijana tai pääsihteerin edustajana.

D. Mikään tämän artiklan määräyksistä ei vaikuta oikeuksiin, joita vahinkoa kärsineellä omistajalla saattaa olla jonkin hallituksen tai Naton organisaation suhteen.

IV ARTIKLA

Tämän sopimuksen osapuolina olevat hallitukset luovat Pohjois-Atlantin neuvoston puitteissa menettelyt tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Näiden

- when it is a government, in conformity with the national law of this Recipient;

- when it is a NATO Organization unless otherwise agreed by the parties concerned, in conformity with the laws of the country in which the Headquarters of this Organization is located.

Such compensation shall be made either directly to the owner or to the Government or Organization of Origin if the latter itself compensates the owner. In the latter case, the amount to be paid by the Recipient will not be affected by the amount of compensation paid by the Government or Organization of Origin, unless otherwise agreed.

B. Recipients and the Government or Organization of Origin, so far as their security requirements permit, shall furnish each other with any evidence and information available and accord other appropriate assistance to determine damage and compensation.

C. At the request of a Government Party to this Agreement or a NATO Organization concerned; an Advisory Committee composed solely of representatives of the Governments and NATO Organizations involved in the transaction may be created to investigate and examine evidence and report to the parties concerned on the origin, nature and scope of any damage. This Committee may request the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization to designate a member of the International Staff to be a member of the Committee as an observer or as a representative of the Secretary General.

D. Nothing in this Article shall impair any rights that the injured owner may have against any Government or NATO Organization.

ARTICLE IV

The Governments Parties to this Agreement shall develop within the North Atlantic

menettelyjen on erityisesti sisällettävä määräyksiä, jotka koskevat:

- a. omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämistä, vastaanottoa ja käyttöä tämän sopimuksen mukaisesti;
- b. Naton organisaatioiden osallistumista omistusoikeudellisten teknisten tietojen välittämiseen, vastaanottoon ja käyttöön;
- c. edellä III artiklan C kohdassa määrätyn neuvoa-antavan komitean perustamista ja toimintaa;
- d. pyyntöjä omistusoikeudellisille teknisille tiedoille asetettujen ehtojen muuttamiseksi, kuten edellä II artiklan A kohdassa esitetään.

V ARTIKLA

1. Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei saa tulkita vaikuttavan tämän sopimuksen osapuolina olevien hallitusten välisiin turvallisuussitoumuksiin.
2. Kukin vastaanottaja antaa kaikille tämän sopimuksen ehtojen mukaisesti saatavilleen asetetuille omistusoikeudellisille teknisille tiedoille vähintään saman turvallisuuden tason, jonka luovuttajahallitus tai -organisaatio on määritellyt kyseisille teknisille tiedoille.

VI ARTIKLA

1. Mitkään tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolina olevia hallituksia jatkamasta olemassa olevien sopimusten soveltamista tai tekemästä keskenään uusia sopimuksia samaa tarkoitusta varten.
2. Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei saa tulkita vaikuttavan määräyksiin, jotka sisältyvät Pariisissa 21 päivänä syyskuuta 1960 allekirjoitettuun puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehtyyn Naton sopimukseen.

VII ARTIKLA

Council procedures for the implementation of this Agreement. In particular these Procedures shall contain provisions governing:

- (a) the communication, receipt and use of proprietary technical information under this Agreement;
- (b) the participation of NATO Organizations in the communication, receipt and use of proprietary technical information;
- (c) the creation and operation of the Advisory Committee provided for in Article III.C, above;
- (d) requests for changes of conditions imposed on proprietary technical information, as envisaged by Article II.A, above.

ARTICLE V

1. Nothing in this Agreement shall be interpreted as affecting security commitments between or amongst Governments Parties to this Agreement.
2. Each Recipient shall accord to all proprietary technical information made available to it under the terms of this Agreement at least the same degree of security as that technical information has been accorded by the Government or Organization of Origin.

ARTICLE VI

1. Nothing in this Agreement shall prevent the Governments Parties from continuing existing agreements or entering into new agreements among themselves for this same purpose.
2. Nothing in this Agreement shall be interpreted as affecting the provisions of the NATO Agreement for the Mutual Safeguarding of Secrecy of Inventions

Mitään tämän sopimuksen määräystä ei sovelleta ydinenergiaa koskevien teknisten tietojen välittämiseen tai käyttöön.

VIII ARTIKLA

A. Tämän sopimuksen ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan mahdollisimman pian Amerikan yhdysvaltojen hallituksen huostaan, joka ilmoittaa kunkin asiakirjan talletuspäivämäärän kullekin allekirjoittajahallitukselle ja Naton pääsihteerille.

Tämä sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun kaksi allekirjoittajaa on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Kaikkien muiden allekirjoittajaosapuolten osalta se tulee voimaan 30 päivän kuluttua ratifioimis- tai hyväksymiskirjojen tallettamisesta.

B. Pohjois-Atlantin neuvosto määrittää päivämäärän, jona tätä sopimusta aletaan soveltaa Naton organisaatioihin tai sen soveltaminen päättyy.

IX ARTIKLA

Osapuoli voi luopua olemasta tämän sopimuksen osapuoli yhden vuoden kuluttua siitä, kun se on antanut irtisanomisilmoituksensa Amerikan yhdysvaltojen hallitukselle, joka ilmoittaa muille allekirjoittajahallituksille ja Pohjois-Atlantin liiton pääsihteerille kunkin irtisanomisilmoituksen tallettamisesta. Irtisanominen ei kuitenkaan vaikuta velvollisuuksiin, oikeuksiin tai erioikeuksiin, joita osapuolet ovat aiemmin sopineet tai saaneet tämän sopimuksen määräysten perusteella.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet edustajat ovat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Brysselissä 19 päivänä lokakuuta 1970 yhtenä englannin ja ranskan kielisenä

relating to Defence and for which Applications for Patents have been made, signed in Paris on the 21st of September, 1960.

ARTICLE VII

Nothing in this Agreement shall apply to the communication or use of technical information relating to atomic energy.

ARTICLE VIII

A. The instruments of ratification or approval of this Agreement shall be deposited as soon as possible with the Government of the United States of America which will inform each signatory Government and the NATO Secretary General of the date of deposit of each instrument.

This Agreement shall enter into force 30 days after deposit by two signatory Parties of their instruments of ratification or approval. It shall enter into force for each of the other signatory Parties 30 days after the deposit of its instruments of ratification or approval.

B. The North Atlantic Council will fix the date on which the present Agreement will begin or will cease to apply to NATO Organizations.

ARTICLE IX

Any Party may cease to be a party to this Agreement one year after its notice of denunciation has been given to the Government of the United States of America, which will inform the other signatory Governments and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization of the deposit of each notice of denunciation. Denunciation shall not, however, affect obligations already contracted and the rights or prerogatives previously acquired by Parties under the provisions of this Agreement.

kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia ja joka talletetaan Amerikan yhdysvaltojen hallituksen arkistoihin, ja Amerikan yhdysvaltojen hallitus toimittaa asianmukaisesti oikeaksi todistetun jäljennöksen muille allekirjoittajahallituksille ja Pohjois-Atlantin liiton pääsihteerille.

**TEKNISTEN TIETOJEN
VÄLITTÄMISESTÄ
PUOLUSTUSTARKOITUKSIIN
TEHDYN NATON SOPIMUKSEN
TÄYTÄNTÖÖNPANOMENETTELYT**

I YLEISTÄ

1. Seuraavat menettelyt vahvistetaan Brysselissä 19 päivänä lokakuuta 1970 allekirjoitetun teknisten tietojen välittämisestä puolustustarkoituksiin tehdyn Naton sopimuksen, jäljempänä ”sopimus”, määräysten mukaisesti.

2. Menettelyjä sovelletaan aina, kun teknisiä tietoja välitetään sopimuksen mukaisesti, kun tällaisia tietoja käytetään tai luovutetaan tällaisen välittämisen jälkeen ja kun vastaanottaja toivoo muutoksia ehtoihin, joiden mukaisesti tiedot vastaanotettiin. Näitä menettelyjä ei sovelleta välitettäessä ministeriöille salaisten patenttihakemusten jäljennöksiä, joista määrätään jo puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn Naton sopimuksen täytäntöönpanomenettelyjen A osan 4 kohdassa. Tällaisten jäljennösten välittäminen patenttihakemusten tueksi ei muodosta sopimuksen II artiklassa tarkoitettua välittämistä.

**II VÄLITTÄMISTÄ JA KÄYTTÖÄ
KOSKEVAT EHDOT**

In witness whereof the undersigned representatives duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Done in Brussels this 19th day of October 1970 in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America, which will transmit a duly certified copy to the other signatory Governments and to the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization.

**IMPLEMENTING PROCEDURES FOR
THE NATO AGREEMENT ON THE
COMMUNICATION OF TECHNICAL
INFORMATION FOR DEFENCE
PURPOSES**

I GENERALITIES

1. The following Procedures are established in accordance with the provisions of the “NATO Agreement on the Communication of Technical Information for Defence Purposes” signed in Brussels on 19th October, 1970, hereinafter referred to as the Agreement.

2. The Procedures apply whenever technical information is communicated under the Agreement, whenever such information is used or disclosed following such a communication, and whenever a Recipient desires modification of the conditions under which information was accepted. These Procedures do not apply to the communication to Government Departments of copies of secret patent applications already provided for in paragraph (4) of Section A of the Implementing Procedures for the “NATO Agreement for the Mutual Safeguarding of Secrecy of Inventions relating to Defence and for which Applications for Patents have been made”. The communication of such copies in support of the application for patents does not constitute communication within the meaning of Article II of the Agreement.

3. Teknisiä tietoja välitetään sopimuksen mukaisesti ainoastaan tiedonantotarkoituksiin, jollei muuhun anneta nimenomaista suostumusta. Näissä menettelyissä termi ”tiedonantotarkoituksiin” tarkoittaa ainoastaan teknisten tietojen arvioinnin helpottamiseksi puolustusintressien osalta rajoittamatta mitään omistajan oikeuksia. Tämä termi ei kata tietojen käyttöä, jäljentämistä tai luovuttamista, joko kokonaan tai osittain, valmistustarkoituksiin.

4. Näiden tietojen on sisällettävä tai niihin on liitettävä pysyvästi selitys, joka on sijoitettu näkyvään paikkaan ja jossa todetaan selvästi:

- a. että tiedot ovat omistusoikeudellisia;
- b. että tiedot on välitetty luottamuksellisesti puolustustarkoituksiin;
- c. mahdollinen erityistarkoitus, johon tiedot on välitetty.

Selityksen on mieluiten sisällettävä kaikki seuraavat saatavilla olevat tiedot:

- d. tietojen omistajan tiedot;
- e. luovuttajahallituksen tai -organisaation tiedot;
- f. kaikkien vastaanottajien tiedot;
- g. tieto siitä, mitkä osat välitetyistä tiedoista ovat omistusoikeudellisia, jos kaikki välitetyt tiedot eivät ole omistusoikeudellisia;
- h. ehdot, joiden mukaan ja milloin tietoja tai niiden tiettyjä osia voidaan julkistaa tai luovuttaa muille osapuolille tai muut osapuolet voivat käyttää niitä, kuten omistajan kirjallinen suostumus.

II. CONDITIONS OF COMMUNICATION AND USE

3. All communication of technical information under the Agreement are made for information purposes only unless express consent is given to the contrary. The term “for information purposes” in these Procedures means for purposes of assisting in the evaluation of technical information for defence interests only and without prejudice to any rights of the owner. This term does not include the use, duplication or disclosure, in whole or in part, for purposes of manufacture.

4. This information must include or be accompanied by a legend securely attached in a conspicuous place and stating clearly:

- (a) that the information is proprietary;
- (b) that the information is communicated in confidence for defence purposes; and
- (c) any specific purpose for which the information is communicated.

Preferably the legend should also include as much of the following information as is available:

- (d) identification of the ownership of the information;
- (e) identification of the Government or Organization of Origin;
- (f) identification of all Recipients;
- (g) identification of the specific portions of communicated information claimed as proprietary where all of the information communicated is not proprietary;
- (h) conditions under which and when information or specific parts thereof may be published or disclosed to or used by other

5. Jos tällaisen selityksen käyttö ei ole käytännössä mahdollista, kuten välitettäessä tietoja suullisesti tai visuaalisesti, kaikki tiedot, jotka muutoin olisi annettu selityksessä, on välitettävä suullisesti tai visuaalisesti tai muutoin tosiasiallisesti samaan aikaan, kun tiedot välitetään vastaanottajille. Kunkin tällaisissa olosuhteissa tietoja vastaanottavan vastaanottajan on määriteltävä kaikki tiedot ja ehdot, joiden mukaisesti ne välitettiin, vastaanottoilmoituksessa, jonka tietojen lähettäjä hyväksyy.

6. Jos selityksellä varustettujen tietojen vastaanottaja levittää näitä tietoja, hänen velvollisuutenaan on varmistaa, että selitys ja mahdolliset muut tietojen käyttöä ja luovuttamista koskevat ehdot välitetään seuraavalle vastaanottajalle.

7. Jos hallituksen tai Naton organisaation on määrä käyttää tai välittää teknisiä tietoja edelleen ja tietoja ei ole varustettu selityksellä mutta ne on vastaanotettu olosuhteissa, joissa on syytä uskoa, että tiedot välitettiin tämän sopimuksen nojalla, vastaanottajan on ennen tällaisten tietojen käyttöä tai välittämistä edelleen tehtävä kaikkensa varmistaa, ettei edellä 4 tai 5 kohdan mukaisesti vaadittu selitys tai ilmaus ei ole irronnut tiedoista.

III MUUTOKSET ASETETTUIHIN EHTOIHIN

8. a. Vastaanottajan, joka toivoo muutoksia asetettuihin ehtoihin, on osoitettava asiaa koskeva pyyntö luovuttajahallitukselle tai -organisaatiolle tai viimeksi mainitun suostumuksella suoraan tietojen omistajalle noudattaen järjestelyjä, joista on mahdollisesti määrätty luovuttajahallituksen tai -organisaation ja vastaanottajan välillä.

b. Luovuttajahallituksen tai -organisaation on parhaansa mukaan autettava

parties, e. g. with written consent of the owner.

5. Where the use of such legend is not practicable, as for example, when information is communicated orally or visually, all the information which would otherwise have been provided in a legend must be communicated at the same time as the information is communicated to any Recipients orally or visually or in some other effective manner. Any Recipient accepting information under these circumstances must fully identify it and the conditions under which it was communicated in an acknowledgement which is satisfactory to the transmitter.

6. In the event of dissemination by a Recipient of information received with a legend, it is incumbent upon this transmitter to ensure that this legend and any other conditions relating to the use and disclosure of the information is passed on to the next Recipient.

7. When technical information is to be used or further communicated by a Government or NATO Organization and is without a legend but has been received under circumstances giving rise to the belief that it was communicated under the Agreement, it is incumbent upon the receiver before using or further communicating the information to do its utmost to ensure that a legend or statement such as required according to paragraphs 4 or 5 above, has not become dissociated from the information.

III. MODIFICATIONS OF THE CONDITIONS IMPOSED

8. (a) Any Recipient desiring modification of the conditions imposed will address a request to this effect to the Government or Organization of Origin or, with the latter's consent, directly to the owner of the information, in accordance with any arrangements which may have been provided for in this connection between the

vastaanottajaa saamaan pyydetyn luvan teknisten tietojen käyttöön ja lähetettävä kaikki käyttöä koskevat pyynnot ja merkitykselliset tiedot tietojen omistajalle.

IV VAHINGONKORVAUSVAATIMUKSIA KOSKEVAT TIEDOT

9. Luovuttajahallituksen tai -organisaation ja vastaanottajan (vastaanottajien) on ilmoitettava toiselle osapuolelle kaikista vahingonkorvausvaatimuksista, joita niille on esitetty sopimuksen nojalla ja joissa jokin osapuoli on asianosaisena.

V RIIDAT – NEUVOA-ANTAVA KOMITEA

10. a. Luovuttajahallituksen tai -organisaation, joka toivoo sopimuksen III artiklan C kohdan mukaisen neuvoa-antavan komitean perustamista, on osoitettava tätä koskeva pyyntö Naton pääsihteerille yhdessä asiakirjojen kanssa, jotka sisältävät mahdollisimman täydellisen selvityksen pyynnön kohteena olevaa väitettyä vahinkoa koskevista tosiseikoista; tätä selvitystä voidaan täydentää myöhemmin.

b. Naton pääsihteeri:

i. lähettää pyynnön ja asiakirjojen jäljennökset viipymättä mahdollisille muille asianosaisille hallituksille tai organisaatioille ja pyytää niiden suostumusta neuvoa-antavan komitean perustamiseen;

ii. jos tällainen komitea hyväksytään, pyytää kyseisiä hallituksia ja organisaatioita nimittämään edustajansa ja sopii päivämäärästä ja paikasta;

iii. voi komitean pyynnöstä nimittää kansainvälisen henkilöstön jäsenen osallistumaan komiteaan tarkkailijana tai pääsihteeriä edustavana komitean jäsenenä;

Government or Organization of Origin and the Recipient.

(b) The Government or Organization of Origin shall use its best endeavours to assist the Recipient in obtaining any authorizations sought for the use of technical information and to transmit to the owner of the information all requests for use as well as all relevant facts.

IV. INFORMATION ON CLAIMS FOR DAMAGES

9. The Government or Organization of Origin and the Recipient(s) shall keep the other informed of any claims for damages which have been referred to them under the Agreement and in which one of the parties is involved.

V. DISPUTES – ADVISORY COMMITTEE

10. (a) A Government or Organization of Origin wishing an Advisory Committee as provided for in Article III. C of the Agreement to be set up will address a request to this effect to the Secretary General of NATO, together with a file containing an exposé, as complete as possible, of the facts concerning any alleged damage, which is the subject of the request; this exposé may be completed at a later stage.

(b) The Secretary General of NATO:

(i) will promptly transmit the request and copies of the file to any other Governments or Organizations involved in the transaction requesting their agreement to the establishing of an Advisory Committee;

(ii) will, if such a Committee is agreed, request such Governments and Organizations to assign their representatives, and agree on a date and venue;

(iii) may, at the request of the Committee, appoint a member of the International Staff

iv. voi komitean pyynnöstä järjestää komitealle sihteeristön kustannuksista sovittujen ehtojen mukaisesti.

c) Neuvoa-antava komitea:

i. jos se pitää tätä toivottavana, valitsee itselleen puheenjohtajan tai pyytää pääsihteeriä nimittämään kansainvälisen henkilöstön jäsenen puheenjohtajaksi;

ii. tutkii kaikki käytettävissään olevat tietojen välittämistä koskevat asiakirjat ja todisteet ja tarvittaessa tietojen käyttöä ja omistajalle aiheutuneen väitetyn vahingon syytä, luonnetta ja laajuutta koskevat asiakirjat ja todisteet;

iii. luo kansallisten tai Naton viranomaisien kanssa kaikki yhteydet, joita tutkinta edellyttää;

iv. kuulee halutessaan vahinkoa kärsinyttä osapuolta ja muita henkilöitä, joita se pitää tarpeellisina;

v. antaa ainoastaan asianosaisille osapuolille raportin havainnoistaan, jotka koskevat tietojen omistajalle aiheutuneen vahingon olemassaoloa, syytä, luonnetta ja laajuutta. Raportti ei millään tavalla sido asianosaisia osapuolia, ja jollei komitea toisin päättää, raportti ja siihen liittyvät keskustelut ja asiakirjat pidetään luottamuksellisina, jolloin ainoastaan asianosaisilla Naton ja kansallisilla viranomaisilla on pääsy niihin.

d. Tehtäviään hoitaessaan neuvoa-antavan komitean jäsenet eivät saa millään tavalla toimia kenenkään yksityishenkilön tai oikeushenkilön puolustajana.

VI TURVALLISUUSLUOKITELTUIEN TIE TOJEN LÄHETTÄMINEN

11. Kaikki turvallisuusluokitellut tiedot on lähetettävä ainoastaan niiden osapuolina olevien hallitusten hyväksymien kanavien kautta, jotka ovat osallisina tällaisten tietojen välittämisessä tai

to attend the Committee as an observer or as a member of the Committee representing the Secretary General;

(iv) may, at the request of the Committee, supply a secretariat to the latter under agreed conditions regarding expenses.

(c) The Advisory Committee will:

(i) if it deems desirable, elect its Chairman or request the Secretary General to appoint a member of the International Staff to be a Chairman;

(ii) examine all documents and evidence available to it on the communication and, if appropriate, on the use of information and on the origin, nature and scope of the alleged damage caused to the owner;

(iii) establish through national or NATO authorities all contacts necessary for its investigation;

(iv) if it so wishes, listen to the injured party and any other persons it deems necessary;

(v) furnish a report solely for the parties involved in the transaction of its findings on the existence, origin, nature and scope of any damage caused to the owner of the information. The report shall in no way bind the parties involved in the transaction, and, unless otherwise decided by the Committee, shall together with its discussions, records and documents be maintained in confidence, only the NATO and the national authorities concerned having access to them.

(d) In the performance of their tasks, the members of the Advisory Committee may in no way act as proponents for any private persons – individuals or corporate bodies – whatsoever.

VI. TRANSMISSION OF CLASSIFIED INFORMATION

vastaanottamisessa. Luettelo kansallisten toimivaltaisten viranomaisten nimistä ja osoitteista on liitetty näiden menettelyjen liitteeksi A. Vastaanottajille on ilmoitettava kaikista muutoksista, joita luovuttajahallitukset tai -organisaatiot tekevät turvallisuusluokituksiin. Eri maiden turvallisuusluokitusten vastaavuudet toistetaan näiden menettelyjen liitteessä B.

VII SOVELTAMINEN

12. Menettelyjä sovelletaan jokaiseen sopimuksen allekirjoittajaan tai Naton organisaatioon siitä lähtien, kun sopimus tulee voimaan kyseisen osapuolen tai Naton organisaation osalta sopimuksen VIII artiklan mukaisesti.

VIII MENETTELYJEN TARKISTAMINEN

13. Naton asiaomainen työryhmä arvioi näitä menettelyjä niiden mahdollista tarkistamista varten sopimuksen allekirjoittajan pyynnöstä. Tarkistettuja menettelyjä sovelletaan niihin allekirjoittajiin ja Naton organisaatioihin, joiden osalta sopimus on jo voimassa, 30 päivän kuluttua siitä, kun Pohjois-Atlantin neuvosto on hyväksynyt nämä menettelyt.

IX HYVÄKSYMINEN

14. Pohjois-Atlantin neuvosto hyväksyi nämä menettelyt 1 päivänä tammikuuta 1971 englannin ja ranskan kielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia.

11. Transmission of all classified information shall only be through channels approved by the Governments Parties, involved in the communication or receipt of such information. A list of the titles and addresses of the national competent services is attached as Annex A to these Procedures. Any modifications concerning the grade of security classification by the Governments or Organizations of Origin should be notified to the Recipients. The security classification equivalents of the various countries are reproduced at Annex B to these Procedures.

VII. APPLICATION

12. The Procedures will be applicable for each signatory Party to the Agreement or NATO Organization at the time the Agreement comes into force for this Party or NATO Organization in accordance with Article VIII of the Agreement.

VIII. REVISION OF THE PROCEDURES

13. The Procedures shall be examined by relevant NATO Working Group for possible revisions at the request of a signatory Party to the Agreement. Revised Procedures will be applicable for those signatory Parties to the Agreement and NATO Organizations for whom the Agreement is already in force 30 days after approval of these Procedures by the North Atlantic Council.

IX. APPROVAL

14. These Procedures were approved by the North Atlantic Council on 1st January, 1971, in the English and French languages, both texts being equally authentic.

